

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Manna Animæ Sev Exercitium Facile Simul Et Fructuosum
Illis, Qui Quoquo Modo Vacare Orationi Desiderant**

Segneri, Paolo

Dilingæ, 1699

October.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48281](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48281)

OCTOBER.

R.

Habemus firmiorem Propheticum sermonem, cui benefacis attendentes, quasi lucerna lucenti in caliginoso loco, donec dies eluce-
scat, & Lucifer oriatur in cordibus vestris. 2. Pet. 1. v. 20.

Considera, ejus Revelationis præstantiam, quâ Divus Petrus dignus est habitus, cum in monte Thabor duobus sociatus fratribus Joanni & Jacobo spectavit gloriam Domini nostri JESU Christi Transfigurati. & præ illa Revelatione à se scripturæ sacras estimari fidelibus ostendit, cum his illi præferens agebat: *Habemus firmiorem Propheticum sermonem, firmiorem*, inquit, non quòd illa Revelatio non etiam ipsa esset firmior, sicut omnia alia veritas fidei, sed quia nulla habenda est ratio ejus, quòd in quacunque revelatione videmus, quantumvis sublimi, nisi quatenus consentit cum his, quæ audimus à Scripturis Divinis, à quibus illa certitudinem accipit, non equidem in se, sed quoad nos. Unde Christus non illi quæ grandi mysterio disposuit, ut in illa sua Transfiguratione secum apparerent Moyses & Elias, ad insinuandum nobis, à libris Legis, significatis per Moysen, & libris Prophetis significatis per Eliam dandum concordans testimonium omni Revela-
R. P. Pauli Segneri *Manna Anima.*

tionem, ut valida habeatur. Hinc discere estimare, ut par est, Scripturas Sacras, & eas anteferre illis raptibus extaticis, illis suavitatibus, delicijs, donis, quibus in Oratione in ipsum apicem Thaboris jam provectus tibi videris. Quid tuus tibi Spiritus dicit: an quòd Christum cernas in sua gloria revelatum, cum oras, & exclamare tu quoque possis cum Petro: *Domine bonum est nos hic esse?* Ne credas, nisi cum Christo Moysen videas & Eliam, hoc est, nisi videas consentire cum omnino, quod à Divinis Paginis vel sancitur, vel docetur. Tanto plus firmitatis habet hoc audire, quàm illud videre! *Habemus firmiorem Propheticum sermonem.*

2. Considera, quomodo ista Scripturæ à S. Petro fuerint comparatæ: *Lucerna lucenti in caliginoso loco.* Non dicit tenebroso, sed caliginoso: nam ubi lucerna splendet, jam non sunt tenebræ, sed neque lux clara: idem inter nos accidit. Infideles, qui carent ejusmodi lucernâ, versantur in tenebris ignorantia: etiam palpabilibus:
Gen-

Xxx x

Gentes ambulat in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vita DEI per ignorantiam, qua est in illis. Eph. 4. v. 18. Nos soli non versamur in tenebris: Vos autem fratres non estis in tenebris. I. Thess. 5. v. 4. Sed etsi non versamur in tenebris, in caligine lumus, in caliginoso loco, quia lumen equidem habemus, sed Lucernæ tantum, quod non potest omnino eximere menti tenebras, quantumcunque irradiet, dum Scripturæ Divinæ tollunt quidem ignorantiam pravæ dispositionis illis propriam, qui falsum habent pro vero, prout infidelibus accidit, sed non perinde tollunt ignorantiam simplicis negationis, illis propriam, qui sciunt verum, sed ex parte tantum, uti nobis contingit: Nunc ex parte cognoscimus, quia hinc quasi nihil scimus de DEO, si cum eo comparemus, quod ibi sciemus, quando sol successerit Lucernæ. Cum venerit, quod perfectum est, evacuabitur, quod ex parte est. 1. Cor. 13. v. 8. Atque hæc est prima ratio, quare Scriptura Lucernæ vocetur, quia mentis tenebras non potest omnino discutere. Dignè eum invenire non possumus. Job. 34. v. 23. Sed non ideo tantum Lucernæ dicitur: Lucernæ dicitur, ut indicetur eam semper in promptu habendam, quocumque incedas, quippe quæ quovis passu illuminare nos debeat: Lucernæ pedibus meis verbum tuum. Lucernæ dicitur, ut præterea innuatur nobis, si probè velimus illuminari, maximam reverentiâ eam sequi

oportere adherentes gemino sensui, nunquam verò commotum, ut illa nos sequatur, innotatione exoticâ, aut perversâ: *Prophetia Scripturæ propriâ interpretatione non fit. 2. Pet. 1. v. 20. Sciant parte tua in pretio habere inextinguibile beneficium, quod DEUS præstitit tribuendo in tanta caligine Lucernam tam præclaram, quam erigat in quocumque negotio, & besce, si stultè lumen emendicet: propterea profanis, Politicis, Potentibus puerorum, qui nitedulus fitur, & non querat ab ista Lucernæ deo sacrosanctâ, quæ nec fallit, nec desinit, & sola à DEO sita est super candelabrum. Lucernæ super candelabrum sanctum. Eccles. 24. v. 4. Considera, quomodo magis fideles vix unquam avertentur ab hac Lucernæ benedictâ, adeo contenti semper erant meditandis, cogitandis, & comparandis scripturæ fructum inde caperent. Unde hoc loco Apostolum non habuisse necessitatem eos exhortandi ad studium pulcrum, sed tantum opportunitatem laudandi, tantâ jam attentione in id incumbant. Habent magis miorem Propheticum sermonem, qui bene facitis attendentes, quasi lucem lucenti in caliginoso loco. Dum opus Discipulis suis hic dicit Apostolus bene facitis, an erunt post hæc magis prorsus contrarij, qui potius dicitur: malè facitis? Tu verò magis qualis esse debeat attentio, quæ*

Scripturis conveniat; illi similis, quæ habetur in cavernis caliginosis ad lucernam, quæ sola viam nobis com-
monstrat. *quasi lucerna lucenti in cali-
gnosi loco.* o quam fixos quisque te-
net oculos in eiusmodi lucernâ, quan-
do per vias graditur tetras, & terribi-
lis non sine gravi periculo ad passum
quolibet pereundi! sic agere nos
oportet. *Splendebat lucerna ejus su-
per caput meum, & ad lumen ejus am-
bulabam in tenebris.* Job. 29. v. 3. nisi
forte similitudo sumitur à naviganti-
bus, qui, cum densâ nocte procedunt,
nunquam oculos avertunt ab illâ altis-
sime specula lucernâ, quæ sola emi-
nis demonstrat portum. & talis nobis
est Scriptura Sacra.

4. Considera, quomodo ista atten-
tio ad lucernam tam proficuum, non
debeat esse exigui tantum temporis,
provi aliqui concedunt, sed totius vi-
tæ, *donec dies eluceſcat.* hoc est, do-
nec nocti hujus seculi denique succe-
dat dies illa beata, quæ sola inter om-
nes meretur hoc nomen, quia erit cla-
ra dies. *Donec dies eluceſcat, & Lu-
cifer oriatur in cordibus vestris.*
Vox ista *Lucifer* duplicem admittit
sententiam. Significare potest stel-
lam istam, quæ lucem affert *in spe*, &
significare potest eum solem, qui lu-
cem affert *in re*. Hoc loco secundum
potius *Luciferum* intelligi quàm pri-
mum, facis verosimile videtur, non so-
lum, quia in alia versione, nempe Sy-
nacâ, expressis verbis legitur: *Donec
sol oriatur in cordibus vestris*, sed et-
iam quia, si de primo *Lucifero* sermo

hic esset, videtur fortè dicendum po-
tius, *Donec Lucifer oriatur in cordi-
bus vestris, & dies eluceſcat*, quàm
*Donec dies eluceſcat, & Lucifer oriatur
in cordibus vestris.* quia primò oritur
stella diei nuncia, dein dies illucescit,
& non primò illucescit dies, dein stel-
la oritur ejusdem nuncia. Accedit,
quòd *Lucerna* aptari nequeat primo
illi *Lucifero*, qui lucem affert *in spe*,
quia tunc omnino nox densa domina-
tur: aptari potest secundo *Lucifero*,
qui lucem affert *in re*. *Non extingue-
tur in nocte lucerna ejus.* Prov. 31. v. 18.
Tu interim vide, quamdiu servandi
sint oculi attentissimi ad lucernam,
hoc est, ad lumen, quod præbent libri
facti, quamdiu non abis ex hoc mun-
do: *Donec dies eluceſcat*; nam quam-
diu hic eris, illucescere tibi dies saltem
clara non poterit. Ideo verum est, si
studiosè orationi te impendas, & in ea
gradus assequaris altissimos contem-
plationis, elevationis, extasis, visionis,
oriturum tibi aliquem *Phosphorum*,
qui lumen cordi tuo accendat, sed ta-
le semper erit, quod diem affert *in
spe*, nunquam tale erit, quod diem af-
ferat *in re*: stella erit, sol non erit, &
quis erit, qui existimet se non egere am-
plius lucernâ, quia stella comparuit,
quæ nunquam secum advehit diem
clarum, sed tantum promittit? Neces-
se est expectare solem, quo apparente
lucerna cessabit, aut si non cessaverit,
certè non dabit lucem: *Lux lucerna
non lucet amplius.* Apoc. 18. v. 23.
& tu ad solem tam speciosum toto Spi-
ritu non anhelabis? o qualis ille sol
erit,

erit, qui non foris tantum te illumina-
bit, uti sol iste aspectabilis, sed intima
cordis tui penetrabilia: unde non dicit:
donec dies elucescat, & Lucifer oriatur
cordibus vestris, sed in cordibus vestris:

Sol erit, qui efficiet te solem alterum
illi similem, quem videbit. *Sciamus
quoniam, cum apparuerit, famis ve-
rimus, quoniam videbimus eum, qui
est. 1. Jo. 3. v. 2.*

II.

Sanctus Angelus Tutelaris,

*Quoniam Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus
vijs tuis, in manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem
suum. Pl. 90. v. 11.*

1. **C**onsidera, quomodo vox ista
Quoniam, qua hic prima occur-
rit, maximam in te excitare debeat
confidentiam. est enim particula, qua
ratio redditur non ejus, quod antea
dictum est, sed quod proxime dice-
tur. & sic istum patit constructionis
sensem: *Quoniam Angelis suis man-
davit de te, ut custodiant te in omnibus
vijs tuis, ideo in manibus ipsi portabunt
te, ne forte offendas ad lapidem pedem
tuum.* Vin igitur nosse, quare An-
geli ad custodiam tuam destinati tam
indefesse, tam attentè, tantoque stu-
dio tibi assistant? *Quoniam DEUS
mandavit.* Si tibi delunt merita, ni-
hil refert: sufficit illis loco omnis tui
meriti mandatum, quod acceperunt
à DEO, ut tibi assisterent. Ita est, li-
benter etiam alij ex causis assistunt tibi,
ob amorem, quo in te feruntur, ob
aversionem, quam habent à demone,
ob desiderium, quo flagrant reparan-

di ruinas Paradisi. id tamen, non
maximè eos movet, est mandatum
vinum. Quid igitur hic dicit, ut
ad obediendum DEO in rebus alijs
tibi non sufficit, quod sufficit An-
gelis movendis, nempe quod scias
velle DEUM? DEUS mandavit. Ali-
ud quæerere certe non est deservitum
Angeli, sed diaboli: *Cur pas-
sit vobis DEUS, ut non comideretis
omni ligno Paradisi? Gen. 3. v. 2.*

2. Considera, celsitudinem manda-
tis opponendam esse vilitatem tua
miserabilem, in cujus favorem manda-
vit. *DEUS d. te. ô disparates voco
DEUM tantæ majestatis tantam
scipere curam tui, qui es vilis ven-
culus! Verum est illud de te hoc
intelligere Interpretes de te justis
de te peccatore. non quod non
quilibet peccatorum bonum habet
Angelum custodem sui, qui eum
mitetur, prout vel ipse habuit*

Antichristus : sed quia præsens psal-
mus loqui constituit de homine iusto,
que omnem suam fiduciam in DEO
collocavit. *Qui habuit in adiutorio*
Atrissimi, & hic quoque est Justus,
quem DEUS præ quovis alio Angelis
commendat, hic, qui plurimum ipsi
dicit, quia hujus maxime curam gerit.
Qui habitavit in adiutorio Atrissimi, in
protectione DEI Cali commorabitur.
II. 90. v. 1. optas ergo, ut DEUS in
terrorem tui mandatum det Angelis,
quam desiderare possis efficax, & ex-
pressum ? in DEO summe confide.

3. Considera, qui sint illi, qui man-
datum istud accipiunt. Angeli sunt,
spiritus sublimissimi, quia omnes
sunt Principes excelsi gradus, quam-
vis majores, minoresve. ad hæc om-
nes sunt ad custodiendam aprissimi ob-
servandam potentiam, quam etiam
naturaliter possident, ob magnam sa-
pientiam, & sanctitatem. Ex quo
colligere licet estimationem, quam
DEUS de te habet, cum tibi custo-
des tribuit Spiritus tam excelsos. *An-*
gelis suis mandavit de te. Quem non
reddat attonitum sermo tam parado-
xus ? at cum dici audis *Angelis*, ne
pures cuilibet hominum non unum sed
plures Angelos pro custodia deputari.
hoc enim est privilegium Principum,
Prælatorum, & aliorum, qui magna
tractant negotia : nam isti sicut du-
plici indigent prudentiâ, unâ inferiori,
quâ regant se ipsos, & aliâ superio-
ri, quâ alios gubernent ; ita juxta
scholas duplicem habent custodem
Angelum, unum inferioris Chori, qui

ipsis assistat, ut personis privatis, &
alium superioris, qui equidem ipsis
assistat, sed ut personis publicis. ni-
hilominus, quisquis ille sit, *Angelis*
dicitur, & non *Angelo* : quia quan-
tumvis unus solus Angelus à nativita-
te tribuatur cuilibet ut peculiaris Cu-
stos, simul tamen plures alios sortitur.
tales sunt Angeli destinati ad commu-
nem populorum custodiam, hoc est,
Regnorum, civitatum, arcium, &
cujuscunque Reipub. notabilis DEO
subjectæ, in quibus æquum omnino
est à DEO proprios haberi Ministros,
uti etiam magni Monarchæ habent
suos. *Super muros tuos Jerusalem*
constitui Custodes. II. 62. v. 12. Quid
sentis ergo, dum vides tot inclitas per-
sonas tuo quasi mancipari obsequio
eo ipso tempore, quo tam parum illos
cognoscis, tam parum obsequij, &
honoris illis exhibes ? numquid hoc
est cumulari officijs ? & tu nondum
suffunderis rubore ?

4. Considera, quale sit illud man-
datum, quod Angelis datum est. *Ut*
custodiant te. & à quo ? ab insidia-
toribus omnibus, illis præcipue, quos
per te ipsum minus potes cognoscere.
Tales sunt demones, qui ut conti-
nuò te circumstant, & tu eos non vi-
des ! quid igitur de te feret, si tuus
non esset Custos Angelus, qui tempo-
re suo illos vel repellit, vel coercet,
vel certè efficit, ut modo quodam in-
cognito illorum declines assultus.
Itaque mandatum istud te custodiendi
non ad unum genus periculorum re-
stringitur, sed ad innumera extendi-

X x x ;

tur

tur corporis & animæ: unde adjungitur: *In omnibus vijs tuis.* Per viam intelligitur aliquando in scripturis lex DEI. *Etiam mandatorum tuorum cucurri, cum dilataſti cor meum.* Pl. 118. v. 32. aliàs intelligitur opus, quod homo facit: *Dirige in conſpectu tuo viam meam.* Pl. 5. v. 9. & demum vita ipſa mortalis, quæ eſt inſar via ducentis ad terminum, hoc eſt, ad patriam futuram. *Noli emulari in eo, qui proſperatur in viâ ſua.* Pl. 56. v. 7. atque in omnibus hiſce vijs te cuſtodiendi mandatum habent, juxta propriam cujuſque neceſſitatem. quamvis illarum qualibet adhuc in plures alias dividitur. Lex multa habet præcepta: operatio multos actus; Vita multas ætates, onera, curas, & omnis generis ſtatus diverſiſſimos. Quis igitur explicet, quid ſit in earum qualibet à Tutelari Angelo auxilium præſtari tam accomodum, & quavis horâ tam promptum, quin tibi occurrat vel gratias veſperi agendas pro innumeris tibi præſtitis beneficijs. Dices illa à te ignorari. Sed quare? an quia ille facit, ſed non aperit? itâne minor in pretio habebis ejus beneficia, quia carent oſtentione? imò ſic demum beneficia ſunt: *Cum deſideris, ne impropria.* Eccl. 41. v. 28.

5. Conſidera cogni:o mandato, nunc etiam videndum, quâ perfectione Angeli id exequantur non modò plenè, ſed cumulatè. Mandatum, quod habent, eſt te cuſtodiendi, hoc eſt, ab infinitis protegendi periculis,

quæ ſine ipſis in horas tibi immoſcerent. ad quod proinde faciendum eſtis foret aſſiſtere ad latus, te dirigere atque inſtruere. & hoc tamen illi non nimè contenti en ut etiam brachia ſtendant, & ſic in tuo te colluctantur. *In manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.* que imaginare tibi hunc Cuſtodium inſar ducis eſſe, qui à Patre datus in quodam periculoſo itinere nunc per ſumma, nunc per ima, per flumina, perque laxa alperitima contentus manu ducere, ne labatur, inſuper sæpe bajulat, ne impingatur ſunt graviora diſcrimina. unde dicitur: *In manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum non dieitur: ne forte cadas, ſed inſar te etiam offendas.* Ha manus duæ ſunt facultates, quibus te regit, Intellectus & Voluntas, quia in illis deducens in actum virtutum ſuas eccentricam facere cuncta poteſt. Lapides ſunt impedimenta, & offendiſcula, quæ per viam occurrunt, quæ liſcunque ſit ætibus ſuprà mentem & pedes tui ſunt affectus, duo appropinquantis Amor & Timor, ad quos referuntur. quandoquidem quilibet agit ab homine, cogitatione, verbo, vel opere, agitatur aut amare vel nialicujus obtinendi, aut timore vitandi, aut amore evitandi. hi ſunt ducunt, qui quolibet te ducunt, & te iterum offendas, Angeli appropinquant, ut quali manu ſuſtineant, ut eſt, à terra elevent, quò ſcilicet ipſi

inceducis sive malis sive bonis ex
vigi sensu, nihil boni ames, aut mali
timeas nisi æternum.

6. Considera, quomodo dæmon
saturus Christo, ut se præcipitaret
de pinnaculis Templi, allegaverit
hæc rextum, quem fuisse meditarus,
ad eam incitandum specioso promif-
sionem in promptu futuram opem
allegicam. Sed allegavit eo modo,
quo ipse sequaces hæretici faciunt,
revertendo Scripturæ sensum pro-
gram, & depravando. Primò ve-
rum non erat eo loco sermonem esse
de Christo, quo dicitur: *Quia An-
gelis suis mandavit de te: nullus quip-
pe Angelorum eum custodiendi man-
datum unquam accepit à Patre. &
cui bono talis custodia? animæ, an
corporis? non animæ; quia quoad i-
dem erat ille beatus, unde minùs in-
degebat Custode Angelo, quàm quis-
quam eorum, qui Paradisum inhabi-
tant. Non corporis, quia hoc me-
liorem quovis Angelo Custodem.
habuit ipsum Verbum. Ideo Angeli
debebant equidem illi inservire, obe-
dere, venerari, manifestare gentibus,
et non opitulari. Videbitis Angelos
ascendentes & descendentes supra filium
hominis. Jo. i. v. 51. Ascendentes, ut
ab ipso accipiant mandata, descen-
dentes, ut ea hominibus nuncient, qua-
li famuli obsequiosi. Deinde Sata-
nas non retulit integram sententiam;
quippe cùm allegasset illa verba:
Quia Angelis suis mandavit de te. quæ
secundùm litteram reverà non dice-
bantur de Christo, omittis verbis, ut*

*custodiant te in omnibus vijs tuis, ad
illa transijte. in manibus portabunt te,
ne forte offendas ad lapidem pedem
tuum. & patet sanè ea per malitiam
omississe tanquam minùs apta suo pro-
posito, quippe ut etiam demus Chri-
stum esse sustinendum ab Angelis, qua-
lis illi per hæc verba spondebatur cu-
stodia? an quòd esset sustinendus in
præcipitijs, in quæ ipse spontè se con-
jecisset? nequaquam, sed in vijs tan-
tùm, & ijs quidem vijs, quæ ad ipsum
pertinerent: Angelis suis DEUS
mandavit de te, ut custodiant te in om-
nibus vijs tuis. ac in omnibus vijs, non
in omnibus præcipitijs. qualis igitur
futura erat dementia præcipitare se-
ipsum spe auxilij prætensis potiùs quàm
promissi? sed parùm profuit altuto
dissimulare verba prædicta, quum de-
inde omnino abs re sequentia adduxit:
*In manibus tollent te, ne forte offendas
ad lapidem pedem tuum.* casu offende-
re est hominis cetera cautè incedentis
& circumspèctè. quomodo ergo, quod
de offendente dicitur, transfertur ad
eum, qui ex altissimo fastigio deorsum
se conijcit. Aliud est fortè ad lapidem
offendere, & aliud in illum ultro im-
pingere. at dum satanas Christum de-
cipere cogitat scripturis depravatis,
ipse deceptus est. quia Christus ex u-
na parte non confutavit interpretatio-
nem tam stolidam, ut cum dæmone
sic ageret, prout agere cum hæreticis
convenit, per malitiam peccantibus,
nolendo cum ipsis in disputationem
descendere. Alià ex parte ipsam inter-
pretationem duobus modis elusit, sa-
o*

cto imprimis, nolendo ejus causâ quidquam agere: dein verbo, aliam adducendo sententiam sinceram, aper-ramque, quæ omnes interpretationes diaboli ut improprias uno ictu prostravit. & talis erat, quâ præcipitur, nequis DEUM tenet, quasi obligatus ad miracula sine necessitate paranda: *Non tentabis Dominum Deum tuum.* Unde etiam tacite deducitur

ad communem profectum, quo mandati, quod Angeli acceptaverunt DEO eximium iustis præstantibus fructum, neminem debere se ipsam in fructu conijcere in pericula, quod mandatum illud non ordinatum ad subveniendum iustis in cunctis periculis, quibus se vel temere, vel ratione exponunt, sed in iustis quibus se exponunt ut iusti.

III.

S. Franciscus Borgias.

Regnum Calorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Mat.

II. V. II.

I. Considera illud duntaxat rapi, quod alicui tollitur invito, sicut etiam quod furto aufertur. nisi quod furtum sit involuntarium patienti, quia nescit, quod sibi aufertur; rapina sit involuntaria, quia scit equidem, sed impedire non potest. Jam verò hoc sensu dici nequit quinquam furari aut rapere Paradisum, quia Dominus libenter eum omnibus indulget. *DEUS vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* I. Tim. 2. v. 4. Nihilominus Christus usus est hoc modo loquendi, quia spectatâ communi corruptelâ generis humani eò adducta res erant, ut Cælum videretur non destinatum à DEO nisi paucissimis, hoc est, soli suo populo Israël. Hic erat *populus peculiaris*, hic eximius, hic protectus, adeo ut

Christus ipse in terram descendens maximè intentione, ut hinc se predicaret: *Non sum missus nisi ad eos, que perierunt, Domus Israël.* Mat. 10. v. 6. Ecquis igitur erat, quod illum extra hunc populum spectaret, quisquis alius eò cuperet intrare, quod ad se mitti daretur velle, quod ad se mitti daretur. quid porro? debebat eum que mutari rerum facies, prædicatio eo populo pertinaciter repugnante prædicationem Christi. Eodem modo Christus agebat Cælum non referendum, uti hætenus videbatur, ad paucos, sed exponendum, ut ad omnem populum, assultui generali: ita, ut quisquis ad id obtinendum præ se aliquid intenderet, sive foret Judæus, Græcus, Romanus, Arabs, Armenus, modo non esset labore infensus, ut

deret, uti fecit Centurio: fecit
Camana, fecerunt è Gentilibus plu-
res alij, qui & ipsi fide vivâ adhaeren-
tes Christo non modò salutem conse-
cuti sunt perinde atque Hebraei, qui
cum Christi prædicatio attulit, sed
anteus etiam præcesserunt tantâ for-
titudine, ut illorum locum occuparent.

*Multa ab Oriente & Occidente venient,
& recumbent cum Abraham, & Isaac,
& Jacob in Regno Cælorum: filij autem
regni ejicientur in tenebras exteriores.*

Mat. 8. v. 11. Ecce igitur primum
verbum horum verborum: *Regnum*

*Cælorum vim patitur, & violenti ra-
piunt illud.* Dicere voluit Paradi-
sum jam non uni tantum populo fer-
vori, ut primò apparebat, sed quasi
impetibus exponi. Unde non est,

quod timeas, nobilis sis, vel ignobilis,
servus, vel liber, Sacerdos, vel Laicus,
doctus, vel rudis, quid refert? An-
tece reverent, & salutem consequen-
ti.

Regnum Cælorum vim patitur.
ratione sæpius audisti Cælum pro pau-
perculis esse factum? *Amen dico vo-
bis, quia dives difficile intrabit in Re-
gnum Cælorum.* Mar. 10. v. 23. & ta-
men vide magnum sanctum, cujus ho-
lie festiva celebratur memoria,
Franciscum Borgiam. Grandis est
Mundo, natus, nec dives tantum, sed
Primas, sed Princeps, & excellæ digni-
tatis, & tamen quam sublimem attigit
sanctitatis gradum? Bene igitur
primo hoc sensu dici potest non
obtinuisse Cælum sed rapuisse. Tu
quoque discè illud rapere, & tuum
erit. *Unusquisque quod in prædara-*

to. R. P. Pauli Segueri Manna Anima.

Yyy y

tit

*puerat, summ erat. Num. 31.
v. 55.*

2. Considera Rapere violentiam
innuere. *Populi terra rapiabant vio-
lenter.* Ezech. 22. v. 29. idcirco hem
alterum hujus sententiæ sensum.

*Regnum Cælorum vim patitur, & vio-
lenti rapiunt illud.* Sensus est vio-
lentiæ esse, quæ Cælum tibi asserit.

cui ergo ista inferenda violentia? Deo,
& tibi. DEO quidem per orationem,
quia quantumvis ille libentissimè tibi
concedat Paradisum, nihilominus bo-
no tuo ita tecum agit, quasi vi ex ejus
manibus esset extorquendus: *Propter
improbstatem dabit ei.* Luc. 11. v. 8.

DEO verò vis inferri non dicitur nisi
oratione: *Non obstitas mihi, quoniam
non exaudiam te.* Jer. 7. v. 16. Tibi
inferenda violentia per integram
tui ipsius abnegationem, qui sunt mo-
tus violenti? sunt illi, qui naturali ap-
petitui opponuntur, ut si claudas o-
culos, cum videre cuperes illam femi-
nam elegantem, aures subtrahas, cum
libenter audires leros illos discursus,
linguam frenes, cum velles prorumpere
in illa responsa iracunda, impa-
tientia, fastus, præsumptionis, per-
fidia, maledicentia plena. Tunc sa-
nè contra te illam exercebis violentiã,
quæ casu nostro requiritur. Vidène
violentiam, quam miles in assultu fa-
cit? violentiam facit sibi, dum sursum
eluctatur. & violentiam facit illi, qui
ex alto illum conatur repellere. Idem
tibi faciendum, si ut fortis obsessor ra-
pere Cælum velis. Et id quidem ex-
emplo suo admirando sanctus præsti-
tit.

Yyy y

tit

tit, quem hodiernâ die veneramur. tam efficacem violentiam DEO intulit, ut ab orando ferè nunquam desisteret, ne quidem in continuis, quibus occupabatur, negotijs: & tam vehementem exercuit violentiam erga seipsum, ut ad negandum proprijs sensibus humanum omne solatium, sufficeret, quòd id peti cognosceret.

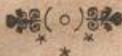
3. Considera Rapere etiam dicere velocitatem: *Festinantes rapuerunt verbum ex ore ejus.* 5. Reg. 20. v. 33. unde fluminis valde velociter labentis rapidus cursus dicitur. *Sicut torrens, qui raptim transit in convalibus.* Job. 6. v. 15. Et ideo en tertium sensum hujus sententia: *Regnum Caelorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Sensus est, si vim possis adhibere debitam, te momento cœlû lucrari posse. Pœnitentem in Cruce latronem intueri: cur ille rapuit? quia pauculis momentis suum reddidit. Verum est eam fuisse violentiam aded raram, ut omnes tanquam prodigium celebrent. nihilominus, si jam multum atate processisti, ne terrearis. uti noveris in hoc casu violentiâ tantò fortiore tam erga DEUM, quàm te ipsum: erga te ipsum per abnegationem tui; erga DEUM per orationem assiduam; & exiguo tempore consequi poteris, ut locum in Cœlo obtineas tam excelsum, quàm alij longo temporis spatio vix obtinerent. Id quod Franciscus Borgia præstitit, qui in Religione non portavit jugum ab Adolescentia, atate ingressus adultâ; & tamen præ tot alijs Beatus est,

qui à teneris sibi impostum portabant.

4. Considera verbum rapere potest etiam innuere actionem quandam seu publicè fieri, quia per hoc nomen rapina differt à furto, quòd hinc etiam fiat in secreto, rapina publico. quo posito, ecce quanto maius est illi, qui Cœlum rapiunt, hi sunt, qui id expetunt non tantum cum violentia, non tantum cum velocitate, sed etiam aperta fronte nihil curantes dicitur gentis istius cum constet omnem rapinam cum strepitu conjungi: *Omnis violenta prædatio cum tumultu.* Illos Tales sunt, qui in còspectu mundi præsentent se orationi intentos, & orationi sui severæ. Alij, qui se præstant, sed furtivè tantum, ad fugiendos rumores, non tantum re Cœlum quàm furari dicendi hinc multi aliquando apparebunt se prædones prorsus fortunati, tales nunquam à quoquam esse debiti. ut aded illorum typus esse videtur famosa Hemorroïsa, que transitans in turbâ propinquavit Christi tactum simulans non pietatis non ex fide, vel fiducia, sed reprobâ casu factum, furto, quòd unquam gerit aliquis, artificiosissimo latrone retulit. non ita decem leprosis viso Christo vel eminus levabatur: non ita Centurio, non Cananea, ac præ omnibus cæcus ille Burchintinus, qui quò magis prædabatur à turba, tantò altius extulit eum lumen postulans. Ille coe-

plectant, qui non furantur Cælum,
 sed capiunt. & talis esse quoque vo-
 luit Sanctus hodiernus. Aliquanto
 tempore studiosè egit ad mo-
 dum furis, quando in Aula splen-
 dido superbòque pallio textit propo-
 sita Sanctitatis intentionem. deinde
 sumptis majoribus animis abjecit
 auram, & raptoem professus est:
 cum omnem eiecisset fastum mun-
 dano sumpto habitu luctui & ludibrijs
 ego cepit etiam conculcare, dum
 erubuit fordidissimo in humeros e-
 lecto animale comparere in publico.
 Tangitur quid agis, qui cum fortitu-
 dine animi ad rapiendum Cælum ne-
 cessarià careas, nec quidem sagacita-
 te polleas illud furandi?
 Considera, si tibi non sufficeret
 virtutum animi, ut modo, quem dixi-
 mus, furari Cælum, vel rapere au-
 deas, non ideo desperandum, quia
 tuam quoque erit, modò vi capi te-
 leas. An nescis potiores beatorum
 esse pauperes, esse ærumnosos, affli-
 ctos, persecutionibus imperitos, aliòs-
 que magno numero, qui diversis tri-
 bulationibus à DEO compelluntur in
 Cælum: hi sunt, de quibus dicitur,
 Compelluntur intrare, quia verum qui-

dem est, eos invitos in malis suis ver-
 sari, nihilominus, cum in pace ea per-
 ferunt, non solùm possunt ascendendo
 æquare eos, qui sibi Cælum furantur,
 aut rapiunt, sed etiam superare. Tu
 igitur saltem ex his esto unus, & sal-
 vus eris. An non vides, quod in
 compressione populi fieri solet? quan-
 tumvis ille intret Ecclesiã, qui vi urget
 ingressum, nihilominus & ille intrat,
 qui ab imperu turbæ subsequenti se
 finit introportari, quin nonnunquam
 citiùs intrat. Idem in casu nostro
 contingit. Itaque si aliàs sis in Spi-
 ritu debilis, sine ut paupertas, angu-
 stia, ærumna, infirmitates, maximè
 verò graves persecutiones, quæ, ut
 ita dicam, densantur in humeris, sup-
 pleant vigorem, qui tibi deest, sponte
 operandi: *Per multas tribulationes
 oportet nos intrare in Regnum DEI.*
 Act. 14. v. 21. An fortè dono tibi
 cedere Regnum cupis? hoc fieri ne-
 quit: *Regnum Cælorum vim pa-
 titur, & violenti rapiunt illud.*

S. Franciscus Assisias.

Qua mihi fuerunt lucra, hac arbitratus sum propter Christum detrimenta. Veruntamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem Scientiam JESU Christi Domini mei, propter omnia detrimentum feci, & arbitror, ut stercora, ut Christum Lucrifaciam, Philip. 3. v. 7.

1. **C**onsidera, quantum possit in anima vivum lumen. Illa, in quibus olim Apostolus ceu mercator, qui in tenebris nundinatur margaritas, omnia sua lucra reponebat, voluptates summas, opes, honores, illa, inquam, viso hoc lumine non modò lucra non videntur amplius, sed detrimenta, qualia scilicet viderentur suæ merces illi, qui, cum putaret se margaritas emisse, dein advertit pro his vitra fuisse nundinatum. *Quæ mihi fuerunt lucra, hac arbitratus sum propter Christum detrimenta.* Talia erant Ritus Judaici, quos aliquando tam ardenti studio didicerat, professus fuerat, atque defenderat, ut idè famam sibi in populo maximam compararet Zelosi Israëlitæ. Isti deinde spectati ad lumen fidei, quod cum doctrina Evangelica nactus erat, clarè videbantur detrimenta, seu jacturæ manifestæ, tum ratione lucris cessantis, quatenus impediabant, nequis acquireret amorem Christi; tum ratione damni emergentis, quatenus etiam

rollebant jam acquisitum, dum non stinere jam non amplius liceret, ut cui libet accidit, qui simile cantharo stolo sortitur lumen. ò quare hoc ille se ipsum, quod & ipse mercedum deperiverit aliquando. Mundi dictamina, quod in peribuerit contentiones inutilis, pendendi certamina, verborum titulorum vanitatem, commoturbam, plausus, dominia, & quid reliquit, ut Christum sequatur: *Propter Christum.* Simili ex causa non penitè absciscas te ipsum, quid dicemus? *Adhuc non potest, quam te non in tali luce: Justitia lumen est nobis. Sap. 5. v. 6.*

2. Considera Apostolum olim arbitratum esse detrimenta, olim lucra putabat, sed ultè ingressum existimasse ob eandem fam omnia detrimenta, quæ non Christus, hoc est, Nobilitatem, Eruditionem, & ejusmodi dotes quantumvis mag-

tas : quandoquidem quisquis harum
 curi aliqua tangitur , necesse habet ,
 ut vel non aspiret ad sequelam Christi ,
 vel eam deserat. Atque hoc est , quod
 vult exprimere Apostolus , cum pergit
 dicere : *Veruntamen existimo omnia*
detrimendum esse. Dum ait *Verunta-*
men , vult dicere . *Quia imò* , quod
 est adverbium corrigentis se ipsum ,
 quasi advertat se hactenus parum di-
 xisse . unde idem fuit , ac si adjungeret :
Quia imò existimo non solum illa , quae
velut fuerunt lucra , detrimendum esse ,
sed omnia . Quomodo verò processit
 Apostolus ad formandum tam prom-
 ptum iudicium contra torrentem , ut
 tu dicam , totius Generis humani ,
 quod ejus generis bona in summo pre-
 tio habebat ? Processit ad hoc for-
 mandum propter eminentem scien-
 tiam , quam adeptus erat non in scho-
 la Gamalielii , non Platoniorum , Pe-
 ripateticorum , vel Gymnosophista-
 rum , sed in schola JESU Christi Filij
 DEI : *Propter eminentem scientiam*
JESU Christi Domini mei. Omnis
 scientia , quam accipimus à Christo ,
 eminentis est , quis nescit ? nam illa lon-
 gissime ceteras excedit , jam memora-
 tus , quae non sunt ipsius , at si inter istas
 una alteram excedere dici potest ,
 quoniam erit ? illa , quae docet , eum ,
 qui non suis omnibus , & sibi omnino
 renunciat , non posse fieri sectatorem
 Christi : *Qui non renunciat omnibus ,*
quae possidet , non potest meus esse discipu-
lus. Luc. 14. v. 33. Haec est scientia
 eminentis , quia nulla capitur minus , aut
 occulte minus exercetur , quam ista ,

nempe ut nudus nihil in terra velis nisi
 nudum Christum : at bene eam cepit ,
 bene etiam exercuit Apostolus , prout
 videre licet ex vita , quam duxit , in
 tanta penuria , tot peregrinationibus ,
 tot persecutionibus ab ipso toleratis , ut
 nomen Christi gentibus inferret incre-
 dulis . Atque ad hanc aspirare debes
 scientiam , ad hanc eminentem . hanc
 si consecutus fueris , habe pro indubi-
 tato non solum omnia bona , quae pos-
 sides , aliquando visum iri detrimen-
 ta manifesta , sed omnia , quae posside-
 re possis , *omnia , omnia* , inquam , sine
 exceptione . *Veruntamen existimo om-*
nia detrimendum esse propter eminentem
scientiam JESU Christi Domini mei. Sed
 in eo versatur difficultas , ut verè per-
 tingas ad scientiam talem , hoc est , ut
 tibi persuadeas , quando omnibus re-
 nuncias bonis , quae mundus tibi possit
 offerre , ut habeas nudum in Cruce
 Christum , hunc solum omnia posse
 compensare , imò prae omnibus satiare .
 ò quantus est ille thesaurus Christi ,
 qui lucrifactus tantis aequivaler . & tu
 eum dabis pro ullo bono terreno , in-
 fantium more , qui perlibenter nucem
 à te oblatam porrecto adamante
 permutant ?

3. Considera , quomodo proinde
 concludat Apostolus se propter Chri-
 stum bona ejusmodi caduca universim
 rejecisse . Sed ut loquatur , adverte :
Propter quem omnia detrimendum feci
hoc est , omnia rejeci , omnia repuli , &
arbutor ut stercora , ut Christum lucrif-
faciam. An majorem praeferre po-
 tuit contemptum ? ait ille imprimis
 Yyy y 3 se

se abjecisse. noluit tamen dicere: *propter quem omnia detrimentum feci*, hoc est, *jacturam feci*, ne ostenderet, se in illis reiiciendis damnum fortè aliquod incurrisse. Dixit: *omnia detrimentum feci*, hoc est, *feci omnia, ac fessent detrimentum*: quia hoc illis fecit, quod solet rebus perniciosis, quatenus abjecit. At quia alia quoque erant bona, quæ Apostolus à se non rejecit, quia non possedit, qualia erant sceptrâ, tributa, throni, aula obsequia, ideo subjunxit, quæcunque Mundus haberet bona, sive quæ à se essent possessa, sive quæ possent possideri, cuncta æqualiter à se reputati ut stercorea. *Propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercorea.* hoc est, *Propter quem omnia, quæ possidebam, detrimentum feci, & omnia, quæ possidere possent, arbitror ut stercorea.* & quare? quia discrimen notabat, quod inter omnia Mundi bona, & solum Christum intercedit. Itaque omnia ista mundana bona pluribus alijs scripturæ locis cum stercore comparantur: nec immeritò, quia vel hæc bona pertinent ad Concupiscentiam carnis, id est, ad lasciviam. & ista stercorea vocantur ob factorem, quem semper solent reddere remotis malâ nominis famâ, vicinis exemplo malo. *Computruerunt jumenta in stercore suo.* Joël. i. v. 17. vel pertinent ad Concupiscentiam oculorum, hoc est, ad Avaritiam; & ista stercorea vocantur propter fordes, quas in ijs contrahunt plerique hominum; cum sit oppidò difficile ea tractare,

& non inquinari. *De stercore lapidatus est piger, & omnia, quæ adgerit eum, excutiet manu.* Eccl. xi. 2. Vel pertinent ad superbiam, hoc est, ad Ambitionem; & ista stercorea vocantur, quia celeriter computrescunt. *A verbis viri peccatoris in mueritis, quia gloria ejus sterca & nimis. hodie extollitur, & cras humilietur.* 1. Mach. 2. v. 62. Prima comparantur stercorei jumentorum, quæ jumenta vilia sunt pecora, ut canes lascivi. Secunda comparantur stercorei boum, quia boves animalia sunt pigra, quales sunt Avari, qui tantumvis cupidi, ne tamen plus laboris exantellare necesse sit, quem appropinquandunt in procurandis Cælestibus divitijs, dicuntur contenti terrenis. Tertia comparantur stercorei verminis, quia talis gloria ambicioforum subito putrescit. *Nomen impiorum panis.* Prov. 10. v. 7. Verum est, Patrum nonnullos motos verbis, ut in canibus habentur, per hanc vocem *stercorea* intellexisse partes illas feediotes animalis, quæ canibus projiciuntur, canes lud exenterantur. quippe qui præbent vivi luminis, cum vident nunquam eos Christianos, qui præsumunt aspirare ad Cælestia bona, sed tamen facere terrena, credunt se vendere totidem canes macellum carnis stantes, qui certatim accurrunt, & que mordent, & lacerant, quæ causam? ut plusculum accipiant quæ putridæ facis, quæ in terram defecit intestinis animalis exenterant. Nil malis dicere cum alijs hanc vocem

stercora significare hoc loco non mihi apte seraequilinium, quod quisque in domo sua amorem cupit. Quid agitur foret, si è contratio invenirentur persona Christiana Catholica, & infidelis. quae oblita suae vocationis suad aliquando certatim ad se traherent? *Qui nutriebantur in croceis, complexati sunt stercora.* Thr. 4. v. 5. Et esse unquam velis ex his malè feceris? quae autem differentia! Apostolus velut stercora abiecit bona hujus terrae, ut Christum haberet, *propter Christum*: & tamen tot alij reperuntur, qui abijciunt Christum, vel eum non curant, ut habeant bona Terrae, quae sunt stercora. ò Mercatores divites! & tu qualis es?

4. Considera, providum mercatorem, qualem se demonstravit Apostolus, utique fuisse magnum illum Mercatorem Allisiatem, qui cum generoso pede calcasset omnia bona, quae possidebat, quaeque poterat possidero unquam, nudum, qualis in hunc mundum venerat, se representavit Episcopo, eo facinore haecenus non viso reprobatus, se nudum statuisse Christum sequi, quò promptè magis & exquisi-

tè sequi illum posset, ut eum aliquando totum lucri faceret. quod sanè consecutus est. unde nota, quomodo sit locutus Apostolus. dixit se quasi stercora contempsisse omnia, quare? *Ut Christum lucri faciam.* non dixit, *ut amorem Christi lucri faciam*, prout videbatur potuisse dicere, *ut servitutem Christi, ut sequelam Christi*, sed *ut Christum*, quia nihil volebat minùs Christo. & ò quàm id praclarè obtinuit! dum id demum consecutus est, ut quasi unus idèmq; cum Christo fieret, adèd, ut non dubitaret prorumpere in verba illa tam admiranda: *Vivo ego jam non ego, vivit verò in me Christus.* Gal. 2. v. 19. Atque hoc ipsum est, quod etiam obtinuit Magnus Patriarcha Franciscus Seraphicus. Illum aspice, & tum dic, an satis discernere à Christo possis contemptum, pauperem, & vulneratum instar Christi, Sectatorem omnis doctrinae Evangelicae in his, quae Christus litterali sensu expressit. Eò verò pertingere nemo potest solà scientià ordinarià, quae ex Evangelio discitur: opus est eminente.

V.

Quid vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quae in tuo est, non consideras? Luc. 6. v. 41.

4. Considera, quàm parùm rationi conveniat tantà cum attentione à te observari defectus proximi tui etiam modicos, eosque acriter censurà castigari, cum tu longè majoribus utaris, nec utcunque majoribus, sed

in eodem genere. arque hoc est, quod tibi hoc loco Christus exprobrat, dum ait: *Quid vides festucam in oculo fratris tui: trabem autem, qua in oculo tuo est, non consideras?* Trabs sine comparatione major est festuca, sed non idcirco diversi est generis: nam & illa fuit principio festuca, hoc est, parvus surculus, qui paulatim excrevit in trabem. & tu vides surculum in oculo fratris tui, hoc est, vides iram parvam, quæ in illo exurgit, & non advertis trabem in oculo tuo, hoc est, non advertis iram adeo adultam, ut jam facta sit odium? Istud haud dubiè iniquitatis portentum est, nisi quòd fortè dicturus sis, multò esse faciliùs videre alios, quàm se ipsum. Sed ad tollendam tibi excusationem tam frivolum, ecce Christus non dixit: *Quid vides festucam in oculo fratris tui: trabem autem, qua in oculo tuo est, non vides.* Sed dixit: *Trabem autem, qua in oculo tuo est, non consideras:* vel, ut apertè dicitur Græca phrase, *non attendis, non animadvertis.* Quod si ergo defectus tuos advertere non potes illis ipsis oculis corporis, quibus tam faciliè notas alienos, advertere debes oculis intellectus, antequam judicare stultas, aut condemnare proximum, tecum reputa tantisper, sed animo tranquillo, an in te sit invenire similem defectum, sive Iræ, sive Ambitionis, Superbiæ, Intemperantiæ, sive alium fortè magis exorbitantem: *Ante judicium interroga te ipsum.* Eccl. 18. v. 20. & sic fiet, ut desinas agere censorem proximi, dum co-

gnosces, quanto deterior sit illa quo tu versaris, quàm sit illa proximi. Si nec eo casu abstinere quæ fingi possit iniquitas magis vilis, magisque inverecunda?

2. Considera, quomodo Christus hic dederit probrosam nomen hypocritæ agenti modo tam falso. *Hypocrita: eijce primum trabem de oculo tuo, & tunc perspicies, ut educas festucam de oculo fratris tui.* Quod dicitur non solum est hypocrita, sed etiam eritis maximè infamis. Curis quòd non solum querat apparetior alijs, cum revera non sit, quàm omnibus commune hypocritam, quando insuper alijs deterior est, querat per elemosinas, jejunia, gella aut certas orationes putat, prout ille Pharisæus faciebat in templo, sed per contemptum proximi ejus quidem, quem teneat multo meliorem se, querat auctoritate, rogantiâ, fastu, & pro superbia preterendo non solum in actu præcipiente qui minor est, sed etiam reprehendente, qui est major. Quo potius reputas ejusmodi hypocritam magis ominabilem videri quovis alio, quàm animo concipi à te possit? Quod ergo necesse foret in ipso videre lineamentis expressum? an ignominium non habes modum exultationem tibi pariendi nisi advertis monstrando Zelum, quem illi contra te usurparent? hoc est, sibi existimationem contra omnem ordinem rationis.

Considera, si non fastu aliquo
 sed bono zelo movereris, quando vis
 condemmare minores defectus fra-
 trum tuorum, quin prius curam ha-
 beris de tuis, te non solum rem facere
 sed ratione alienam, ut modò demon-
 stravi, usurpando auctoritatem tibi mi-
 nime competentem, sed etiam inuti-
 lem. unde cum Christus hic dixit :
*Quid vides festucam &c. illo Quid
 videris? Ad quid vides? Quorsum vi-
 deris? Quam ob rem vides? eo ferè mo-
 do, quo alibi dicitur : Quid autem
 vocatus me Domine, Domine, & non
 facis, qua dico?* Luc. 6. atque ut
 tu sit, quam utilitatem capies ex hoc
 zelo, quem contra fratres tuos de-
 monstras, quin prius attendas tibi?
 nec pro te capere illam potes, nec pro
 fratribus tuis, non pro te, nam ut etiam
 in aliorum oculis festucas omnes pos-
 siles tollereres, nihil te juvat, si inte-
 ra tuam tibi trabem retineas. Cum
 tamen bono, quod feceris alijs, eos
 corrigendo, convertendo, ipse dam-
 naberis juxta illud Christi oraculum :
*Qui solverit unum de mandatis istis mi-
 nimis, & docuerit sic homines, minimus
 vocabitur in Regno Caelorum.* Mat. 5.
 v. 19. Non dixit : *Minimus erit in
 Regno Caelorum*, quia talis quisquis est,
 non habebit locum in Paradiso, nec
 in angulo quidem. Sed dixit *Voca-
 bitur*, quia quamcumque magnus aesti-
 mabitur in terra, contemnetur in Cælo.
*Sper enim ridebunt, & dicent : Ecce
 homo, qui non posuit DEVM adjuto-
 rem suum, sed speravit in multitudine
 divitiarum suarum. id est, doctrinis*
R. P. Pauli Segneri Manna Anima.

illis, quibus in suis concionibus abun-
 dabat, in confluxu, in comitatu, in a-
 stinatione, & prevaluit in vanitate
 sua. Pl. 51. v. 8. Nonne igitur sa-
 tius est utilitati tuæ tempus illud im-
 pendere, & laborem, quod aliorum
 tuis commodis? Trabem habes ha-
 rentem oculis, & illa nondum tibi la-
 crymas exprimit? habes, inquam,
 tecum gravissimum vitium, & non
 laboras, non affligeris, imò nec curâ
 aliquâ tangeris tui ipsius, bene autem
 illorum, qui sunt minus rei. Stulti-
 tia hæc est manifesta : *Qui alium do-
 ces, te ipsum non doces.* Rom. 2. v.
 21. Deinde sicut pro te capere utili-
 tatem nullam potes, ita neque pro fra-
 tribus tuis, quippe loco profectus, quæ
 faciant ex zelo tuo, quo illorum ar-
 guis defectus, nonne vides eum rideri?
 certè si tu quamvis trabem in oculis
 circumferens festucam possis cernere
 in illorum oculis, longè magis illi fe-
 stucam gerentes in oculis poterunt
 cernere trabem tuis inharentem. Quæ
 cum ita sint, nonne rideant zelum
 tuum dicentes intra se : *Medice cura
 te ipsum.* Luc. 4. non ridebunt dun-
 taxat, sed & scandalum patientur, dum
 considerant te agere velle Judicem eo
 ipso tempore, quo sis reus. Quid er-
 go facies? *Ante judicium para justi-
 tiam tibi.* Eccl. 18. v. 19. Si verè de-
 sideres prodesse fratribus eos judican-
 do, depone prius trabem de oculis
 tuis, excute commissum malum, de-
 plora, detestare, muta vitam, *para ju-
 stitiam tibi.* tunc enim verò aestimabi-
 tur bonus ille zelus, qui alias fastis
 esse

esse censetur, quippe vel factum, vel temeritatem insolentem esse oportet velle de alterius facie abstergere pulverem sed manibus lurosis. *Ab immundo quid mundabitur?* Eccl. 34. v. 4.

4. Considera, nisi prius emendes te ipsum, te non solum facere rem iniquam & inutilem circa alios te occupando, sed etiam summè noxiam saltem tibi. *In quo enim alterum iudicas, te ipsum condemnas.* Rom. 2. v. 1. An non vides, dum agere vis Iudicem, cum sis ipse reus, te provocare contra te ipsum Iram DEI? verum est, ijs, qui ex officio iudicant, uti sunt Principes, Præsules, Ministri, non ideo omittendum officium, quòd majoris delicti sint sibi conscij, quàm sit illud, de quo iudicant. at qui tali officio non fungitur, usurpare illud nequit, ne quidem intra solos terminos reprehensionis prædicatoribus concessos. Qui vult alios reprehendere sive privatim, sive publicè ob vitam malè actam, necessariò prius reformat propriam: *Mundati sunt Sacerdotes, & mundaverunt populum.* 2. Esd. 12. v. 30. Aliàs certum est eum præsumptione peccare, si malum suum ipse solus agnoscat, præsumptione simul & scandalo, si tam ipsi quàm

alijs innotescat. hoc verò an tantè vehementer provocare Iram Dei, si præsumptione pecces, DEUS confundet tanquam superbum, & dissimulare velis iniquitatem corrigendo. *Percutiet te DEUS pro dealbate.* Act. 23. v. 3. & si tantè scandalo pecces, DEUS te confundet ut seductorem, quòd quòd versurus animas eas pervertat his, qui *Pseudo-Apostoli* vocantur hoc est, *Operarij subdoli*, *transpirantes se in Apostolos Christi.* 2. Cor. 11. Quòd igitur velis admodum vicinum de stipulis, quæ eam non videntur oculis, hoc est, de illis culpe proprijs, quæ forsitan ipse cognoscere potest seipso, res sine dubio latere, sed purga prius oculos tuos à calce stipitibus, qui jam profundè in radice ita loquar, radices egerunt, hanc purga eos à culpis, quæ in te nocent graves existunt, sed inveterata. *Recede a me, non appropinquas, quia immundus es. Ipsi sumus in furore meo, ignis ardeat in die.* Il. 65. v. 5.

* *

VI.

S. Bruno.

Super custodiam meam stabo, & figam gradum super munitionem, & contemplantor, ut videam, quid dicatur mihi, & quid respondeam ad arguentem me. Habac. 2. v. 1.

Considera, quisquis attentè considerat id, quod propositum est magno Patriarchæ Brunoni, quando fundamenta jecit Instituti tam præditi in montibus Gratiano-politanis maxime inaccessis deseris que, judicatum, hausisse illud è verbis Prophetæ, quæ hoc loco meditanda sumuntur. Primum, quod propositum illi est, erat solerter excubare in sui custodiam: *Super custodiam meam stabo*, quia verò id consequi nemo potest, nisi instar militis numerosis undique cingatur munimentis, ideo subiungit: *& figam gradum super munitionem*. tum verò ita bene intus forisque defensus quid porro agere sanctus statuit? statuit in munitione suâ consistere instar excubitoris attentissimi ad contemplantum, quid in morte Christus esset quaesiturus circa cogitationes, verba, & opera, quæ in vita perâisset. & quid ipse redditurus esset responsi. *Et contemplantor, ut videam, quid dicatur mihi, & quid respondeam ad arguentem me.* quippe territus hic sanctus spectaculo Doctoris Parisini, qui ter de sandapila clamabat, se fuis-

se præsentatum Judici, examinatum, & condemnatum, inde sumpsit occasionem cum socijs secedendi in eas cavernas tunc adeò ab omni hominum commercio remotas, & rationes vitæ suæ ex proposito perpendendi. Situ in eundem modum verba ista Prophetæ verteris ad tuum commodum, & quantum prodesse aliquando ad salutem possunt! Neque dicas verba ista hîc à Propheta prolata secundum litteram occasione sermonis de primo Christi in hunc mundum adventu, ut ex sequentibus colligitur: *Apparebit in finem, & non mentietur; si moram fecerit, expecta eum, quia veniens veniet, & non tardabit.* quandoquidem non ignoras, primum Christi adventum & secundum facîle invicem commutari.

2. Considera imprimis adhibendam custodiam tam internam, quàm externam. *Super custodiam meam stabo.* Ecce custodiam interiorem. *& figam gradum super munitionem.* Ecce exteriorem. quoad interiorem dicere oportet: *super custodiam meam stabo, nec sustinebo, ut quisquam progredia-*

Z z z z

grediatur ad violandum cor meum. *Omni custodia serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit, hoc est, vita & mors.* Prov. 4. v. 23. Cor tuum est instar arcis, à qua vita spiritualis animæ tuæ morsq; dependet. Tres sunt hostes, qui inter se fœderati continuo anhelant, ut eo potiantur. Circa te Mundus est, infra Caro, supra diabolus. Mundus obsidet vanitate. Caro voluptate impugnat, diabolus iniquitate quatit. vide proinde, an non supra, & infra, omnique ex parte custodia sit opus. contra Mundum tueri te debes Paupertatis studio, contra Carnem servare te debes Puritatis amore, contra demonem securitatem tibi præstare debes imprimis in oratione per recursum ad Dominum, deinde in Obedientia ad ejus in terra Vicarium. *Omni custodia serva cor tuum.* Ita est, custodia ejusmodi non potest in omnibus esse eadem, sed in quolibet conditioni status accomodata. unde non solum dicit Propheta: *Super custodiam stabo, sed super custodiam meam.* Diversa debet esse custodia Virginis, & conjugate, Clerici, & Laici, Monachi, & Liberi, Negotiosi, & Contemplativi. ideo juxta obligationem tui status dicere oportet: *super custodiam meam stabo.* id est, super custodiam, quæ mihi convenire possit, rigidissimam, maximèque restrictam. & quantum ista? cogita, & cognosces.

3. Considera, nullam arcem, ut ut fortis illa sit, & bene custodita, satis esse securam, nisi externa quoque munimenta accedant. ideo Propheta sub-

jungit: *& figam gradum super munitionem.* quem illa munio, qua sermo est? sunt sepes, & palis fixi, claustraque, si ita loqui licet, quibus non permittitur, ut nullus in propioni obnoxia arx erit, quin pateat accessus. alias improvidis temporis obnoxia arx erit, quin tempore stivè cavere possis. Itaque ut bene custodias, necesse est non ad domum tuam commercia superbia vel suspecta. quanquam parum ea intro non admitti, situ ad illa erenda foras prodeas. unde cecitavit Propheta: *& figam gradum super munitionem.* cur super? an non erat dicere *intra?* Nequaquam. standum tibi in ipsis munimentis, qui in apice propugnaculi aliquo cubat, ut etiam eminus propinquantes propinquantem. *Super Speculam domini ego sum, stans totis noctibus.* 21. v. 8. o quantum habent momenti omnes istæ custodiæ, si quis consequi salutem. nonne vides, quanta curâ ubique soleant adhiberi, cum aliquem ab armis hostilibus defendendum? & tamen arma illa, ferro, & igne sæviunt, quid possunt mortem afferre temporalem tantum, & durum tibi videtur eos uti, ut animam ab armis protegas, quæ mortem afferunt æternam? *super custodiam meam stabo, & figam gradum super munitionem.*

4. Considera in hac custodia nunquam fore otiosum. nam praesentiam, quod procul à te arceas, ut tuis omnes hostiles, quod non procul est, habebis occasionem ferio cogit

de supremam horam, quod fieri unice
 nostri interest in hoc mundo. an for-
 titeris quamprimùm venturam Do-
 minam, ut à te strictissimam exigat ra-
 tionem? quid agis igitur, quòd nun-
 quam sermò expendas, quid ille dictu-
 rus sit, neque statuas, quid illi sis re-
 spondurus? hoc est negotium, quod
 sine comparatione premere te magis
 debet quovis alio. atque ideo omnis
 rationis expertus es, si solùm per inter-
 valla, & perfunctorie duntaxat de illo
 cogites. Non sic ago: sed audi, quo-
 modo locutus si. vir etiam sanctus.
*Et contemplanor, ut videam, quid dica-
 tur mihi, & quid respondeam ad ar-
 guentem me.* Non solùm agebat, *co-
 gito*, sed *contemplanor*, quia cogita-
 tione opus est attentà & accuratà, at-
 que in genere suo tam fixà, quàm sit
 illa excellè contemplationis. ò si
 mentem aliquando figeres non solùm
 in cogitando, sed contemplanando Ju-
 dicio, quàm brevi fores alius & diver-
 saria te ipso!

¶ Considera, si hinc de Judicio ser-
 mo sit, meritò potuisse dicere Prophe-
 tam: *Contemplanor, ut videam, quid
 dicatur mihi, & quid respondeam ad ju-
 dicantem me.* Attamen ille dicere ma-
 gis arguentem, & id quidem sapientif-
 simè. Sic enim uno verbo vivacissimè
 expressit, quidquid in illo Judicio
 formidabile invenitur. Vox ista *Ar-
 guere* quatuor habet sensus in Scriptu-
 ra significatos. aliquando significat
Manifestare. *Vinum corda superbo-
 rum arguet, in ebrietate potatum.* Eccl.
 31. v. 31. & sic in Judicio DEUS arguet

peccatorem, quia dupliciter manife-
 stabit. primò ipsi soli in Judicio parti-
 culari. *Arguam te, & statuam contra
 faciem tuam.* Pl. 49. v. 11. deinde in
 Judicio universali coram oculis Uni-
 versis. *Quare detraxisti sermonibus
 veritatis, cum è vobis nullus sit, qui
 possit arguere me,* hoc est de falsitate
 convincere. & sic in Judicio DEUS
 arguet peccatorem efficiendo, ut pos-
 sit quasi manibus palpate, si damne-
 tur; de nemine queri ipsum posse, nisi
 de seipso. *Numquid timens* (sicut
 qui arguens disputando aliud afferre
 nequit nisi debile argumentum)
*Numquid timens arguet te, & veniet
 tecum in Judicium?* Job. 22. v. 4.
 Convincet illum argumentis genera-
 libus sumptis ex communibus publi-
 cisque auxilijs, quæ illi contulit ad sa-
 lutem: & convincet argumentis par-
 ticularibus ex privatis propriisque ad-
 miniculis. Aliquando *Argue* signi-
 ficat exprobrando confundere. *Pec-
 cantem coram omnibus arguere,* id est,
*reprehende, ut & ceteri timorem ha-
 beant.* 1. Tim. 5. v. 20. & sic in Judi-
 cio DEUS arguet peccatorem expro-
 brando tot delicta contra leges om-
 nes commissa. *Ecce venit Dominus
 facere judicium contra omnes, & ar-
 guere omnes impios de omnibus operi-
 bus impietatis eorum, quibus impiè e-
 gerunt, & de omnibus duris, qua locu-
 ti sunt contra DEUM.* Judæ v. 15.
 Aliquando significat condemnare post
 Judicium. *Et hos quidem argute ju-
 dicatos,* hoc est, *damnate*: illos verò
salvate de igne rapientes. Judæ 23.

ita Dominus in Judicio Arguet denique omnem peccatorem condemnans ad ignem æternum. *Domine ne in furore tuo arguas me*, id est, *ne punias me in inferno, neque in irâ tuâ corripas me*, hoc est, *ne punias me in purgatorio*, quæ est satis communis interpretatio. Pl. 27. v. 1. Vide nunc, an habeas in hoc verbo materiam totâ vitâ tuâ contemplandi. Habes imprimis id cogitandum, quod Dominus dicet tibi, quando arguet te quolibet ex his modis quatuor hæcenus ad-

ductis, id est, cum oculis tuis obijces iniquitates tuas, cum te convincas, cum confunder, & condemnabis. Habes deinde cogitandum, quid in quolibet respondeas. quæ cum ita sint, an non meritò tu quoque concludas, quod S. Bruno maximâ utilitate hæc conclusit? *Super custodiam vocem meam, & figam gradum super manuum meas, & contemplanor, ut videam, quid dicatur mihi, & quid respondeatur ad arguentem me.*

VII.

Ego sum vitis, & vos Palmites. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere. Jo. 15. v. 5.

1. Considera, quemadmodum Palmites indigent vite, & vitis non indiget palmitibus, ita nos inter & Christum contingere. Abscinde de vite palmitem, abscinde secundum, & tertium, vitis semper vigorem suum retinet, progerminare novos potest. at Palmes nihil habet amplius pristini vigoris. Hoc igitur est, quod Christus præfenti loco insinuare nobis potissimum voluit, cum ait: *Ego sum vitis, vos palmites*, nempe ex una parte non indigere se nobis: *Quid prodest DEO, si justus fueris?* Job. 22. v. 3. ex alia verò non minus indigere nos ipso, quam quivis palmitem suâ vite. ò si intus perspiceres summam illam necessitatem, quâ tu

indiges Christo, & nullam omnino, quâ ipse egeat tui. quam proculciter demitteres in ejus præfentia, & quæ ferè cuperes in illo manere, ut eodem palmitis fortis contra rabiões nives, & asperum quodq; genus procellarum! *Quis nos separat a caritate Christi? Tribulatio? an persecutio? an fames?* &c. Rom. 8. v. 35.

2. Considera, quid sit, quod dicitur, manere in Christo, hæc palmes manet in vite. est ita manere in Christo, ut in te vigorem suum potest transfundere. est manere continuè in eo amando. id quod ipse præfenti infra declaravit his verbis: *Manete in dilectione meâ.* Palmites vitæ jam resectos à vite, & videbis ad

rios, at inter unitos istud discrimen
 est, quod aliqui sint uniti mortuo
 quodam modo, alij vivo. Isti sunt,
 qui ex vite tantum succi trahunt,
 quantum sufficit ad ferendum fru-
 ctum. Illi vero sunt, qui succum non
 trahunt, ideoque sunt maeri, squali-
 di, excuci, & si non omnino mortui
 vix recisi, sunt tamen morti proximi.
 Hinc accidit in casu nostro. Quidam
 sunt recisi à vite sua Christo, ut
 heretici, propter incredulitatem fracti
 sunt, Rom. 11. v. 20. Alij sunt uniti,
 & isti sunt fideles. at istorum aliqui u-
 niuntur solà fide, alij fide simul & cha-
 ritate. Qui in fide & charitate uni-
 untur, dicuntur vitaliter uniti, quia
 vix unitur ipsis vicissim, facitque
 operari: *Qui manet in charitate, in
 DEO manet, & DEUS in eo.* 1. Jo.
 4. v. 16. Qui in fide sola uniuntur,
 & ipsi dicuntur uniti vite suæ, sed
 modo inanimi, quia ipsis non unitur
 vix, quæ exclamat: *Ego diligentes
 vos diligo, & ideo cum ista in eos non
 transfundat humorem illum vivifi-
 cum, sine quo non potest palmes un-
 quam ferre fructum vitæ aternæ, si
 adhuc uniuntur viti, mortuo & ina-
 nimam quodam modo uniuntur. En
 agitur illorum statum fidelium, qui
 in peccato mortali degunt, planè in-
 felicem. Manent in Christo: sed
 heu! quâ ratione manent? ita ma-
 nent in Christo, ut Christus non ma-
 neat in ipsis saltè ut Autor Gratiae:
 manent, & non manent, manent, in-
 quam miseri sed ut palmites marcesce-
 tes & jam jam absceidendi. Et tu si*

iniquâ forte te agnoscis unum ex his
 palmitibus, adhuc lætus vivis?
 3. Considera, quomodo Christus
 se gerat ut vera vitis: *Ego sum vitis
 vera, & idcirco ut bonus, ut benevo-
 lus nunquam cesset, quantum in se est,
 transfundere in suos palmires succum
 vitalem, nisi hi prius ab ipso per pec-
 catum separentur. Noli igitur mi-
 rari, eum ad hoc propositum dixisse a-
 liquando: Manete in me, & ego in
 vobis. hoc est, manete in me, & ita
 manete in me, ut & ego maneam in vo-
 bis, quæ est vis in hoc modo loquen-
 di. aliud ipse non desiderat nisi unio-
 nem hanc mutuam nos inter & ipsum,
 atque ideo eam præcipit. & quare
 præcipit, nisi quia talis unio ex parte
 ipsius nunquam deest? si possemus
 nos ipsi uniri per charitatem, quin ipse
 amore reciproco uniretur nobis, man-
 datum istud esset inutile, ineptum,
 imprudens. at cum ejusmodi manda-
 tum ab illo nequeat proferri, agnosce-
 re debemus, quando vitis hæc Divina
 humorem non communicat, culpam
 esse nostram: nos eam à nobis dis-
 jungimus, & separamus. *Peccata
 vestra diviserunt inter vos & DEUM
 vestrum.* 11. 59. v. 2. Quid ergo age-
 re oportet, nisi agnoscere statum no-
 strum miserum, atque de eo dolere?
 Verùm ipsum gemere, quod solent
 palmites, à vite est: unde si in te do-
 lorem sentis de peccatis, si confunde-
 ris, si moveris, si jam incipis quodam-
 modo compungi de errore commisso,
 quod ab illo recesseris, qui solus dare
 tibi potest omne bonum tanquam vitis
 tua,*

tua, scias hoc ipsum ab ejus favore proficisci. Ipse quantumvis à te separatus te excitat gratiâ suâ præveniente ad agendum de unione restaurandâ, adeo manere in te ipse cupit, quamvis tu demum sis palmes, ipse vitis, quæ proinde nullam in hoc mundo tui habet indigentiam, tot alij etiam sine te superfluit. *Extendit palmites suos usque ad mare, & usque ad flumen propagines ejus.* Pl. 79. v. 17.

4. Considera, quomodo palmes à vite habeat non virtutem tantum sed actum ipsum producendi fructum, quia ad omnem productionem fructus, quem cernis paulatim pululare à palmitibus, continuò vitis vigore suo concurrat, simul operando cum palmitibus, & gignendo fructum. Ita Christus facit vi gratiæ, dum nobis inest, non solum tribuit posse facere, sed facere fructus vitæ aeternæ. *Ego quasi vitis fructificavi.* Eccl. 24. v. 25. Neque solum tribuit facilius operari, uti Pelagius docuit, nec meliora tantum aut majora facere, sed omnino dat facere, uti vitis dat palmiti facere uvas: unde Christus hic tantâ emphasi dixit. *Sine me nihil potestis facere.* quo significet, se non tantum de modo loqui, sed de ipsa substantiâ ferendi fructum. Sine ipso fieri nihil potest. & tu non magis apprehendis necessitatem unionis cum vite? ò si verba illa Divina sæpe repereres: *sine me nihil potestis facere*, quantum te demitteres in profundum tui nihili!

5. Considera, quemadmodum est flos ullus veritatis, unde ardeat fugere venenum non possit, ita etiam illustribus Christi verbis quosdam duxisse palpabilem errorem, tantum tribuendo Gratiâ in gignendo honorum operum fructu, ut talem libero arbitrio relinquerent, quasi solus, dum facit nos ferre fructum, ferre impediatur. at quomodo dicitur, si facit ferre? Exigua foret gloria vitis, si ipsa sola uvas produceret. maxima ejus gloria est in palmitibus virtutem, quâ & ipsa cursu simul operando præstet. Christus agebat: *Qui maces non negavit, palmitem proferturum, negavit à se proferturum, absque virtute vitis.* Sicut palmitibus potest ferre fructum à se, si non manserit in vite, sic nec vitis, si non manserit in vine, an fortè hæc legitur consequentia: Palmes, nisi fuerint in vite, non potest fructum ullum proferre: ergo neque proferre potest, si fuerit in vite? foret ista consequentia, quam de stiva rusticus videtur asseruisse, ut sicut uvæ tribuuntur vitæ, quam fructus causæ suæ principalem non desinant idcirco etiam tribuuntur palmiti. *Pergentesque ad Terram Botri absciderunt palmitem cum vineâ, quem portaverunt in vestre vestri.* Num. 13. v. 24. Quod si quis uvæ merito dicuntur esse palmes, quamvis iste sit causa tantum fructus, quare opera bona non dicuntur

nos nostris: imò unice dicenda sunt
 dicitur: *Dare ei de fructu manuum*
harum. Prov. 31. v. 16. Hic est a-
 uer, quo nos complexus est DEUS:
 vult dona sua esse merita nostra.
 vult equidem vitis est, sed talis vitis,
 quæ nullam nobis imponit necessi-
 tatem agendi, quantumvis ejus pal-
 mites simus. Solum facit nos opera-
 ri: facit, ut fructificemus DEO. Rom.
 7. 4. quia nos tractat ut palmites,
 quales revei à sumus, rationales.
 6. Confideta, si ita est, tantò nos
 magis obligari. nam ex una parte
 nobis virtutem operandi, & ideo
 collendit gratiam; ex alia non tollit
 meritum operis, imò vult illud nobis
 mereri, indenos laudem, pretiam,
 mercedem, coronam referre: & sic
 gratiam non tollit arbitriam. *Est*
harum anima sua sapiens, & fructus
harum illius laudabilis. Eccl. 37. v.
 21. Verum est, ipse usus liberi arbi-
 trii totus est ejus donum, ut aded in
 te nulla quam in ipso gloriari nos o-
 poreat. *Qui gloriatur, in Domino*
stinetur. Sed verissimum quoque
 est, si usus ejusmodi in nobis bonus
 non sit, culpam esse nostram: nos
 quippe sumus, qui non sumus vitem
 operari in nobis, prout ipsa cuperet,
 & vel omnino succum ejus rejici-
 mus, aut si recipimus, in fructum

convertimus nunc inutilem, nunc
 inangnam. *Convertitis fructum Ju-*
sitiæ in absinthium. Amos. 6. v. 13.
 Semper igitur menti impressa tene
 hæc duo principia, siquid agas boni,
 id à DEO provenire, qui gratiam ti-
 bi tribuit, ut velis facere, & ut fa-
 cias. si non agas, id à te proveni-
 re, qui opponens te gratia per libe-
 rum tuum arbitrium cum tot alijs
 causam DEO præbes clamandi cum
 veritate: *Que vultis, elegistis.* Il. 65.
 v. 12. Ita inter duos scopulos me-
 dius incedes, quæ unica est via evi-
 tandi naufragium. Qui gratiam neg-
 gat, vult superbus bonum suum tri-
 buere sibi, qui liberum arbitrium
 negat, vult malignus malum suum
 indirectè adscribere DEO. Tuncrum-
 que declina ex his scopulis, quia ju-
 dicari vix potest, uter sit magis infam-
 is & agnosens omne bonum à
 DEO esse: *sine me nihil potestis fa-*
cere, nunquam cessa id ardentè
 postulare. *Ex me fructus tuus in-*
ventus est. Os. 14. v. 9. Et quia
 vides illum nolle agere in te sine te,
 responde, & cooperare ejus gratia
 vincendo te ipsum. *Virtutem*
age & fac. 1. Paral.
 28. v. 20.

* * *

VIII.

*Si quis in me non manserit, mittetur feras, sicut palmes, & arborum
& colligent eum, & in ignem mittent, & ardet.* Jo. 15. v. 1.

1. **C**onsidera, quomodo videri possit eosdem sensus, quos Christo presenti meditatione exprimere placuit per similitudinem vitis ad Palmites, ac vicissim, potuisse perinde exprimi per similitudinem cujuscunque plantæ fructiferæ, ut Mali, Pyri, Persici, vel Cedri electæ ad ramos suos comparatæ. Sed non est ita. nam primò nulla alia planta tam promptè reparat, restauratque ramos, ut vitis palmites. Puta eam, dum omnino spoliata: ecce paucorum mensium spatio denuò pululabunt etiam majore numero, quàm priùs fuerint. atque ideo nulla alia planta æquè demonstrat, quàm parùm Christus nobis egeat, quando ipsum deserimus: *Conteret multos, & innumerabiles, & stare faciet alios pro eis.* Job. 34. v. 24. Deinde nulla alia planta æquè ostendit ingens commodum, quod rami accipiunt, cum ab ipsa non separantur. non enim sunt rami, qui tantum possint, cum plantæ suæ junguntur, quàm valeant palmites vitæ suæ uniti, tam suaves ac salubres existunt fructus, quos proferunt: nec sunt rami, qui separati à plantâ valeant minùs. Rami ceteri etiam avulli plerumque bonum sortiuntur usum artificie manu elaborati; palmites verò

planè nullum, nisi quòd focò serviant. *Fili hominis: quid prode ligno vitis ex omnibus lignis arborum, quæ sunt inter ligna vitæ, nisi numquid tolletur de eâ lignum, ut opus: aut fabricabitur de eâ lignum, ut dependeat in eo quodcumque opere igni datum est in escam.* Ezec. v. 1. Iste fuit scopus primus, quem Christus similitudine vitæ limavit, quâ proinde aptior esse non potuit afferri. tu intetum an non pidas cogitando periculum, si perverfaris? ô summam felicitatem, aliud nolis nisi per dilectionem Christi! ô summam miseriam, ab illo malis separari! *Unusquisque palmiti congruit, aut vitæ unitus. si in vite non est, in igne erit.* Tr. 81. Annot. ex Ezec. 15.

2. Considera primum supplicium à quo caput Christus demeretur: felicitatem illius, qui ab ipso separatur. Eijciatur denique de vinea rabilis suæ Providentiæ. *Si quis in me non manserit, mittetur sicut palmes.* Palmites recili à vinea ejiciuntur de vinea, ut qui indigni inter eos verfarari, quoniam non habetur. & sic demum mali habitus Christianis in morte accedentur Ecclesiâ, hoc est, eorum

Congregatione fidelium, cum quibus
nullum habebunt amplius bonorum
commercium, nec gratia, nec gloria
per omnem eternitatem. *Exibunt
angeli, & separabunt malos de medio
iustorum.* Mar. 13. v. 49. Palmites
omnes eieci vinea nunquam eò rever-
tentur, nunquam. Te ergo quid fiet,
si palmes inutilis, palme dege-
neras, tunc enim verò, tunc fundes la-
tentes omnis solarij expertes, quas
nullo profundere non potes. *Ibi e-
rat letus & stridor dentium, cum vide-
ret Abraham & Isaac & Jacob, & o-
mnes Prophetas in Regno DEI, vos au-
tem eieci foras.* Luc. 13. v. 28.

3. Considera secundum supplicium
inquitellum voce arefcenti. *Siquis in
hoc non manserit, mittetur foras sicut
canis, & arefcent.* Palmes eiectus
vinea denique fit tam aridus, tam sic-
cus, ut omnem amittat stillam ejus
humoris, quo sinebatur conjunctus
vini. Miserum peccatorem! siquid,
cum viveret, habebat boni à Christo,
cum sententiã damnationis illi tollit-
ur omnino. quamdiu vivebat, ser-
vabat saltem habitum fidei, per quem
deus posset unicus Christo, quamvis
in merito quocum modo. & si hunc quo-
que perdidisset, ut in hæreticis contin-
git, superesse saltem potuit habitus
virtutis alicujus moralis, qui ipsam
obscuret quasi externa foliorum
pompa, quæ durat tantisper etiam in
recis palmitibus, Inspiratio, instin-
ctus, remorsus aliquis, qui eum ad
propterea statim revocaret. at post
mortem finietur omne bonum. *A-*

rui tanquam testa virtus mea. Pl. 21.
v. 16. Destituetur damnatus omni
succo, qui transfundi possit à vite,
quantumvis minimo: destituetur
omnibus dispositionibus ad facien-
dum bonum, omnibus donis, ac do-
tibus, etiam quas habuit respectu a-
liorum, quibus sæpe effecit, ut age-
rent boni aliquid, quod agere ipse per
se negligebat. *Auferte ab illa nam.*
Luc. 19. Et tu cum prospicias aridi-
tatem animæ tuæ adeò funestam, non
exhorteris? *Consumetur quasi sti-
pula ariditate plena.* Nah. 1. v. 10.

4. Considera tertium supplicium
in palmitibus expressum, cum dicun-
tur colligendi in fascies: *colligent eum,*
tria in hoc mala atrocita designantur.
I. Subtractio libertatis, quam ha-
bebant ad bonum, quia palmites ra-
tione præditi, quales sunt homines,
poterant aliquando separati à vite,
qualis erat Christus, illi denuò se con-
jungere. at post fulminatam in se da-
mnationis sententiã, non sic erit:
omne robur amittent: *Ligatis ma-
nibus & pedibus mittite eum in rene-
bras exteriores.* Matt. 22. Dicun-
tur manus pedesque ijs ligari, quia
miseri nec habebunt facultatem am-
plius agendi bonum ipso opere, neque
ad id aspirandi per affectum. II. Con-
sortium impiorum, quia sicut palmi-
tes recisi in fascies constringuntur, ut
non nisi premere & lædere possint in-
vicem, ita Damnatis accidet: *collig-
entur in fasciculos ad comburendum.*
Matt. 13. v. 30. id est, superbi in unum
fasciculum, in alium luxuriosi, in alium

A a a a a 2

avari.

avari. & ista erunt mansiones diverse, quas habebit Infernus, uti Paradisus habet suas. erunt diversi fasciculi juxta diversos gradus peccatorum ad sensum pertinentium. *Sicut fecit. facite ei.* III. Subjectio, qua tortoribus subduntur, quia sicut palmites in fascies collecti effugere non possunt manus ministrorum, qui eos in ignem projiciunt, aut injectos furcis suis susdecue vertunt; ita damnati non poterunt effugere manus demonum. *Congregabuntur* (id est plures fasciculi) *in congregatione unius fascis in laeum, & claudentur ibi in carcere.* Il. 24. v. 22. In nunc, & quare libertatem, quae te stimulat ad abundum procul à Christo. Ecce in quid denique sit convertenda.

5. Considera quartum supplicium in palmitibus significatum, cum dicuntur in ignem projiciendi. *Et in ignem mittent.* Jam audisti hanc esse sortem palmitum, ut vel fructum ferant, vel ardeant, & non aliam. Itaque cum Dammati apti non sint amplius ad gignendum fructum, ut qui recisi à Christo habebunt voluntatem per se obstinatam in malo, & penitus perversam, aliud pro ipsis nihil superest praeter ignem aeternum, sed ignem, qualis est ille palmitum, qui toros urat. unde non dicitur: *Igni damnabunt*, quia potest ad ignem condemnari, qui tantum ardet ex parte, prout reis illis contingit, quorum latera pectus, pedes facibus ustulantur: sed *In ignem mittent*, quia omni ex parte, quia ulli parcat, conijci-

tur in ignem, uti Sarmenis accenditur. *Ecce igni datum est ut sciat utramque partem equi consumere* Ezech. 25. v. 4. *Utramque partem corpus, inquam, & animam.* Sed minimus digitorum adhaerent, in amores prorampis. quid ignem esse si non tantum igne ardeat, sed ut Sarmenta, quae roties propinquant injicis. quo verò igne? igne, qui semper acerbissimo dolore continetur, nunquam verò ita consumatur, ut sit in cinerem.

6. Considera quintum supplicium in palmitibus significatum veniendi. *In ignem mittet, & ardet.* Non ait *ardebit*, sed *ardet*, ut significet, quantum futurus sit furor, quanta vis & activitas ignis in Sarmenis. Statim facit ardere. Lenitas quoque se quoque facit ardere, sed palmitum. Vehementer accensus ardere facit in mento. & talis erit in damnatis ignis infernalis. *Quomodo lignum noviter signa silvarum, quod debet esse ad devorandum. non ad comedendum, sed ad devorandum; sic tradam habitatores Jerusalem.* Ezech. 17. v. 6. Verum est, quod melior est dispositio portus, ad majorem esse in igne veniendi. Cum ergo Sarmenta, de quibus loquimur, aded arefacta fuerint, ut paulo ante vidimus, cogita, an pro infernali opus sic futurum tempore spatio, ut ea inflammet. *In ignem mittent, & ardet.* nisi forte DEUS, cum dicit *Ardeat*, exprimitere vult ignem infernalem talem esse equum, qui ita semper ardeat, ac si modo

Deborabit eum ignis, qui
succenditur. Aded ignis ille per
secula eodem semper modo
ardet. Job. 20. v. 26. an putas pro-
firarum palmitibus deserere vitem?
Manete in dilectione mea. O quantam
Christus habet causam te admonendi,
de ab ipso te avelli patiaris ullius tem-
peratis insultu. ab eo, quod ipsum

ames, ipsi obedias, ipsum honores,
iplius gloriam fideliter propages, o-
mnia bona tua dependant. ac si forte
non movent bona, quae in te resultant,
sine xustabili tanquam palmes inhe-
reas viti tuae, satrem moveare
malis, quae ab ea recedea-
rem sequentur.

* * *

IX.

*Dixerunt animae tuae: incurvare, ut transeamus, & posuisti ut ver-
ram corpus tuum, & quasi viam transeuntibus. Isa 51. v. 23.*

Considera inventos esse aliquan-
do maximae dignitatis viros,
qui diversis regibus Barbaris etiam
pro scabello servierunt, & passi sunt
leab illis per fastum calcari. Sed hoc
non nisi coacti fecerunt, prout Vale-
ntino Imperatori accidit, cum esset
prelio victus à Sapore superbo Persarum
Rege. quando unquam invenie-
tur quisquam, qui juris sui cum sit,
vel alteri praestare obsequium adeo
probrosam? & hoc tamen est, quod
nonnes praestitisti demonibus tentato-
ribus tuis. *Dixerunt animae tuae: In-
curvare, ut transeamus.* tu vero quid
respondisti? nihil equidem verbis, sed
factis ipsis demonstrasti placere tibi
eorum postulata: illico *posuisti ut
verram corpus tuum, & quasi viam
transeuntibus.* En igitur, demon-
es, cum tentant, tantum facultatis
non habere, ut te pedibus substernant,
nisi sponte velis. *Dixerunt animae*

tuae: incurvare, ut transeamus. &
quare *dixerunt*? quia ipsi efficere
non possunt, ut invitatus curveris. pos-
sunt equidem suam tibi exponere de-
siderium, te instigare, incitare, suade-
re, sed non cogere. unde de te non di-
citur hoc loco: *coactus es ponere ut
verram corpus tuum, sed posuisti.* quia
liberrime placuit eorum obsecunda-
re votis. Ecce, quam facile aquie-
veris. nec expectasti quidem, ut illi
vehementibus aut iteratis assultibus
suarum persuasionum magis stringe-
rent. Satis erat hoc dixisse. *Dixe-
runt, & posuisti.* aded promptè illo-
rum suggestionem securus est con-
sensus. nec erubescis, dum cogitas,
quod tu Christianus cum sis, dignita-
te tanto superior demonibus, quan-
to Regius filius eos superat, qui à
Rege ut mancipia attrinentur, quod,
inquam, ad tantam abjectionem &
vililitatem descenderis, quae superat o-

innem fidem. ð quantopere erubescendum tibi foret, quòd ultro te subternas fœtidis dæmonum pedibus, qui à te erant conculcandi! *Conculca anima mea robustos.* Judic. 5. v. 21.

2. Considera, quomodo dæmones in ipso exercitio tentandi tuam dignitatem fateantur, cum dicunt tibi: *Incurvare, ut transeamus.* quid est curvari, nisi ex alto sponte se demittere? atque hoc est, quod fieri volunt dæmones, cum ad malum alliciunt: nempe ut te demittas ad æstimanda terrena bona, & eadem procuranda, immemor cœlestium, ad qua natus es. Sed eorum nota malitiam. certum est dæmones à te semper velle, quod fieri possit, deterrimum: volunt, ut te in terram projicias eorum pedibus substratus; *ponas ut terram corpus tuum.* & tamen solum petunt, ut te curves: *Incurvare.* hoc enim est illorum commune principium: petere initium mali, quod minimè videatur magnum, unum aspectum, arisum, amorem pomi veriti, prout ab Eva postularunt. adeò certi sunt, si illud obtineant modicum, totum obtenturos, ob summam proclivitatem, quam habet quisque, in malo transeundi à modico ad magnum. *Dixerunt animæ: incurvare, ut transeamus.* & ecce, quia non restitisti animosè, quòd demum vilitatis delapsus sis: *posuisti ut terram corpus tuum, & quasi viam transeuntibus.* An non poteras contentus esse, si hoc ageres malum, quod à te petebatur, nempe ut te curvares in terram? poteras, sed

nolebas. Incurvationi ad delicti prostrationem, hoc est, quid quid erat gravius peccati.

3. Considera neque solum te voluisse prosterni, sed manere humiliter prostratum, quasi servitutum dæmonibus pro terra, & terrâ vilissimâ illa est, quæ conculcatur. hinc dicitur: *posuisti in terrâ corpus tuum, sed posuisti ut terram.* atque ut constet, de qua terrâ sit sermo, mox adiungitur: *& quasi viam transeuntibus.* Terra herbosa, qualis est in alicujus vel campi sine dæmonibus quoque terra est, sed non per se transeuntibus: sola est via procliva, quæ patet liberè committentibus, quæ ad rem adeò probrosum te demittere voluisti, ut fieres instar via publica, per quam hostes tui ultro te que discurrerent pro libito suo ad tuum opprobrium. & hic dæmonum est status, ad quem peccatores peribuntur. *Ponunt ut terram corpus tuum.* peccato scilicet, quod committunt, & ponunt quasi viam per consuetudinem peccandi.

4. Considera statum habitatorum peccantis, seu habitantis consuetudinem peccandi cum esse, ad quem te dæmones te deducere desiderant, cum planè velint, ne unquam auctim confurgas eorum pedibus subdactis. & tamen initio non nisi transeuntibus stulant. *Incurvare, ut transeamus.* numquid igitur sensu cares, hinc dicitur: *pi patiaris adulatione tam maligni.* Hoc facies peccatum, inquit, & peccatum confiteberis. atque hac ratione

aliquid petere non videntur, quàm ut
manifestant; quis neget? sed fide illis,
si tum videbis. Transitus, quem
concocti fieri quasi transitus via pu-
lice transitus continuis atque perpe-
tuis, transitus, qui tantam trahet ser-
vatem, ac si foret commoratio sta-

bilis. & talem su illis transitum con-
cedes? Hostibus juratis, proditori-
bus, Tyrannis, prædonibus publicis
non permittitur transitus: tales au-
tem sunt demones, qui te
tentant, si bene
nôsti.

X.

*Nescit homo, utrum amore, an odio dignus sit, sed omnia in futurum
servantur incerta. Eccl. 9. v. 1.*

Confidera Ecclesiastem non loqui
hoc loco de quocunque genere
hominum, sive justis sint, sive pecca-
tores: de Justis loquitur, quia pec-
catores manifestè sciunt se esse dignos
odio: Justi non sciunt manifestè se
esse justos, atque aded neque sciunt se
amore dignos. Causa discriminis est,
quia peccatum totum est opus no-
strum, & ideo facilè constare potest,
animum ejusdem rei. Gratia infusa,
nobisque inhaerens, quæ justos facit,
vix est opus DEI, & opus quidem in-
timum, & quod percipi nequeat, &
se consistare nobis haud potest, an eo-
rum exornati. Scimus equidem,
hanc cerè sequi, si debita dispositio-
nes antecesserint: de his verò quis
nobis securitatem præstabit? Duo
tantum sunt canales, per quos gratia
sanctificans derivatur, Baptismus &
Poenitentia. primo peccatum dele-
tur Originale, altero Actuale. Quo-
ad primum necessaria est intentio Mi-
sericordiae, quæ nobis manet penitus oc-

ulta. quoad secundum ultra inten-
tionem Ministri requiritur ex parte no-
strâ detestatio peccati, quæ comple-
ctitur veram poenitentiam, verum-
propositum. de his verò quis certos
reddat, quod perfectionem attigerint
requisitam? quippe negari non po-
test scriptum esse: *cum quaesieris Do-
minum, invenies eum*: sed videmus
adjungi: *Si tamen toto corde quaesieris
eum, & totâ tribulatione anima tua.*
Deut. 4. v. 29. Atque in hoc ambi-
guitas versatur. *Nescit igitur, nescit
homo, utrum amore an odio dignus sit,
sed omnia in futurum servantur incer-
ta, id est, in futurum tribunal Christi.*
Donec ibi comparebimus, vivemus
semper de nobis ipsis incerti, aded, ut
nec sciamus, an simus salvi futuri.
Proinde, cum dicitur: *Nescit homo,
utrum amore an odio dignus sit*, de
quovis odio intelligitur. Intelligi-
tur de odio simplici, quo odit DEUS
peccatorem, cum eum videt existen-
tem in peccato, & ejus causâ illi qui-
dem

dem irascitur, sed tolerat tamen, quod est odium indignationis. Rursus intelligitur de summo odio, quo DEUS illum persequitur, cum videt existentem in peccato, & ejus causam non irascitur duntaxat, sed etiam permittit, ut in eo moritur, & pereat, quod est odium reprobationis. Et tu in incertitudine versaris adeo horribili, nec moveris? *Timor & tremor venerunt super me, & contexerunt me tenebrae*, id est, quia contexerunt me tenebrae. *Timor* quoad statum presentem, *Tremor* quoad futurum. Pl. 74. v. 6.

2. Considera, quomodo primam fronte videri possit DEUM dure nobiscum agere, dum per omnem vitam tantam incertitudine suspensos tener, cum tam facile ipsi foret, si vellet, eam nos liberare. nihilominus non poterat ille melius necessitati nostrae consulere. quippe si certi essemus de bonitate status nostri presentis, quam pronum foret nos superbiere, & sic excidere eo statim? & si certi essemus de felici exitu, quam facile contingeret nos negligere presentem statum? dices potuisse Dominum largiri nobis tantam abundantiam gratiae, ut utrumque periculum vitaremus. ita sane; & cum nihilominus id non faciat, signum est eum causam habere gravissimam potius omittendi quam faciendi. & quis medicus ab aegris praescribi sibi leges patitur circa modum illos gubernandi? ipse scit, qui sint modi utilissimi, & non illi. o quantum hauserunt commodi etiam majores

sancti ex hac incertitudine videlicet quidem sed beata! in omnia tempora maximos Ecclesiae Sanctos persequi quia ista fecit, ut non modo illi manserunt coram DEO semper modesti servarent, in cuius manibus videlicet esse sortes suas, sed etiam coram hominibus; quos merito poterat procar meliores se. Quae sunt, quae speras, quia stultice te illis maxime reputas? *Nescit homo, utrum an odio dignus sit, sed omnia in hominum seruantur incerta*. & tu tantam habere meliorem te reputas alii, qui coram DEO sunt melius gratiae longae majoris, quam tu. mox erunt etiam in statu plorandi stulta praesumptio! *Vidimus impium superbum, inquit Ecclesiastes, qui etiam, tamquam viverent, in loco sancto erant, & habitant in civitate, quasi iustorum essent*. & tamen tunc tempore erant impij. Ecclesiastes 8. v. 16. Quis ergo posset aliquando id ipsum in tumulto inscribi? Itaque cum te sapias, dum omnia adhuc incerta sunt.

3. Considera, hanc incertitudinem si rite perpendas, tanto opere providendum ut si in tuo esset arbitrio, ea libera hoc ipso momento certum accipendo futurae salutis nuncium, id tamen nullo modo curandum foret. quia ut totus ingenti cum fiducia perant ad Misericordiam Divinam. *Ecclesiastes 12. v. 1. Saluator meus: fiducialiter spero in eo, non timebo*. If. 12. v. 2. o quantum hoc esset meriti, quanta

... & lueri! forte majorem DEO ho-
 ... exhibere non potes. Hinc est,
 ... quod quidam genuinus DEI famulus,
 ... quam annos plurimos luctatus est
 ... anxia cura, quam illi pariebat
 ... cogitatio de prædestinatione
 ... tantam deinde conceperit fiduci-
 ... ut si DEUS in ejus manu posuisset
 ... nemicum pro securitate salutis in-
 ... mentum magno animo diceret, se
 ... ejus conspectu fuisse laceraturum,
 ... pergeret, uti prius, à sola ipsius bo-
 ... nitate pendere. Interea sufficit te ex-
 ... bonæ conscientie testimonium,
 ... quod dicit tibi, te non esse certum de
 ... aliqua tali culpa, quæ in præsen-
 ... te tentatione ininimicum DEI: fecus enim
 ... quod dubitet eundem illico ad sacram
 ... entologesin? sufficit, quod in super
 ... copias in munere tuo, quanto maxime
 ... posses, servire DEO, ipsi placere, ipsius

gloriam procurare. sufficit, quod no-
 ... lis apertis oculis culpas admittere et-
 ... tiam veniales: & tum cogita destina-
 ... tum tibi Paradisum. *si cor nostrum non
 reprehenderit nos, fiduciam habemus ad
 DEUM. 1. Jo. 3. v. 21.* Dices Judicia
 Divina esse occultissima. quis nescit?
Judicia DEI abyssus multa. porro quid
 agere oportet etiam in tanta abyssu?
 semper recurrere ad DEUM, semper
 illi se commendare, semper dicere, ne
 permittat unquam te esse proditorem
 sui. Quod si feceris, fiducia, quam
 in ipso collocas, quavis securitate am-
 plius præstabit, quia quantum ista ad-
 deret quietis, tantum detraheret me-
 titi. *Erit tibi animatus in salutem,
 quia in me habuisti fiduciam, ait
 Dominus. Jer. 39.
 v. 18.
 * * **

XI.

*Fili accedens ad servitutem DEI sta in Justitiâ & timore, & prepara
 animam tuam ad tentationem. Eccl. 2. v. 1.*

Considera, quomodo tentari sit
 commune non incipientibus
 tantum, sed etiam Proficientibus, eti-
 am perfectis. Unde Christus ipse di-
 gnetus est tentationibus subijci, ne
 quis existimet eas sibi inconuenientes.
 Videtur ergo non fuisse hic dicendum
 de Ecclesiastico: *Fili accedens ad ser-
 vitutem DEI prepara animam tuam ad
 tentationem.* sed potius: *fili, qui ac-
 cessisti: ut daret commune omnibus*
R. P. Pauli Segneri Manna Anima.

documentum. Nihilominus dicere
 ille voluit: *Fili accedens*, quia si etiam
 Proficientes & Perfecti in statu suo pa-
 ti possunt tentationes gravissimas, non
 possunt non pati Incipientes, ob furo-
 rem demonis, quo illos atrocissime
 persequitur, quos videt ipso facto de
 suo profugere dominio. *Nunciatum
 est Regi Aegyptiorum, quod fugisset po-
 pulus Israhel, qui duxerat in Aegypto
 currum suum, & persecutus est filios
 Israhel.*
 Bbb bb

Israel. Ex. 14. Dein Ecclesiasticus vult hoc loco hortari Iustum, ut ad tentationes se prepararet: *Prepara animam tuam ad tentationem.* quo posito dicere debuit: *sibi accedens*, nam *qui accessit*, & ideo vel inter Proficientes, vel inter Perfectos censetur, ponitur jam esse paratus ad tentationes, ut vincere eas possit. Parare se proprium est Incipientium, quibus proinde ut talibus etiam hoc loco suggeritur, sit non solum stent firmi in proposito iustissimo, quo servire DEO statuerunt, quod est commune ceteris statibus, sed ut semper timeant, quod est magis proprium itatui ipsorum: *stain iustitia & timore.* quia in isto majus est periculum ob defectum experientia. Cum igitur hic dici audis: *prepara animam tuam ad tentationem*, & non *ad tentationes*, ne mireris, quia aliud inde colligi non potest, nisi ut te prepares non tam contra tentationes sigillatim omnes, quam contra illum tentandi modum universalem, quo utitur dæmon ad eos recuperandos, qui illum recens deseruerunt, ut DEO se traderent. Itaque si in isto Incipientium statu verferis, cogita tibi potius quam cuivis alteri hæc data esse documenta.

2. Considera primam preparationem, quæ contra Satanam utaris, hanc esse oportere, ut discas artem, quæ eos aggreditur, qui sunt in statu tuo. quæ verò in schola melius hanc artem addiscas, quam in illa Deserti, ubi aggredi ausus est malignus ipsummet Christum, quasi & ipse miles esset novitius, quia vidit eum baptizari à Joanne per

modum penitentis. Schine in tentatione concedere? Nota igitur, quomodo dæmon summum, quod bene potest malum à te petat, sed non ita in omne, sed sensim fieri possit, ut des cum Christo fecisse, cui parum accessit peccatum minus, deinde tandem maximum. Videbat in Christo debilitatem, & famem, quæ longum erat tam diuturno jejunio, & hanc occasionem sumpsit eum hortari, ut de pane sibi prospiceret, non precoriam, aut furtum more tot aliorum, alia solum ratione minus debet, quæculorum citra necessitatem, quod magnum videtur malum. *Sathan dicit; dic, ut lapides isti panes fiant.* Et primo hoc assultu, existimabat, ut inde proficisci, quod Chastitas valde mortificatus habetet appetitum corporeos facultatis Concupiscentia, ideo alterum tentavit assultum spiritualibus, qui ad Irascibiles pertinent, eum tentando, ut per obedientiam monstraret, quantum concesso auxilio Divino in maximo in negotio, si velut contemptor vite ex daret præcipitem, *si Filius DEI es, te deorsum &c.* cum ventum daret, laryam posuit, & promissum dicitur totius imperio, eâ dementia devovare illum cogitabat, ut in gloriâ mul, ambitione, superbiâ, ceterisque quas regnandi libido trahit capitibus excæcatus pedibus advovent adorantis in modum. *Hæc tentatione dabo, si cadens adoraveris me.* In prima tentatione exhibuit se dementem hominis specie, qui naturali instinctu

ne alienis moveatur malis. In secun-
 da ex homine transfiguratus in Ange-
 lum lucis incitabat ad malum sed sub
 specie boni etiam sacra Scriptura te-
 stimonio probati, quam ille maligna
 interpretatione torfit in favorem su-
 um. In tertia positus Angeli radiis
 veritas erat revera, Satanam se mon-
 stravit. hinc in prima pariter & secun-
 da tentatione dixit: *Si filius DEI es.*
 qua utrobique dissimulavit malum:
 in tertia omisit, quia malum erat ma-
 gistrum. In prima serviebat ipsi de-
 bitas, quam etiam Christo inesse cre-
 ditur, si quidem purus esset homo: in
 tertia ignorantia, in tertia Maligni-
 tas, & sic prima fuit tentatio pusilla-
 nitatis, quasi in tanta fame alius non
 haberet sustentationis modus, nisi
 lapides in panes converteret. Altera
 Præsumptionis, quasi etiam in præci-
 piis quantumvis ultroneis promptu-
 sse habiturus adiutorium Divinum.
 Tertia Rebellionis etiam enormissi-
 ma, quasi regnandi causa licitum fo-
 ret non solum leges omnes rationis &
 religionis conculcare, sed vel ipsum
 Satanam in auxilium vocare. *si vio-
 landum jus est, regnandi causa violan-
 dum est.*
 Considera, uti cum Christo egit
 demon, ita proportione servata eum
 egere cum quolibet, qui recens ad Di-
 vinitum servitium accesserit, imprimis
 vero sic agit cum nobili Juvene, qui
 relicto mundo se subduxerit in deser-
 tum, hoc est, in Claustrum Religiosæ
 Perfectionis. Primò demon illi ob-
 jicit vitium suarum debitatem, & re-

præsentans austeritatem vitæ, in qua
 versatur, persuadere nititur sine mani-
 festo miraculo eum diu non posse du-
 rare in hoc statu: & sic quasi Homo, qui
 miseratione tangatur ejus ærumna-
 rum, hortatur ad remittendum disci-
 plina vigorem, quæ est tentatio Pusil-
 lanimitatis. si deinde adverrat Juve-
 nem fervore spiritus contemnere cruci-
 atum carnis, imò eo etiam gaudere,
 transformat se in Angelum lucis, &
 quantum potest spiritus fervorem ex-
 augens illum stimulat, ne porro curam
 habeat sui, corpus malè tractet, imò
 conterat quasi de eo gubernando inter
 quaslibet vexationes Divinâ ope secu-
 rus, præcipiensque per ignorantiam,
 quam illi inesse ponit, majora viribus
 præstare, ut demum oneri succumbat.
 quæ est tentatio Præsumptionis. si ni-
 hil horum succedat, actus in rabiem
 demon jam non occultè ferit ut per-
 sonatus, sed ut desperatus larvam ex-
 xuit. continuo Juvenis respectui re-
 præsentat felicitatem, quâ Mundus
 fruitur, libertatis dulcedinem, luxum,
 magnitudinem, gloriam, parentelas,
 dignitates etiam summas, ad quas pos-
 sit peringere: & efficiendo, ut nihili
 faciat peccata, suggerit posse tantisper
 etiam per Apostasiam deficere, quæ est
 tentatio Rebellionis. Tu quid ages,
 ut bene percipias eos ictus, contra
 quos præparandus est animus? certò
 crede hunc esse stylum diaboli, petere
 summum malum, sed paulatim. ut a-
 dedò prima ejus suggestiones similes
 sint ijs postulatis, quibus duces mili-
 tares nunc blandè, nunc minaciter dedi-
 sibi

Bbb bb 2

bi petunt arcem aliquam hostilem ultimam verò clamori feroci vel ululati, quem facit exercitus, cum districto ferro tentat assultum. Tu igitur accingere etiam eminus ad bellum, & omnem eius progressum observa. *Procul odoratur bellum, exhortationem dæcum, & ululatum exercitus.* Job. 39. v. 25.

4. Considera, si prima preparatio hinc requisita est cognoscere artem, quã utitur dæmon in tentando omni incipiente, alteram esse oportere, ut etiam discat artem, eum repellendi. atque ista in eodem Deserto est addiscenda observando modos planè Divinos, quos Christus adhibuit: qui proinde mirã humilitate tentari se passus est, ut nos erudiret ad pugnam. Primò universim spectando, clarè vides Christum non multum fuisse altercatum cum dæmone, sed eum pro potestate, celeriter, breviterque repulisse. ita tu quoque hoc casu noli disputare cum illis tuis phantasmatis, in quibus ridetur Satanas, ut te impugnet: sed fortiter insistens fidei principiis semel cognitis aliud non queras. In memoriam revoca tam promissa, quam præcepta DEI, exemplo Christi, ut ea pollicitationibus & petitionibus diabolicis opponas, & unum solum ac simplex Divini Verbi oraculum præhabens omni garrulitati, quam in mente tua sentis in contrarium adduci, noli cooperari intentioni dæmonis in re ulla quantumvis minimã: nam iste est contemptus, qui maximè illi dolet. Deinde descendens in particulari ad tria illa tentationum genera, ad pri-

imum pusillanimitatis, quæ solet laxare rigorem disciplinae, & accipere tibi de vestitu, de victu, ceteris necessitatibus humanis modis accommodatis, dic: *Non tentabo te.* Deut. 3. v. 3. *Ubi cedit de ore DEI.* Deut. 3. v. 3. *Ubi si unum genus admiculi tibi dedit, compensabitur. non est necessitate habere, quod sigillatim dæmon præsentat: sufficit, quod DEUS in re summo subministrabit.* in Deserto quadraginta annis Hebræis panis fuit usualis, sed manna comparatum. Ad secundum Præsumptionis, quæ contrario te stimulat (supponit) DEUM fiduciã, quam ante dæmonem ut pœnitentiæ opera assumas in ajora, vel aliàs fervore abijctis in inultrato, immodico, aut male accommodato conditioni status, in quo veris, dic: *Non tentabis Dominum DEUM tuum.* Deut. 6. quia ratio de auxilii extraordinarii eò debet petere saltu præcipiti, quò postea poterim viã pervenire securã. epistola as si nescis, ideo tot sunt rerum horum magistri, qui ut dæmones tibi eas tibi demonstrent. his loquere, & que ad tertiam Rebellionis, si dæmon insolenter te aggreditur, momentè jiciendus est pari potestate, eum addando in malam crucem. *Vide Scripturam scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies.* Deut. 10. v. 13. quia tamen hæc postrema tentatio vim habet maximam: ob grandem scinum, quo mentem tuam laqueis possunt cuncta bona, quæ dæmon

quæ fructu
x, aut po
icem, cetero
modo m
Vos in
760. quæ
8. v. 7. Ubi
tibi dicitur
est necessa
m de m
DEUS
it, in Deo
eis pa
nempe
ones, qui
oportet
demonstr
sumas
adipit
male acco
in quo
omni
quo nemo
debet
illic p
equi
terum
torer
loquer
nis, in
moment
ce, cum
Vult
omni
vius. De
lrema
ob grat
ia d

mundi tibi repræsentat simul juncta, sive sine voluptates, sive opes, sive honores, ipsamque, si fieri possit, etiam Regnura, nota dæmonem ita tecum, cum Christo, agere: bona mundi mundat, sed non mala, gaudia, sed non singultus, fastigia, sed non ruinas, sed non spinas, & sic omnino appetit, quod allicere de mundo potest, sed abscondit, quod retrahit. *Ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, sed non miseris eorum.* deinde non vides manifesta mendacia? dicitur se tibi posse, quod suum non est, eo malorum redactus est miser, ut perpetuo fremat catenis ferreis, & igitur victus compedibus & nihilominus promittit felicitatem tibi in terra parare, si eum adores. O salutem

XII.

dicet homo ad cor altum, & exaltabitur DEUS, Pl. 6; v. 8.

Considera, quomodo verba ista sumantur à nonnullis malo sensu, qui fortè conformior est litteræ, & tunc duplicem habent significatiorem. potest namque cordis nomine intelligi intellectus juxta illud: *Obscuratum est inspicere eorum.* Rom. 1. & potest hoc nomine intelligi voluntas juxta illud alterum: *Cor suum posuerunt ut adamantem.* Zach. 7. si per cor hoc loco intelligas intellectum, tunc sensus verborum erit, quando homo luminis sibi à natura concessi limites egressus se extendit ad investiganda mytheria altissima Trini-

tatis, Providentiæ, Prædestinationis, Gratiæ, & alia hujusmodi; quæ DEUS in cælo nobis aperienda servavit, tunc DEUM fugiendo tantò altius levare, donec visum effugiat, prout Triemi contingit, quam in Oceano cymba insequitur. hæc enim, cum non nihil à terra recesserit ad alterius premeda vestigia reverti necesse est, & suam humiliter debilitatem fateri, id quod illi fecerunt paulò modestiores Philosophi, qui post longas dissertationes demique coneluserunt, Divina humanam superare capacitatem. *Eecce DEUS magnus, vincens scientiam nostram.*

Bbb bb 3

Job.

Job. 36. v. 29. Vell si in altum provectam nihilominus temere velit consecrari, necesse est, ut non solum penitus amittat e conspectu, sed ipsa haufiatur profundo. id quod illis accidit audacibus Philosophis, qui *Evauerunt in cogitationibus suis*. Rom. 1. v. 22. & quia assequi non poterant Divina, ausi sunt negare, adeo ut in corde suo dicerent non esse: *Dixit insipiens in corde suo: non est DEUS*. Pl. 13. v. 1. imò nonnunquam non in corde tantum, sed in congressibus, in cathedris, uti faceret insolens illa cymba, quæ diceret Triremem non esse in mari, ut alii opinantur, quia quò magis illam insequitur, minus videt. Ecce igitur, quid dicere primò velit: *Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur DEUS*. vult dicere: *Accedet homo ad cor altum, ut intelligat inscrutabilia DEI, & exaltabitur DEUS fugiens ab homine*. quod ipsum illis verbis significare voluit Ecclesiasticus: *Dixi: sapiens efficiar: & sapientia longius recessit à me, multo magis quam erat*. Eccl. 7. v. 25. Quod si nomine cordis hic intelligatur voluntas, horum verborum sensus erit, cum homo profundâ malitiâ, qualis est propria Pseudopoliticorum, in actionibus suis vult, ut sic dicam, esse superior DEO, DEUM tantò assurgere altius eum superando, ut faciat prorsus evenire oppositum illi, quod homo contra ipsum moliebatur. *Adducit Consiliarios in stultum sinem*. Job. 12. v. 17. prout apparuit quondam in venditione Josephi, in imaginationibus Ammani, in technis Achitophelis, ma-

ximè verò in consiliis, quo stultitiam brai Christum Crucis subiret, quæ eâ ratione mundo gloriosius effugerunt nomen JESU, qui voluntatem ternum facere infame. *Servatus in iniquitates: defecerunt sermantes in vano*. Pl. 63. v. 7. & ecce, quod hoc dico dicere voluit: *Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur DEUS*. Sensus est: *Accedet homo ad cor altum, & eludat DEUM, & DEUS exaltabitur supereminens homini*. Tu verò quid dicis? quale cor tuum? an humile intellectu, humilis simul voluntas? talis non sis, certus esto, te irridet à DEO, prout contemnit irridet contemditque, qui ad modum Gigantum bylonis ipsi quoque turum lanagere, & inferre nubibus volunt. *Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur DEUS*.

2. Considera, quomodo ista verba ista bono sensu sumantur, ista autem significant, quando hominibus intellectu minimè curioso sed prout contemplari magnitudinem sui debent, quò plus cognoscit, hoc magis superesse cognoscendum, *superabit enim adhuc*. Eccl. 43. v. 31. nam qui DEUM superbe inquirent, primum exaltatur DEUS, & hæc involvitur. Illis, qui eum deum inquirent, DEUS manifestatur finis & exaltatur, ita ut semper magis cognoscendum offerat, sed tempore magis è longinquo. *Vnusquisque utitur procul*. Job. 36. v. 25. eò ut spiritus absorptus admiratione gloriae, & effectus instar Aquilæ

contemplantis, quò de DEO scit
 tempus, eo minus se scire fateatur, &
 tempore sciendi desiderio exardescat ;
 tantus est splendor, qui emicat è vultu
 tam specioso, & tanta est simul exalta-
 tio. *Accedet homo ad cor altum, &
 exaltabitur DEVS.* id est, *Accedet ho-*
mo ad cor altum, ut contempletur celsi-
tudinem DEI, & exaltabitur DEVS
quod se celsior. Et hoc quidem, si
 nomine cordis intellectus significetur.
 Ergo corde fumatur voluntas, sensus
 est, quantò magis exaltatur homo ad
 mandatum DEUM, tantò magis appa-
 re DEUM amore dignum, quo casu
 exaltatur DEUS non in seipso, quia in
 seipso altior fieri nequit, quàm sit, sed
 in estimatione hominis, qui tractus
 tantæ bonitatis excessu facit instar a-
 nis, quæ quò sentit altius assurgere
 magnæ se amatum, tantò plus ac-
 cepit virtutum erigendi sese, & eum inse-
 quendi, quamvis necesse sit proprii
 pondus corporis nisu extraordinario
 superare. Atque hoc est, quod signifi-
 ficatur hoc loco: *Accedet homo ad cor*
altum, & exaltabitur DEVS. *Accedet*
homo ad cor altum, ut altè diligit
DEUM, & DEUS exaltabitur altiore
debectione dignum se monstrans. Uti-
nam hoc sentiu habeas cor altum, ò te
foecem! sed quâ ratione cor ejusmodi
debetur? si probè cognoscas te fa-
ctum propter DEUM, & ideo te nimis
esse abjectum, si relicto DEO semper
hæreas in imis, quasi vermis damnatus
ad lutum. Consurge, consurge, indue
re fortitudinem tuam Syon, ut te eleves,
quantum potes. Isa. 52. v. 1.

3. Considera, si non intelligas, quid
 sit extasis, eam clarè expressam exhibe-
 ri tibi hoc loco, quia tota fundatur in
 hac sententia, sed sumptâ sensu pio.
 Duplex est extasis, prima in admira-
 tione fundatur, altera in amore, sed
 non in qualicunque admiratione, vel
 amore, sed potius in sola admiratione,
 & solo amore, qui jam pervenerit ad
 cor altum. Aggreditur anima altè con-
 templari tam pulchritudinem, quàm
 bonitatem DEI sui, & cum advertat
 multò majorem semper, quàm fingere
 sibi imaginando potuisset, adeò obrui-
 tur stupore, ut demum extasi quadam
 rapiatur etiam extra se, prout accidit
 Regina Sabæ visâ gloriâ tam excelsâ
 Salomonis. *Videns autem Regina Sa-*
ba omnem sapientiam Salomonis &c. non
habebat ultra spiritum. 3. Reg. 10. Atq;
 hîc formatur extasis, quæ est intelle-
 ctus, aut certè aggreditur anima con-
 templari pulchritudinem & bonita-
 tem DEI sui, & DEUS cordis intima
 pertentans eam ad se trahit vi amoris
 tam suavi, ut jam ferendæ dulcedinis
 impatiens necesse habeat exire quo-
 dammodo à se ipsa, & illi se conjunge-
 re, qui eam eminens in clamat verbis il-
 lis, quibus olim vocabat sponsam: *sur-*
ge, propera Amicamea, & veni. Cant. 1.
 v. 10. Atque hîc illa Extasis formatur,
 quæ est voluntatis. In utrâque *ac-*
cedit homo ad cor altum, tam in admirati-
 one, quàm in amore, quia alta debet
 esse admiratio, & altus amor. & in u-
 trâque *DEVS exaltabitur supra homi-*
nem. quia nisi DEUS se ostenderet
 semper omni superiorem admiratio-
 ne,

ne, omnique amore, quem habeat anima, ista suis hareret limitibus, quasi ejus jam capax, nec illis egressa anharet ad assurgendum supra se, ut volatu sequatur bonum, quod est adeo sublimē. *Quamobrem elegit suspendium animamēa.* Job. 7. v. 15. si insequatur, hinc est, quod videat eum semper assurgere altius, quod eum propius vult contingere. *Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur DEVS.*

4. Considera, quomodo extases, quas diximus, plerumque jungantur, cum fieri nequeat, ut solille Divinus, ubi subit animam, ita eam illustret, ut non accendat, aut ita accendat, ut non illuminet, & sic admiratio accendit amorem, & amor auget admirationem. nihilominus extases istae tales non sunt, ut non etiam possint aliquando separari. Et ratio est, quia ad amandum DEUM super terram non est necesse tantum cognoscere, quantum amatur. Potest calor derivatus à sole Divino non raro superare splendorem. unde una simplicissima anicula magis amare DEUM potest, quam ament multipraestantes Theologi, qui sine dubio cognoscunt magis, prout Fratri Aegydio S. Bonaventura dicebat. Itaque cum admiratio excedit amorem, extasis intellectui tribuitur; & cum amor excedit admirationem, tribuitur extasis voluntati. Extasis intellectus cum exiguo amore impossibilis non est, quia potest esse merum DEI donum; sed dari non solet: & ideo magis est suspecta, tum quia multum de natura misceri potest, tum quia illusionibus subjacet diabolicis, cum facile

possit demoni menti obicere cogitationes mirabiles, quae illam rapiunt, interim majore malitia in corde latere parum adulterini amoris, hinc teneri potius quam virilis. Extasis voluntatis secutior est, si talis sit, qui perinde in opere, sicut in oratione se monstret. quippe cum in oratione tanti ponderis est amor, ut quatuor trahere possit animam è corpore, postulat mortis, imò facere aliquando corpus ipsum quasi expertis vitæ naturam se ipso levetur de terra, & currat in odorem immensæ voluptatis, quam sentit anima; qui sicut ut deinde opere flaccidissimè monstrare, ut faciat animam implere legem cum perfectione non cogari sed Heroicâ, qualis est illa, quae propter DEUM non solum libenter spernit voluptates impuras, luxuriam, gloria, gloriam inanem, & quæ leviter opponitur voluntati. Deinde sed præterea generoso animo amplectitur arumnas: gaudere in perterritate, in persecutionibus planèque ostendit se non amplius vivere sed soli DEO, imò modo quædam vitæ extaticæ vivit in DEO gutta, quæ immerfa mari jam non ipsa, adeo ibi est abscondita. *Quæ sursum sunt, querite, quæ sursum sunt, sapite; mortui enim estis; & vitæ abscondita est cum Christo in DEO.* Coloss. 3. Itaque ubi nondum ista extasis, quæ vocari possit Vitæ, quæ alia, quam tunc experiris, sive voluntatis, sive intellectus existat, parum fidei meretur.

XIII.

*Nemo vestrum patiatut ut homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor. si autem ut Christianus, non erubescat: glori-
fiet autem DEUM in isto nomine. 1. Pet. 4 v. 15.*

Considera, S. Petrum enumeratum hoc loco delicta quadam, quæ a legibus magis plectuntur, ea deesse, quæ magis probrosa censentur, quæ proximo damnosa, atque ideo dicitur: *Nemo vestrum patiatut ut homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor.* Homicida est, ut pater, qui proximo vitam eripuit. fur, qui in facultatibus nocuit: Maledicus, qui in honore: alienorum appetitor, qui cum damnum reipsa inferre non potest, eluso scilicet conatu, studuit adrem, & artes omnes adhibuit, ut in-ferret. ut adeo alienorum appetitor hoc loco proprie sit quasi alienorum inva-
sor, vel certe inspector ad invadendum. quippe lex se non extendit ad discuti-
enda desideria, sed attentata. atque
hæc delicta maximè sunt probrosa, quia cum status Reip. pendeat à mutua
fidelitate, quam homines præstant invi-
cem, necesse est eum, qui hanc violat,
non solum plecti suppliciiis, quæ per-
frigam evitari possint, sed infamiâ, quæ
omnia pervadit. *Audient Gentes ig-
norantiam tuam.* Jer. 46. Itaque ne-
mo vestrum patiatut ut homicida, aut
fur, aut maledicus, aut alienorum appe-
titor, ait S. Petrus, quia cum hoc sit pati
tanquam hominem injustum, est con-
R. P. Pauli Segneri *Manna Anima.*

sequenter pati probrosum & indeco-
rum. Aliud est pati tanquam Chri-
stianum, esse Christianum res est sum-
ma gloria: atque adeo etiam pati ut
Christianum summa est gloria: nam
malum probri non in recipiendo, sed
merendo consistit. *si quis patimini pro-
pter justitiam, beati.* 1. Pet. 3. v. 14. Esse
Christianum rem esse summæ gloriæ
manifestum est, hoc enim est non so-
lum cuilibet præstare Justiciam, sed &
charitatem. *In hoc cognoscent omnes,
quia discipuli mei estis, si dilectionem
habueritis ad invicem.* Jo. 13. v. 35. & sic
non est solum non lædere vitam pro-
ximi, ut homicida facit, sed eam etiam
servare vel propriam, si necesse sit, vitæ
impedio. nec est solum nullum in-
ferre facultatibus nocumentum, uti
fur facit, sed eas etiam donare, vel spo-
liando se ipsum, ut vestiatur alium. neque
solum est nullum in honore creare da-
mnum proximo, uti facit Detractor,
sed eum etiam augere cedendo ali-
quando honorem sibi debitum. an
major ista inveniri possit gloria? haud
sanè. quæ igitur major gloria, quam
ideo pati, quod quis sit Christianus,
hoc est, professus legem tam pulcram
*si autem ut Christianus, id est, si patiatut
ut Christianus, non erubescat, quia*
Ccc ce quan-

quantumvis plechi res sit pudenda ex genere suo, talis non est, quando punitio non solum præter sed contra rationem est. *Erubescite super viis vestris domus Israel*, ait Dominus Ezech. 36. v. 32. non *super opinione alienâ*, sed *super viis vestris*. quid foret ergo, si prorsus ageres oppositum, nec timeres mereri probum, sed referre?

2. Considera, quàm moderatus sit Apostolus. nõ dicit, ut homo non affligatur, quando cõtingit ignominia pati ut Christianum, solum dicit: *ne erubescat*. Non dicit, ne affligatur, quia probe scit sensum etiam in sanctis suo non nihil officio fungi velle: sed dicit, ne erubescat, quia nec illud ignorat, si sensus suum velit præstare officium, id cum moderatione præstandum, atque idcirco, si in illis excitetur sensus mali, quod sustinent etiam ut Christiani, non excitandum pudorem, quia pudor in hominibus cordatis solum debet esse de rebus vituperio dignis, et si, quamdiu in ipsis flaccida est virtus, aliquid etiam ipsis inest vituperii, ideoque semper opus sit aliquo, qui eos, ne timeant, hortetur. *Nolite timere opprobrium hominum*. 1. Cor. 16. v. 7. Quod si ergo nemini eorum, qui citra culpam patiuntur, erubescendum est, quod ita patiarur (prout vel ipsi senserunt Philosophi) sed magno animo contemnendum, quãtò minùs, qui patitur ut Christianus, hoc est, qui patitur pro sustinendo honore Christi, pro pietate, pro pudicitia, pro charitate, pro extirpandis erroribus populorum. Christiano cõculcanda est gloria hujus mun-

di, ut fragilis & falsa, gloriantur in spe ejus gloria, que illam non DEI in mundo altero expectant. *Gloriamur in spe gloria filiorum DEI*. Rom. 1. v. 2. quam igitur causam habet erubescendi propter gloriam, que illi hinc hinc adimitur? siquidem gloria hinc justè adempta serviet ad illam tunc exaugendam, que ibi tam justè expectetur. quò magis vituperatur ut Christianus, eò magis etiam merebitur gloria, & ideo tãtò minus habet, quò erubescat, quãtò vituperatur magis. *si autem ut Christianus, non erubescat*.

3. Considera, quomodo debet non sit contentus, quòd, qui patitur Christianus, *non erubescat*. vult imper, ut DEUM glorificet, & ut glorificet in hoc omnino nomine Christiani. *Glorificet autem DEUM in isto nomine*. potè quid est glorificare eum in isto nomine? An eum glorificare in hoc consistendo inter proba nomina Christiani? ita sanè. sed hoc non sufficit. est insuper glorificare eum in hoc nomine, quòd deceat illum, quòd tibi accidit ut Christiano, ut scero, recto, religioso, zeloso, laudo, prodeas indecora, & de faciente queraris, si turberis, si irascaris, si malum illis desideres, quo patere tibi injuriam tibi illatam vindicare dicine potest te ejusmodi vituperari ut Christianum pati? *glorificet DEUM in isto nomine*? haud sanè: quia si Christi te docet pro iis orare, qui te lumniantur, iis bene & dicere, & te

et, eos amare etiam post omnes quan-
tissimi atrociores injurias, uti prius, hoc
est, sicut amaste ipsum. hoc igitur est,
quod te facere oportet. quod si facias,
sicut est: ac enim glorificabis Dominum,
et par est: quam enim à servis suis ma-
gnum gloriam referre potest, quam si
videat amore sui ab ipsis amari qui eos
non offenderunt duntaxat, sed oppres-
siones, & quare? solum quia animis ve-
ri Christianis voluerunt tueri honorē
Christi. hinc est, quod à cunctis mar-
tyribus haud dubie glorificatus sit
nomen, sed à quibus potissimum? ab
his, qui inter ipsa tormenta bona red-
dere pro malis voluerunt tortoribus
suis, nunc à corporibus eorum crude-
litate efficiendo dæmonem. nunc visum

restituendo, nunc vitam servando,
nunc heredes facultatum suarum
constituendo, prout gloriosus Antistes
S. Cyprianus suo fecit Carnifici, qui
jam ferrum librabat ad caput ipsius à
cervicibus avellendum. Tu quoque
in statu tuo quam potes proximè ex-
empla tam præclara imitari satage.
*Noli vinci à malo, sed vince in bono ma-
lum.* Rom. 12. v. 21. & tunc pariendo
Christianè non utrunque glorificabis
DEUM, uti facit, qui idcirco non o-
mittit se profiteri Christianum, sed e-
um glorificabis nobiliore modo, hoc
est, in illo ipso articulo ad eodè pæ-
nali operando Christia-
nè.

* * *

XIV.

*Semper quasi tumentes super me fluctus timui DEUM, & pondus ejus
ferre non potui.* Job. 3 L. v. 23.

Considera, quanto opere fallantur
omnes illi, qui existimant timere
nam Divinam proprium esse potius
peccatorum quam sanctorum. an san-
ctorum quisquam inveniri potest, quam
sicut Job in quocunque statu sive for-
tunato, sive funesto? & tamen audi,
quid dicat de se ipso. *Semper quasi
tumentes super me fluctus timui DEUM.*
Non est terror, qui cum illo naviganti-
um componi possit, cum in medio O-
ceani undique turbinibus & tiphoni-
bus impetiti vident minaces undas im-
minere navi, ut campenitus demer-

gant. ô quis tunc motus! quis clamor,
eiularus, tumultus! & tamen ita dicebat
Job quasi tumentes super se fluctus ti-
meri à se DEUM, hoc est, ut fluctus,
qui non tantum possint surgere in hor-
rida quadam tempestate, sed qui jam
surrexerint. Neque id vel minimum
adversatur sanctitati, sed illi maxime
consentaneum est, quæ hinc vim &
robur accipit. Quid est sanctitas?
nonne contemptus universalis rerum
omnium humanarum. sed ecce unde
maxime oriatur ejusmodi contemp-
tus; ex eo, quod quis videat DEUM in-
star

Ccc cç 2

star

star minacis procella jam jam imminere sibi. quia quemadmodum navigantes in hoc casu non cogitant convivia, non honores, non lucra, non recreationes, sed quod unicè ipsorum refert, quomodo vitam servent, ita sancti in casu quoque nostro aliud non cogitant, quam ut servent Animam. Tu fortè vivis hactenus affixus bonis hujus miseræ terræ. quale hoc signum est? signum est, quod semper DEUM contempleris instar maris tranquilli, à quo nullum metuas naufragium. Considera tempestate concitatum, & videbis, an aliud deinceps cogitare possis, quam ut evadas vel nudus adhærens tabulæ. *Valida nobis tempestate jactatis sequenti die jactum fecerunt.* Act. 27. v. 18. tam citò validæ tempestati succedit jactus.

2. Considera, quomodo navigantes in tempestate non contenti sprevisse, quidquid habent, ne pereant, sed voces tam miserabiles ad Cælum levant, ut nunquam aliàs pari affectu plangere vel precari possint. Ita & sancti in casu nostro faciunt. & ideo Job inquit: *Semper quasi tumentes super me fluctus timui Deum*, ut significet se in diebus suis eo cordis affectu & fervore semper se commendasse DEO, quo solet, quisquis videt imminentem sibi fluctum maris. *Tantumquam inundantes aqua, sic rugitus meus.* Job. 3. v. 24. Verum est, uti navigantes, quantumvis vitam suam, quæ parùm abest ab interitu, Cælo commendent, non omittunt idecirco conferre, quam

possunt, operam incumbunt tenuis mittunt vela, tollant anchoras, in casu nostro sancti faciunt, acriter fecisse per metaphoram significari voluit. *Neque enim reprehendat cor meum in omni via mea*, dicitur le potuit, ita suo semper officio utebatur, fugebatur. Job. 27. v. 28. *quid agis, dum non commendas ipsum, aut certè non operans parvas quod à Deo desideras, dum illud commendas? signum est te hactenus minus assecutum, quid sit circumspici tempestate jactatum.*

3. Considera aliquando te que cogitare Iram Divinam, timeas illam quasi tumentes fluctus minere; sed cui? semper alieno vigio, non tuo. Quid igitur timeas, si non terrearis? non ita sancti timeant. Omnes cum Jobo dicunt: *Semper quasi tumentes super me fluctus timui Deum*, non *super deum*, sed *super me*: quia, quomodo humiliter sentium de se ipsis, ita penitus persuasum habent, non audent insolescere contra Deum, repente conquassandos instar arcum, quæ incumbentibus sibi turbantibus & typhonibus insultat. Tu facilius dis te in delictis tuis patienter toleratum iri à DEO, non quod magis precias Misericordiam Divinam, sed ipsum. Videris tibi ijs elegantibus meritis, vel dotibus instructus, ut longè major ratio habenda sit, quæ vulgò habeatur generis humani, ipsis etiam delictis, quæ committunt. Sed ô superbiam planè pinguem!

quasi ex adipe iniquitas eorum. Pl.
71. Si in te vel parum esset Humili-
tatis, tu quoque statim diceretis æquo-
re pure quam Job : *Semper quasi tu-
mentes super me fluctus timui Deum,*
ad id te dignum reputares supplicio
prompto, cito, parato instar fluctus ex
alto tibi imminuentis. Id quod etiam
alibi contestatus est verbis clariori-
bus, cum ait : *Verebar omnia opera
tua, sciens, quod non parceres delin-
quenti.* Job. 9. v. 23. Haud equi-
dem nemus delinquenti, cum alibi sit
serpentum : *Parcam ei, sicut parcat vir-
ginis serventi sibi.* Malach. 2. v. 17. sed
delinquenti mihi, adeo Job dignum se
putabat supplicio etiam inexorabili in
quacunque culpâ levissimâ, quam
committeret. *Simpliciter suero, va mi-
hi.* Job. 10. v. 15.

4. Considera, videri posse hunc ef-
fectum timorem servilem, & idcirco non
convenientem magnis Sanctis, qui ab-
stinere debent malo, ne DEUM suum
offendant, ne illi displiceant, ne con-
temptui habeant, & non propter me-
tum, ne ab illo plectantur, quam pri-
mum vel leviter offenderint. Tu ve-
ro ita loqueris, quia nondum bene
expedisti hæc verba Jobi. Au-
di loquentem : *Semper quasi tumen-
tes super me fluctus timui DEUM.*
non dicit : *timui flagella DEI,* sed
timui DEUM. aliud est timere casti-
gationem DEI, & aliud timere
DEUM aptum castigare, imò & pa-
raturum, uti sunt fluctus jam tumentes.
Primus est timor servorum, secundus
est timor etiam filiorum, qui ex po-

tentia Regis, patris sui, ex recitandi-
ne, & rigore fumant argumentum
tanto magis æstimandi obligationem,
quam habent vivendi ejus legibus sub-
jectos : ideo ex una parte sunt para-
ti exosculari virgam, quâ illos casti-
gandos censuerit, ex alia solliciti, ne
ejus indignationem provocent : &
quare : quia quanto majore potesta-
te Rex aliquis armatur, tanto majo-
rem meretur à subditis respectum.
Quis non timebit te, Rex gentium ?
Jer. 10. Timor iste non vocatur ser-
vilis, sed reverentialis, & ipsis Ange-
lis tribuitur respectu DEI : *Columnæ
Cæli contremiscunt, & pavent ad ma-
num ejus.* Job. 26. v. 11. atque hoc est
proprium Sanctorum, qui proinde
mille locis scripturæ dicuntur timere
DEUM, timere magnitudinem DEI,
timere Justitiam, timere iram, ac non
invenio, ubi dicantur timere flagella
DEI, nisi ad summum, ut declarent se
dignos flagellis, uti Augustinus dice-
bat, cum maximè amaret : *Ignem æ-
ternum timeo.* atque hic est timor,
quem Job isto loco demonstravit.
ideoque dixit : *Semper quasi tumen-
tes super me fluctus timui DEUM, &
pondus ejus ferre non potui.* quia con-
siderans magnam, quam DEUS ha-
bebat, potentiam eum momento de-
mergendi quasi navem factam ventis
ludibrium, torum se in ejus conspectu
demittebat, humiliabat, redigebat in
nihilum, seque declarabat æquè inha-
bitem excutiendo vel sustinendo tax-
to oneri, quam sit navicula circumfu-
sa oceano, qui jam intrat in sinum.

Pondus ejus ferre non potui, id est, potentiam ejus, potestatem ejus, quæ pondus hîc dicitur, quia tanta est, ut instar ponderis immensi non solum quemvis superet, sed planè deprimat. Timor iste, quem audisti, communis fuit etiam Christo Domino nostro, imò major in ipso fuit, quam in alio quocunque. unde solus ipse eo plenus fuisse dicitur: *Replebit eum Spiritus timoris Domini*. Isa. 11. v. 3. quia solus ipse talem habuit, qualem erga DEUM haberi decet, qui DEUM timet, non timet ut bonum, non timet ut benignum, sed ut vindicem iniquorum etiam severissimum. & ut talem etiam Christus DEUM timuit, non quòd Christus in se capax esset supplicij, sed quia ut homo agnoscebat in DEO summum illud Dominium, quod ipsi inest, castigandi omnes sibi rebelles, ideòque illi se submittebat affectu reverentiæ tanto Dominio respondentis. & forè hanc ipsam occasionem in Evangelio suo dicebat Christus: *Timete eum, qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in ge-*

hennam. dicere perinde poterat, *metete gehennam*, quia infernum tantum malum non est. dicere tamen non luit: *timete eum, qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam*, ut nos doceat perfectam mortis nostri *objectum* non esse penam, sed punientem. Expectet vobis DEI amorem, & sentiet, quod volupe sit agnoscere eum dignum amore, quò major erga quemque queat haberi. *Timor Domini* est *gloriaris*, & *lacrimis*, & *coramulationis*. Eccl. 1. v. 11. In re plus voluptatis sentit anima facta quam in demissione & quasi emutatione sui: porò hanc demissionem & exinanitionem nunquam apprehendit magis, quam cum se continet in conspectu Domini, qui cum non quasi stillam absorbere potest in nostro furioso. *Semper quasi timentis me factus timui DEUM*, & *pondus ejus ferre non potui*.

* *

XV.

Sancta Theresia.

Sicut pullus hirundinis, sic clamabo, medabor ut Columba, ecclesiastico Ezechia. II. 38. v. 14.

Considera, quam ore anhelos pullus hirundinis in nidulo suo Matrem inclamer, ut illi significet esse

famem, quam patitur. Videtur attendas, inter omnes pullos ratione servata, forè nullum

lantia majore pandere hiatu. unde
 labium non est, eo perquam aptè pos-
 se exprimi conatum, quo debes quo-
 tidie supplicare DEO, cum recitans
 preces tuas vocales id petis, quod
 precipue cedit in utilitatem Spiritus,
 quoniam hic solus tibi debet esse cibus
 oratorum. *Sicut Pullus hirundinis sic
 clamabo.* Sed quid juvat linguam fa-
 ngari multis postulandis, si sola po-
 terit: oportet mentem uniri linguæ:
*in ore lingua, Spiritus meus orat, id
 est, flatus meus: mens autem mea si-
 cut fructus est. Quid ergo est? orabo
 Spiritum, orabo & mente.* 1. Cor. 14.
 v. 14. Itaque eodem tempore, quo
 tu clamas ad DEUM, ceu famelicus
 hirundinis pullus, meditari oportet
 mentis attentæ Columbæ, quæ ex inti-
 mus peccatoris emittit genitus: *Medi-
 taber ut Columba.* Sed quid est hæc
 meditari? est ratiocinari circa id,
 quod petis à DEO, & curare, ut be-
 ne penetres sensum verborum, quæ
 ad illum dirigit, virtutem, & finem,
 & quidquid facere potest preces tuas
 magis proficuas. nonne res est pu-
 denda, quod, cum tam diu jam reci-
 tes orationem Dominicam, fortè
 modum ejus sensum fueris assecu-
 tus? si paucis nôsse velis originem
 mali, inde est, quod, cum recitas,
 clames velut pullus hirundinis, sed
 non mediteris ut Columba. *Sicut
 Pullus hirundinis sic clamabo, medita-
 ber ut Columba.*

2. Considera meditari, universum
 loquendo, aliud non esse, quàm cum
 attentione cogitare. hinc est, quod

aliquando sumatur etiam pravo sensu:
Iniquitatem meditatus est in cubili suo.
 Pl. 35. v. 5. Inter nos tamen usus ob-
 tinuit, ut velut proprium rebus tri-
 buatur pijs. Tribus ergo modis, ex-
 empli causâ de petitionibus oratio-
 nis Dominicæ, quas identidem per
 diei decursum in labris versas, cogi-
 tare potes, nimirum absque ullo ge-
 nere applicationis ad significatum.
 & hoc est merum cogitare. Deinde
 cum applicatione, sed ut inde eruae
 conceptum aliquem ingeniosum, uti
 fit in profanis quoque sententijs, at-
 que hoc est merum studere. & de-
 mum cum applicatione ad significa-
 tum, non curiositatis causâ, sed ut in-
 te excites sensus devotionis, atque in-
 stud hodie meditari dicitur. An ad-
 vertisti, quod in horti tui areolis con-
 tingit? In easdem rosas involant mus-
 cæ, cantharides, & apes. Muscæ al-
 iud non agunt, quàm ut ab una rosâ
 traseant ad aliam. Unde dici de illis
 nequit, nisi quod volent: & talis est
 mera cogitatio. Cantharides volant,
 & insident, sed ut sumant inde, quod
 solum ordinario serviat nutrimento,
 & tale est merum studium. Apes vo-
 lant, & insident pari modo, sed ut in-
 de sugant delicatorem, dulciorem-
 que succum, quo mel conficitur. &
 talem esse cogita meditationem. unde
 etiâ meditatio studium quoddam est, at
 nô solius intellectus, sed intellectus si-
 mul & voluntatis, atque hoc est, quod
 facere oportet, cum recitas orationem
 Dominicam, nempe scrutari, quan-
 tum potes, profundum sensum petiti-
 onum,

num, quas DEO porrigit, sed ita, ut interim juves Spiritum affectibus nunc fiducia, nunc ruboris, nunc compunctionis, nunc amoris, quibus formatur mel illud electum, quod devotionis appellatur. Si modo, quem dixi, intellectum simul & voluntarem in id intendes, quod cum DEO tractandum suscipis, proprie diceres meditari: prout Columba quoque meditari dicitur, cum cogitat simul & gemit. *Quasi columba meditante gememus.* II. 39. v. 11.

3. Considera fortè tibi grave visum iri ejusmodi studium, quamvis referatur ad merum Spiritus nutrimentum. Proinde non esse bonum meditari, multò esse melius contemplari: quippe ex contemplatione hinc quidem percipitur idem fructus, qui ex meditatione caperetur, imò etiam major, inde verò sine labore percipitur, nec occasio datur Spiritui evagandi, & atrescendi, prout in meditatione contingit, quæ ex genere suo nimis est laboriosa. at si in hunc modum discurreres, nã tu parùm te exercitatum monstrares in schola orationis, quia in primis ejus elementis errares. nam quale est inter meditationem, & contemplationem saltem ordinariam discrimen? Juxta omnes discrimen est, quòd contemplatio haud dubiè & ipsa sit aliqua meditatio, sed meditatio jam adulta, & longiùs progressa, quæ jam non sit longiore discursu, uti quondam fiebat, sed uno simplici obrutu, qui non creat molestiam, sed potius summum

gaudium infandit, quamvis nunc major, nunc minus juxta gradum ris, quos attingit. quomodo ergo quasi saltu eò vis evadere, ut sine intuitu cognoscas omnia, quæ per sigillatim cognoscere non carere Sponse sufficit, ut audiat nomen huius, & absque alio sentit se desiderium colliquefcere. *Totus desiderium talis est dilectus meus.* Cant. 5. v. 1. Sed quare? quia priùs duo occupata jam erat in distinguendis sensibus neamentis omnibus, & cum volente singulis propriè percipiendū. *Sicut ejus aurum optimus. Corne elata palmarum. Oculi ejus sicut columba &c.* Cant. 5. v. 11. &c. Et ut illico habere celsiora dona amorem oratione, antequam pro his operandis satis laboraveris meditandis: quantum falleris! in Contemplatione fruimur igne Amoris, qui non suavis est, ut negari non potest: in meditatione solet is accendi. *In meditatione meà exarsit spiritus.* Ps. 38. v. 5. Itaque nec tu erubescas super modum illius, qui dicebat: *Sicut Pullus hirundinis sic clamabo, meditor ut Columba.* aliàs in occasione vincendi te ipsum advertere orationem à te affectatam plantam esse fructibus & floribus instructam, sed multò fructus feracem, quia in te fruendo dies non egit.

4. Considera doctrinam hanc auditam deduci è principis ejus Schola facta est atate nostrà Magistra adeò famosa, hoc est, S. Theresia.

pererito seculo in Ecclesia compa-
ruit quasi amabilis hirundo nuncia
manantis veris. quia vivente ipsa,
cum ipsa suadente, & agente restoruit
magnus ille ordo Carmeli, qui primo,
ut apert, exortus quasi hortus lectissimi-
mus plenus Contemplantibus, inter
quos tuas Christus inveniret delicias,
deinde progressu temporis totus quasi
sera hyeme horrere cepit. Hoc inte-
gre perfuncta officio disparuit, sed
transformata in speciem Columbae,
quam nonnulli in ejus obitu viden-
t, forte ut agnoscerent excelsum
locum, ad quem captura requiem in
caelum evolabat. Jam igitur hae san-
ctae, sicut praepcepta dedit cuiunque
accommodata gradui Orationis, quem
quisque attigisset, ita in se ipsa semper
excitavit, & alios omnes docuit id,
quod dico tibi, nempe ne ad altiorem
volatuum aspirarent prius quam alas
induisissent. Ipsa ex parte sua clama-
bat semper velut humilis hirundo de
nido suo, accusans miseriam suam, &
plorans Misericordiam Divinam:
& tamen etiam meditabatur ut Co-
lumba, quia universim orationem su-
am solebat inchoare meditando par-
tem aliquam Passionis juxta docu-
menta, quae illi vir quidam sanctus sug-
gererat; tum vero spiritum relinque-

bat in manu DEI quasi navim, qua nisi
brachiorum infertur mari, deinde in
altum proventa ventis permittitur.
Hinc ut filias suas edoceret orationis
modum, quem habere possent, pul-
cherrimum, in via sua spiritali orati-
onem Dominicam exposuit, non alia
ratione, quam eam meditando, prout
ante & post illam tot fecerunt sacri
Doctores. Hanc igitur sanctam tibi
Advocatam elige, ut discas praestare
partes hasce duas utilissimas, quas au-
disti, Pulli Hirundinis, qui ardentissi-
me se Domino commendet, & colum-
bae simul, quae attentè meditetur. &
quia istae praestari melius non possunt,
quam in memorata oratione Domini-
ca, etiam ego hic eam tibi in plures di-
es exhibebo meditandam juxta sensus
magis sinceros, & salutare, quos col-
ligere potui lustratis, ni fallor, eorum
plerisque, qui de ea singulari studio
scripserunt. Tu, quando illa erit re-
citanda, in memoriam revocabis, duo
ista requiri, ut bene recites, nempe ar-
dens desiderium, & attentionem asse-

ctu plenam. sicut Pullus hiru-
dinis sic clamabo, meditabor
ut Columba.

* * *

XVI.

Si ergo vos orabitis: Pater noster, qui es in caelis &c. Matth. 6. vers. 9.

1. **C**onsidera, si filius ipse Regis, apud quem est proxima administratio Principatus, ore suo dictaret supplicem libellum, quem Patri suo Regi porrigas, nullam certe aptiorem inveniri posse ad impetrandum, quod postulas. Talis est celebris oratio, vulgo dicta Pater noster, quam modò placet magno tmo emolumento meditando tibi proponere. Hæc est supplicatio exhibenda DEO Patri, sed supplicatio, quam Christus ore proprio dictavit, Christus, inquam, qui non solum filius est tanti Regis, & filius, quo proximè nititur gubernatio Principatus, sed filius, qui se apud eundem Regem etiam Advocatum nostrum proficitur, Advocatum amantissimum: unde dubitari non potest, quin voluerit nos docere modum petendi bene, & Advocatum perspicacissimum, unde neque timeri potest, ne fortè voluntati docendi desset facultas. Vide ergo, si ulla alia oratio inveniri possit istâ securior. Et tu toties tam laboriosè quaris alias, & hanc negligis, quæ tantum ceteras antecedit, quantum Oceanus minora flumina, etiam quæ exeunt Paradiso: si sic agis, tu quoque mereris audire à Christo: *Irritum fecistis mandatum DEI propter traditionem vestram. Matth. 5. v. 8.* Tu interim excita te ipsum ad hujus usum orationis

continuum, & ut rite utaris, precor te ipsum, ut intelligas, quantum vana prius universam obijciendo occurrat prout fieri solet ad ingressum virtutis jusdam magnificæ, & dein parvas gulas per otium lustrando.

2. Considera, ut oratio sit ad impetrandum idonea, oportere imperari esse rectam in petendo. *Oratio deprecatoria à DEO*, nam si necesse alicui terreno porriguntur gratiarum & prudentiâ destituta, quæ minus illæ porrigendæ sunt. *Cælesti Regi?* & talis est hæc Oratio *Deprecatoria*. Est oratio rectissima, quippe hæc sunt, quæ à DEO postulari rectè possunt. Primum est, ut nobis detur, quod verè est bonum: & hoc proprie dicitur oratio. Alterum, ut nos liberet à malo, quod verè est malum, & hoc proprie dicitur deprecatio vocatur. hæc ista sunt, quæ petimus hoc loco, quod quoad bonum non committitur nostro petamus bonum etiam ipsius, imò istud magis quàm illud, & quod ipsius bonum aliud esse nequit, in glorificatio ipsius extrinsecus adveniens, hanc illi petimus dicendo: *Sancificetur nomen tuum.* deinde bonum nostrum triplicis est generis, est enim bonum cæleste, bonum spirituale, & bonum temporale. Bonum cæleste absolute petendum est: quod proprie

maseum dicimus: *Adveniat Regnum*
spirituale perendum, quatenus
conducit nobis ad obtinendum Cae-
leste, quod facimus dicendo: Fiat vo-
luntas tua &c. Temporale etenim
 perendum est, ut non adveseretur spiri-
 tuali, sed potius id juvet. quo sensu di-
 citur: *Panem nostrum quotidianum*
da nobis hodie. Quoad malum dein-
 de a DEO petere oportet, ut nos servet
 ab omnibus, quae adversantur bonis
 ut dictis. Jam verò bonum DEI,
 quod erat primum, nō habet, quod ti-
 metur quidquam adversi, cum id dimi-
 nuerit nemo possit. *si peccaveris, quid*
timebis? Job. 3. v. 5. imò sicut DE-
 US accipit gloriam ab illo honore,
 quem ipsi reddunt electi, ita tantun-
 dem accipit ab illo opprobrio, quod
 faciant reprobi, cum eodem tempore
 sui demonstratione omnipotentiae
 ut illos remuneretur, & hos puniat.
 unde, quantum ad ipsum, non peti-
 mus, ut a malo aliquo fervetur, quia
 nihil est a necessitate tam funesta.
 sed petimus, ut nos servet a malo,
 quod bono nostro adversatur. & quia
 Caeleste, quod est consecutio Paradisi,
 contrarium est peccatum solum, ideo
 dicimus: *Dimitte nobis debita nostra.*
 quia spirituali naturā suā opponitur
 peccato, ideo dicimus: *Et ne nos in-*
ducas in tentationem. & quia tempo-
 rali naturā suā opponitur omnis ad-
 versitas; ideo dicimus: *Sed libera*
nos a malo. Itaque si bene observes, vi-
 des hīc summam in petitionibus recti-
 tudinem. Quod si ita est, quomodo
 vel minimum dubitabis, quin DEUS

exaudiat? *Qui recta loquitur, delige-*
tur. Prov. 16. v. 3.

3. Considera, ut secuta sit oratio,
 debere illam non esse rectam dunta-
 xat, sed & ordinatam: quia oratio in-
 terpres est desideriorum. & ideo quis
 erit qui velit exaudire eum, qui magis
 desideret, quod longè desiderandum
 foret minus, vel quia minus desideret,
 quod esset desiderandum magis? En
 igitur, quā bene Christus ordinave-
 rit petitiones illas, quas in supplicatio-
 ne nostrā exhibemus DEO. Disposuit
 secundū ordinem, qui in desideriis
 servandus est; quippe quod oppidō
 naturae consentaneum sit, id quemque
 primò petere, quod maximè desiderat.
 Ita vides, quoad bonum illum effice-
 re, ut hīc petamus Divinum, dein no-
 strum. & quoad ipsam bonum no-
 strum, ut primò petamus Caeleste, tam
 Spirituale, denique Temporale. Caele-
 ste est finis noster, id est, Regnum ipsi-
 us, & ideo obtinet primum locum.
 Spirituale sunt media consequendi
 hunc finem, hoc est, adimpletio Vo-
 luntatis Divinae, & ideo ponitur secun-
 do loco. Temporale sunt subsidia,
 quibus faciliora redduntur haec me-
 dia, id est, panis noster quotidianus; &
 ideo ponitur tertio loco. Et pariter
 quoad malum, primò facit, ut petamus
 esse liberi a peccato, quod bono oppo-
 nitur caelesti, deinde a tentationibus,
 quae opponuntur Spirituali, & demum
 ab adversitatibus, quae opponuntur
 Temporalibus. Hoc posito, an non con-
 cipies magnam fiduciam te exauditū
 iri, dum oras hoc modo: *videt DEUS*

te non solum in desiderio esse rectum, sed & ordinatum. Quid igitur dubitas? *Desiderium suum iustus dabitur.* Prov. 10. v. 24. quis autem in desiderando iustior est, quam qui non solum desiderat, quod oportet, sed etiam eo ordine, quo oportet? *Ordinavit in me charitatem.* Cant. 2. v. 4. Hæc est in homine cantilena delicatissima, suavissimaque, quam offerre DEO possit, nimirum harmonia desideriorum. porro quid aliud intelligitur per orationem ordinatam?

4. Considera, ut secuta sit oratio, debere insuper illam concipi magna cum fiducia. nam quisque nostrum experimento discit, quantopere nos alliciat ad exaudiendas iustas preces, videre supplicem plurimum confidere benignitati nostræ, & ideo illas animosè, cum affectu, & breviter offerre. se-eus quisquis agit, tollit amorem benefaciendi. & tamen nos sumus omnes generis tam maligni. Quid igitur in DEO fiet, qui gloriatur se præ omnibus ad benefaciendum maximè propensum? *Erit tibi anima tua in salutem, quia in me habuisti fiduciam.* Jer. 39. v. 18. Vide porro, quomodo petitiones istæ cum animo, cum affectu, cum brevitate proponantur DEO, quæ tria requisivimus ad constituendam supplicationem plenâ fiduciâ. Proponuntur cum animo, unde alia non usurpamus vocabula, quam ista: *Sanctificetur. Advēiat. Fiat. Da. Dimite. Ne inducas. Libera.* vocabula, quæ videri possint propemo-

dum impetiosa, nisi Christus super-
set, ut indicaret, eum, qui iustas
DEO, non debere illa petere cum
sitatione, uti sit, quando ab hominibus
petuntur: *Postulet autem in fide, non
hastans.* Jac. 1. v. 6. Proponuntur
cum affectu, quia cum caritate
ctus ab illa dulcedine charitatis, ut
erga DEUM & homines monstrat,
ecce ut ad insinuandam charitatem
versus DEUM hinc dicimus: *Pater*
ad insinuandam charitatem versus
mines dicimus: *Pater noster.* nec
lulum adjungimus: *dimite nos a
bita nostra, sicut & nos dimittimus
toribus nostris:* sed insuper quod
nobis petimus, pariter pro omnibus
postulamus, semper orantes nunquam
plurali, uti sit, quando choros
cantatur. Demum & cum brevitate
proponuntur, quia quidquid peti-
peti nequit formulâ magis succumbit
expeditâ. quâ ratione maxima libet
demonstratur, quia uti verborum
bagibus, prout cum terræ Præcipit
fieri solet, manifestum est desiderium
signum. atque hoc est, quod Christus
ad hoc propositum agebat: *Orate
autem nolite multum loqui: non enim
multum orare, multa petere, non
cari, sed multum loqui, & multum
sicut Ethnici, qui deos suos eloquenti
moven. los putant: Putant enim, quia
multiloquio suo exaudiuntur.* Mat. 6.
v. 7. Id quod facit nos exaudiri
DEO non sunt verba, sed desiderium
Desiderium pauperum exaudi
minus. Pl. 10. v. 17. id vero dicitur

est, quamdiu placet, imò si oportet
semper orare, prout Christus require-
bat, debet semper durare.

Considera fiduciam in oratione
requiritam non fundandam in meritis
nostris, sed in sola bonitate Divina. &
debetur, ut secuta sit oratio, denique o-
portet eam à corde proficisci, quod
plenum sit spiritu humilitatis. *Ora-
tio humiliantis se nubes penetrabit.* Eccl.
35. quia juxta nostrum intelligen-
di modum scit illa occultas legere se-
ditas dum inveniat latibula Altissimi,
atque ista Humilitas mirificè resplen-
det in oratione, quam hinc Christus nos
docuit. quippe vera humilitas in eo
consistit, quòd quis penitus diffidat si-
bi, tanquam miserabili, & bona cuncta
à DEO expectet. atque hoc demon-
strat, qui ista utitur oratione, quia non
modo ostendit se, quidquid accipi po-
tuit boni à solo DEO expectare, sed et-
iam liberationem ab omni malo, præ-
terito, presenti & futuro, cui pariter se
obnoxium esse non ignorat. Habuit
ergo Dominus justissimam causam di-
cendi: *sic orabitur*; hic enim est verus

orandi modus, ut exaudiamur. Non
dixit: *his verbis orabitur*, ne excluderet
alias orationes diversas, quales sunt,
quas quotidie sanctè usurpat Ecclesia,
erigendis fidelium animis per diversas
formulas intenta. sed dixit: *sic*, quo
significat, ut reliquæ formulæ sint aptæ
ad impetrandum, huic conformandas
in qualitate, in petitionibus, in ordine,
conformandas in fiducia, & humilitate
petendi. unde S. Augustinus putat
necessarium esse, ut ad hanc unam re-
ducantur omnes reliquæ, si sint bonæ.
nisi quòd ista censenda sit melior om-
nibus, quia est norma ceterarum. *sic o-
rabitur*, non præscribitur norma lau-
dandi DEUM, quia laudes ipsi debite
modum non habent. *Exaltate illum,
quantum potestis: major enim est omni
laude.* Eccl. 34. at præscribitur nor-
ma orandi, quia preces debent consi-
stere intra terminos hinc à JESU Chri-
sto præscriptos, qui proinde dixit:

*sic orabitur: nusquam verò
dixit: sic laudabi-*

tis.
* * *

XVII.

Pater.

Considera rem planè obstupe-
scendam, quòd homo vilis pre-
ces DEO offerens illum verè nomina-
re possit Patrè, nec possit tantum, sed &
debeat. *Sic orabitur: Pater &c.* Tan-
tum hoc est, ut fieri non posse crede-

res, nisi Christus præcepisset. Unde
Sacerdos, cum velut Ministri pro om-
nibus constituti munere functurus
orationem Dominicam recitat, tan-
dem semper prævijs hisce & expressis
verbis auspiciatur. *Præceptis saluta-*
ribus
Ddd dd 3

ribus moniti, & Divina institutione formati audemus dicere: Pater noster &c. ut protestetur, cessare in hoc idiomate præsumptionem, cum præcesserit præceptum. Prius ergo quam tu quoque linguam solvas dicens DEO: Pater, excita in te intimum pudoris sensum, spectando, quis tu sis comparatus DEO, tu vilis vermiculus, fordidus, luculentus, tu peccator: *Et nunc Domine, Pater noster es tu; nos vero lutum.* Isa. 64. v. 8.

2. Considera, omnes homines posse DEUM appellare Patrem, in quantum sunt ejus opus, hoc est, quatenus sunt ipsius manibus, & ad imaginem ejus propriam formati, quatenus procreati, necessarijs instructi, & paterno amore etiam quotidie nutriti. *Numquid non Pater unus omnium nostrum.* Mal. 2. v. 10. At nos credentes, cum DEUM Patrem appellamus, altius prospicimus. Patrem vocamus intuitu magnæ illius adoptionis, quam supra naturæ limites in statu gratiæ possidemus. hinc est, quod DEUS, etsi in sensu ampliore sit Pater omnium, reliquis tamen in terra hominibus non largiatur nisi vilia dona ad modum Abrahami, qui Pater cum esset, & Pater tam opulentus, valedicens Ismaeli filio aliud non dedit quam canistrum panis, quod humeris imposuit, & utrem aquæ. Nobis credentibus hereditatem servat, uti Abraham Isaaco. & ideo vide, quanto cum affectu semper exprimensa sit vox ista, quæ dicitur DEO: Pater. duplici affectu profertur, affectu filij, si spectes Na-

turam, & affectu filij si respicias gratiam. Tanquam filius in ordine naturæ debes illi omnem tuam fiduciam, & ideo magis obligaris vocari se ad ipsius obsequium cum gratiæ actibus tuis, quam Arbor cum fructibus folijs, floribus, fructibus debet se Domini, qui eam plantavit. Ita filius in ordine Gratiae non solum debet omnem tuam substantiam, & suam, cujus ille capit te rebus participem cum proposito faciendo, quando totum sibi similem impugnat, prout illi similis jam es in Gratia. gita hinc igitur, quale debeat esse tuum, cum dicis DEO: Pater.

3. Considera, Sanctos Veterum testamenti etiam ipsos fuisse DEUM adoptivos, prout nos sumus, per Gratiam, quæ jam inde ab origine Mundi dabatur omnibus, qui viderent adventum Christi etiam futurum. Nihilominus ratio sancti illi DEUM Patrem vocabant, nisi titulo adoptionis. Causa fuit, quod, quatenus & ipsi essent veri filii adoptivi, tamen se dicere non sint aucti, quæ erant adhuc in statu servorum, sicut illi filii, qui, cum sint parvuli, sunt rigido Pædagogo, quæ hinc rat. *Quanto tempore heres parvulus est, nihil differt à servo, cum sit Dominus omnium.* Gal. 4. v. 1. Cum adventu Christi, *Vbi venit plenitudo temporis, eò sumus procreati, ut heredes exiremus: Jam non sumus servi, sed filij.* hinc est, quod modo nos solumus filii DEI adoptivi, sed nominemur: *Vocabuntur filij DEI*

Rom. 9. v. 26. Ideo voluit hic Christus, ut, quemadmodum favore suo habuerit nos vocamus DEI filios, ita eum fidenter Patrem appellemus: *Et vocabitis: Pater.* Id quod pariter docet *Apostolus*, cum dixit: *Quoniam autem estis filij, emisit DEUS spiritum suum in corda vestra clamantem Abba, Pater.* Gal. 4. Quid ergo de statu tuo tibi videretur: an non magno opere aestimandum putas? in eodem gradu cum JESU consistis, nihil quod ille sit Filius DEI per naturam, tu verò per adoptionem, ceterum tu quoque Filius es, & Filius aditus. *Ego dixi dñs estis, & filij excelsi omnes.* Rom. 9. v. 26.

4. Considera, ob hanc imprimis causam voluisse Christum, quoties dicimus Orationem Dominicam, DEUM nobis Patrem appellari in sensu maxime spectabili, quem antè adduximus, ut eà ratione semper revocemus in memoriam dignitatem statûs nostri, & ideo, si filij sumus, nolimus vitare degeneri nos gerere ut servos & famulos, prout multi pro dolor! faciunt Christiani, ipso, quod gerunt, nomine indigni. an videtur decere in hoc constitutum dignitate deperire lapsas terræ bona, uti facerent Mahometis alicujus vel Melanchthonis filii. *Præcepta, quæ digna sunt Principe, conueniunt.* M. 12. v. 3. Longè probrolius est tibi, qui es filius DEI excelsus, spectare lucra, honores, voluptates impuras, quam foret filio Imperatoris accumbere fimeta, velle præfici larrinis, neque immergere tabo cadaverum. &

tamen quoties pro his bonis, & quod non prolaberis: eò scilicet, ut repudies prærogativam filij, imò fias simul mancipium ipsius dæmonis, qui fallacibus inescans promissis illa tibi offert, & dicit, quod Christo quondam Filio DEI naturali, ut eum deciperet: *Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me.* & quare non etiam respondes illi ut Christus; *Vade Satana?* quid? an Filius DEI fiat mancipium Satanae? ô portentum! ô insaniam! ô immanitatem! an aliud hoc est, quam ruri constitutum porcos pascere? revera oculos posthac in cælum erigere minimè audebis, nec, dum vives, dicere: *Pater noster*, nisi prius cum Filio prodigo provolutus ad pedes Patris tu quoque dicas amaris profusus lacrymis: *Pater peccavi in cælum & coram te: jam non sum dignus vocari Filius tuus.* Luc. 15. v. 21.

5. Considera voluisse Dominum, quoties recitamus Orationem Dominicam, DEUM hoc Patris nomine à nobis compellari, ut sæpe revocemus in memoriam non tantum statûs nostri dignitatem, quod modò dicebam, sed & maxima debita, quibus obstringimur, ut nos erga DEUM filios præstemus. Hæc debita ad quinque capita revocantur, scilicet amandi, honorandi, obediendi, imitandi, & demum castigationi ejus paternæ nos submittendi. *Judicium Patris audite filij, & sic facite, ut salvi sitis.* Eccl. 3. v. 2. Primum debitum est amandi. *In omni virtute tua dilige eum, qui te fecit.* Eccl. 7. v. 32. atque hoc debitum

COR-

corde maximè impletur. Verùm non
 quovis modo impletur, sed amando
 DEUM propter DEUM, qui est amor
 filii. non impletur amando DEUM
 propter dona, quæ ab ipso sperantur:
 iste enim est amor Mercenarii. Alter-
 rum debitum est honorandi: *si Pater
 ego sum, ubi est honor meus?* Mal. 16.
 atque hoc debitum verbis maximè im-
 pletur, verbis, inquam, laudis erga DE-
 UM, respectûs, & reverentiæ. *Sacri-
 ficium laudis honorificabit me.* Pl. 48. v.
 23. Ita & honor acceptus DEO non
 est ille, qui tantum exhibetur exterius,
 sed qui internè simul & externè præ-
 statur. secus quis iste est honor non fi-
 llii erga Patrem charissimum, sed aulici
 ad Principem. *Populus hic labiis me
 honorat, cor autem eorum longè est à me.*
 Matt. 15. v. 8. Tertium est debitum o-
 bediendi. *Erit velut filius Altissimi
 obediens.* Eccl. 4. v. 11. atque hoc de-
 bitum opere maximè impletur, quia
 consistit in accuratâ executione præ-
 ceptorum: *Omnia, quæ præcepisti mi-
 hi, faciam Pater.* Job. 5. v. 1. Verùm
 nec istud quocunque modo adimplet-
 ur, sed solum obediendo ex amore.
 Qui obedit metu pœnæ, obedit ut ser-
 vus, non ut filius. Quartum debitum
 est imitandi. *Patrem vocabis me, &
 post me ingredi non cessabis.* Jer. 3. v. 29.
 atque hoc debitum impleri non potest
 nisi toto simul homine, corde, verbis, &
 opere: quia in eo consistit, ut quis face-
 re satagat, quidquid pro DEI amore
 quantâ maximâ perfectione potest. *E-
 stote perfecti, sicut & Pater vester celestis
 perfectus est.* Matt. 5. v. 48. Quintum

denique debitum est se subvertenti
 correctioni Paternæ. *In despectu
 perseverate, tanquam filius effertis
 us: quis enim filius, quem non corripit
 Pater?* Heb. 12. v. 7. Atque imple-
 tur acceptando patienter pœn-
 DEO inimicissas, Paupertatem, infir-
 rates, ignominias, tentationes, &
 credendo, verè illas bono negotio
 mitti. *Qui diligit filium suum, in-
 dnat illi flagella, ut lateat in castro
 suo.* Eccl. 30. v. 1. Hoc agere
 genuini: mutmurare est dyaboli. *Pro-
 stra percussi filios vestros: & discipulos
 non receperunt.* Jer. 2. v. 30. Item,
 cuius meminisse te Christus vult,
 cum dicis: *Pater.* voluit momentum
 omnis debiti, quod illi tanquam
 præstare debes, sed illius præcepto
 quo maximè deficiis, qualis ergo
 res DEI filius, si notares inter
 omnibus deficere?

6. Considera demum voluntatem
 stum in hac nostra oratione
 nobis charissimum Patris nomine
 cum in illa faciamus petitiones
 mas, prout suo tempore videbo,
 eâ ratione erigere animos ad
 fiduciam eas obtinendi, & quis
 ille Pater, etiam terrenus, qui
 gratificari filio, si iusta postulaverit
 ergo faciat Cœlestis Pater, qui
 major & melior est, ut ille
 mereatur à nobis Pater appellari
 comparatus: *Patrem volite vocare
 bis super terram: unus est enim
 vester, qui in caelis est.* Matt. 23.
 proinde ratio est præcipua, quæ
 vere debet ad summam in DEO

non posse esse ipsius esse tanquam effe-
ctum suae causae. Et nunc Domine si-
licet viseris in: *Opera manuum tua-
rum omnes nos.* II. 64. v. 8. Itaque si-
cut statua, si sensu esset praedita, bona
quae sibi promitteret ab illo eximio
scilicet prore, qui eam scilicet proformavit,
verus pictura à suo artifice, omne pa-
terium à suo architecto, omne utile fer-
rumentum à suo fabro, ita nos multo
magis bona omnia efficaciter à DEO
impetere nobis possumus. *Numquid
sicut spiritus iste, non posero vobis facere,
Domine Israel, aut Dominus? Jer. 12. v. 6.*
Dati multo magis, quia causa cetera
agentes ob varios defectus, quibus
impediunt, possunt infinitè deficere à
effectura suorum effectuum, quamvis
illis ipsi sint pergrati. at DEUS ne-
quaquam, quia non est obnoxius ulli
defectui. Non subiacet impotentiae,
quia manus eius per vincit omnia: *Non
est abbreviata manus Domini* (uti est
manus hominis aridi vel contracti)
ne salutare nequeat. II. 59. v. 1. *Non
subiacet ignorantiae, quia mens eius o-
mnia percipit. Omnia nuda & aper-
ta sunt oculis eius.* Heb. 4. v. 13. *Nuda,
quia videt foris uti corpus nudatum.*

*Aperta, quia videt etiam intus, velut
corpus non tantum nudum, sed etiam
per anatomiam apertum. Non sub-
iacet ulli defectui optima voluntatis,
quia cor ejus amat omnes. Diligis o-
mnia, quae sunt &c. Nec enim odians
aliquid constituisi, aut fecisti.* Sap. 11. v.
25. *Constituisi per Decretum, quod
Intentionis vocatur: fecisti per Decre-
tum, quod dicitur Executionis, sicut
DEUS etsi non rogatus à nobis, se ipso
benefacere nobis debet ob hoc solum,
quod sit causa nostra, quanto magis id
praestabit, ardenti prece invocatus.
Haec est basis, cui inniti debet spes illa,
quae non confundit, nosse scilicet DE-
UM tot titulis esse tibi Patrem, quae
proinde vox Patris praesenti orationi
inserta esse videtur eum fundamentum
totius orationis, & omnium ejus par-
tium, non secus, ac si in quavis petiti-
onum illam repeteres: *Pater sanctifi-
cetur nomen tuum. Pater adveniat
regnum tuum. Pater fiat voluntas tua,*
& sic de reliquis. Vox ista *Pater, ista,**

inquam, vox est, quae hanc maxi-
mè domina-

tur.

XVIII.

Pater noster.

Considera, quomodo Patris sui fi-
lius unicus speret ab illo se lon-
ge plus posse consequi, quam cum pro-
portione speret filius, qui praeterea
magnam numerat fratrum turbam.

R. P. Pauli Segneri *Manna Anima.*

Ne ideo opineris, si hoc verum sit re-
spectu Patris alicujus terreni, unquam
fore verum respectu Caelestis. Potest
numerus filiorum DEI eò excrecere,
ut superet multitudinem arenarum maris,
Ecc e e ne.

neque idcirco quisquam eorum debet pro se ipso sperare minus, quia Pater est, qui abundat pro omnibus. *Si fuerit numerus filiorum Israel tanquam arena maris, reliquia salva fient.* Rom. 9. v. 27. Noli ergo despondere animū, cum audis, quod in hac oratione Dominicā tam præclarā dicere non debeas, Pater mi, ceu filius unius, sed Pater noster, tanquam filius, qui fratres habet plurimos. quia hoc non obstat, quin ille sit attentissimus ad te audiendum, quasi tot inter non esset Pater aliorum, sed tui solius. imò libentiùs te audiet, dum illi dicis *Pater noster*, quam Pater mi, quia eā ratione demonstras te non diffidere illi potentia, quam habet, ut magnus Pater, omnibus faciendi bene, dum tibi benefacit; imò eā ratione te affirmare ostendis, illum attendere omnibus, providere omnibus, pascere omnes, & curam æqualem gerere omnium. *Equaliter est illi cura de omnibus.* Sap. 6. v. 3. Atque hæc est prima ratio, quare Christus voluerit hic dici à credentibus *Pater noster*, non *Pater mi*, quia ostendimus nos tā præclarè sentire de Patre nostro, quàm flumina sentirent de suo, si dum Oceano loquuntur, dicere contingeret aliquando: *Pater noster*. Tu cam estimationem non præ te fers, quia fortè metuis interdum DEUM tibi non sigillatim attendere, quia tot simul alios habet, quos curet. Hoc est timere, ne fortè cor habeat minus Oceano, cui tantundem est de uno solo esse cogitandum, ex innumeris fluviis majoribus minoribusve ab ipso emanantibus, quantum est simul omnium ram gerere.

2. Considera, quomodo deus voluerit Christus, ut diceremus *Pater noster*, non *Pater mi*, ut hac occasione reficere memoriam nos esse fratres & ideo ut fratres nos agere iram oportere. Tu cum ad orandum accedis, libentiùs pro te solo, quam pro te simul & aliis precaris, imò quia pro te solo precaris, magno ad affectum & animi ardore præstas, & quia pro te simul & aliis precaris, iracundum languet oratio. sed hic error est error. an credis fortassis, te aliam aliquam facturum, si etiam pro aliis & non pro te solū orēs, imò reverā magnum tibi lucrum comparabis. quia cum pro te solo oras, non potest, ut solo movearis propere. at cum etiam oras pro aliis, nonne si non alio vinculo tibi colligam nisi fraternitatis Christianæ, tantum est te unicè charitate movere. ideo cum te gratiorem DEO reddat, aptior efficeris ad obtinendum a DEO abundantius id, quod simul pro te postulas. Uade Romanis suis scriptis apostolus: *Testis est mihi DEUS, sine intermissione memoriam vestram habuerit: ut etiam jurandum libenter stimaret, nisi fortè ideo hoc fecerit, ut orare pro aliis ferventer adeo non homines rarum est, ut credi vix possit de quoquam, nō juret. Ad hæc tamen pro aliis orans ostendis à te magis mari DEUM, quam cum pro te solo*

precariis quia ostendis te cupere, ut
 illi sint, qui servant ipsi. Pro aliis
 precaris simul magis etiam honoras, quia
 ostendis in pretio tibi esse non ipsum
 tantum, sed quotquot ejus imagine
 sunt insigniti. Pro aliis simul orans
 te obediens magis, quia ostendis te
 sollicitum non pro te duntaxat, sed pro
 omnibus, qui ab ipso tibi sunt com-
 mendati. Orans simul pro aliis ma-
 gis etiam imitaris, quia manifestas a-
 morem similem amoris Divini, qui in-
 har ambros aurei se late in omnes dif-
 fundit, & ideo o quantum lucri captas,
 cum simul oras pro aliis! eo modo te
 geminum filium esse comprobas. *E-*
ra miratores DEI sicut filii charissimi
quales sunt, qui sunt similiores Patri
Et ambulat in dilectione. Ephes. 5. v. 1.
 Noli igitur mirari voluisse Christum
 sic dici *Pater noster*, non *Pater mi-*
 Vult aptari quemque ad facilius im-
 petrandum, quod postulat, exercendo
 tot simul virtutum actus pulcherri-
 mos, quot sunt illi, quos offert DEO
 quali totidem aromata in unum thy-
 mium Caelestis odoris composita.
 3. Considera, Christum ista preca-
 tione sic universim facta pro omnibus
 proterea superbiam hominibus sustu-
 lit. quis enim Magistram vel Prin-
 cipem inveniri possit, qui in hoc mun-
 do contemnat quemquam, si memine-
 rit omnes esse filios ejusdem Patris?
Nemoquid non DEUS unus creavit nos?
quare ergo despicit unusquisque fratrem
suum? Mal. 2. v. 10. sustulit invidiam
 quia quisque procurat alienum bonum,
 ut proprium. sustulit inaequalitatem,
 quia quisque procurat tantum boni

pro aliis, quantum pro se ipso, sustulit
 inimicitias, quia qui prius proximum
 non agnoscit pro fratre, quomodo ire
 potest ad offerendas pro ipso preces
 tam excelsas, quales sunt istae, quin re-
 jiciatur à DEO tanquam homo, qui
 impudentissimè mentiat, & dum la-
 bris mel praefert, venenum in corde
 gerat. *Ora suo benedicebant, & corde suo*
maledicebant. Pl. 61. v. 5. Ingens de-
 nique comparavit robur exercitus ad
 expugnandum torum Paradisum, quia
 vires omnes suorum fidelium in unum
 corpus collegit. Multi milites debi-
 les, si singuli pugnant, erunt ridicu-
 lo, simul juncti formidabiles existunt.
Filii Israel uno agmine persequentes de-
bilisabant omnes, quos invenire potuis-
sent. Judith. 25. v. 4. atque ideo Chris-
 tus voluit, quotidie simul orantibus
 fidelibus non eorum quemlibet orare
 pro se ipso, sed omnes pro singulis, &
 singulos pro omnibus: *Orate pro in-*
vicem, ut salvemini. Jac. 5. v. 16. ut al-
 fultus, quo caelum aggrediuntur, vim
 accipiat immensam. *si unus ceciderit,*
ab altero fulciatur. Eccl. 4. v. 10. & mo-
 dum orandi tam pulchrum non asti-
 mas, aut non frequentas? *Maledicite*
terra Merox, dicit Angelus Domini,
maledicite habitatoribus ejus, quia non
venerunt ad auxilium Domini, in adju-
torium fortissimorum ejus. Judic. 5.
v. 23.

4. Considera, quantum vis hoc mu-
 tum auxilium, quod invicem praesta-
 mus ita orantes, plurimum valeat ad
 obtinenda quaecunque bona, quae desi-
 derare possimus à Patre nostro Caele-
 sti, nihilominus ad illa obtinenda haud
 Ecce et 2 du-

dubiè valere magis grande illud auxilium, quod a patre ipsius quotidie interponere pro nobis placet patri nostro majori, qui est Christus JESUS, dum Advocatum agit sincerissimum: siquidem ille se solo plus potest, quam nos omnes possumus simul juncti, atque hoc subsidium JESU Christi multò amplius promeremur oratione istà Dominicà, dicentes DEO: *Pater noster*. quare quia, eo modo loquendi utimur erga Christum hoc actu singularis reverentie, honoris & obsequii, quo ipsi soli concedimus, ut dicat: *Pater mi*. Dicere DEO *Pater mi* nulli jure permittitur nisi soli Christo. *Pater mi*, si non potest hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua. Mart. 26. v. 4. Ratio est, quia hæc est prerogativa Unigeniti, solus Unigenitus in familia aliqua dicere semper potest *Pater mi*, ubi multi sunt fratres, ut rite loquantur, dicere convenit: *Pater noster*, maxime cum simul omnes loquantur, porro Christus est unigenitus DEI Patris: & ideo illi soli debetur hic modus loquendi: *Ipse invocabit me: Pater meus es tu*. Pl. 88. v. 27. Nos non sumus ne quidem secundò geniti, imò nec tertio, nec quarto, nec quinto geniti, quia, ut Augustinus observat, nec quidem geniti sumus, sed conditi, & ideo ut tales nos loqui par est, quales reverà sumus, unà cum tot aliis, qui & ipsi sunt conditi, & dicere DEO: *Pater noster*. Quod si præterea sumus adoptati ad hanc ipsam sortem Christo propria, adoptati quidem sumus, sed ipsius ope. Ipse est magnus ille filius, qui exemplo

stupendo, cum esset unicuique in Deo Patris sui Divini, multos habere filios voluit, qui in hoc Regno esse coheredes, & ideo impetravit à Patre ut nos adoptaret, atque ita in nostrum suo proprio secum collocaret. Sed hoc ipsum grati animi causâ ergo tam tam bonam, ipsi soli cedat hanc honorem tam grandem, quem naturaliter meretur, ut dicat DEO, *Pater noster* id velimus nobis arrogare per gratiam præcipuè cum nec in hoc ordine esse possumus ut unici, qui sumus tantum. Non prohibetur idcirco, quoniam privatum orans in cubili suo aliquando, ut amori indulgenti, *Pater mi*, sicut in quavis familia facere potest filius, cui plures sunt fratres, in hoc nostro meminisse debes, id tamen facere modo quodam improprie, potestato magno obsequio, quod Christo debetur, qui DEO loquens semper dicebat: *Pater mi*, & de DEO loquens hominibus: *Pater meus*, aut *Pater noster*, *Pateris vestri*, *Patrem vestrum*, *Patrem vestro*: nunquam dicebat: *Pater mi*. Cum igitur tu vernicaliter loquaris DEO, *Pater mi*, quod Christus dicebat, memineris semper tibi precor esse quodammodo licentiam à Christo ut sic debitum respectum & reverentiam illi habeas, qui solus est *Genitus Cui enim hominum* (si hunc saltem accipias) dixit aliquando DEUS: *Genitus meus es tu, ego hodie genui te*. Pl. 2. v. 7.

XIX.

Qui es in Cælis.

Considera, quomodo Pater tam nobilis, qualem duabus præcedentibus meditationibus descripsi- mus, facile agnoscat esse non posse esse aliquis terrenus: nihilominus, ut magis appareat illius ab his omni- bus distinctio, postquam diximus *Pater noster*, illico subjungere debemus, *qui es in Cælis*. & quem in finem? forte ad captandam, ut fieri consuevit, ejus benevolentiam tam specioso exordio, tam splendido, quale hoc est? haud scilicet quia artes ejusmodi superflue sunt cum Patre loquentibus. facere id debemus ad excitandam in nobis ipsis memoriam, nos loqui Patri alicui Cælesti: & ideo à tali Patre nihil esse petendum terrenum, saltè ut finè ultimū votis nostris, propositum: sed id solum, quod sit dignum peti à tanto Patre. *Que sursum sunt, querite, que sursum sunt, sapite, non qua super terrā.* Col. 3. v. 1. an non putas te injuriam sibi facturum, si is sensu esset præditus, petendo ab illo labrucas, juncos, gemillas, ranas ignobiles, ita est, etiam ista debes ipsi in acceptis referre, ut qua aliquam utilitatem hominibus afferunt, quodsi tamen ad solem dirigenda præces forent, ab illo flores peteres, frumētum, aurum, margaritas, pyropos, adamantes lectissimos, quia ista sunt potentis ejus propria dona. ita quantumvis bona cuncta etiam temporalia

à DEO manent, nihilominus si habere velis pro eo, qui est, petere non debes ea bona, quæ etiam equi & canes peterent, si ipsi loquerentur. Illa tantum petere oportet, quæ illi gloriosum est dare. quia cetera, si profuerint, dabuntur etiam non postulata. *Hac omnia adiciuntur vobis.* Matt. 6. v. 33. Quis igitur stylus est libelli supplicis, quem porrigis tanto Patri? an pro eo habes, qui est? pro Patre Cælesti: tu ne petas à tali Patre res nihili, quasi fores Idolorum cultor? à Patre tam sapiente res petas ineptas? à Patre tam sancto iniquas: majorem illi facis injuriam, dum sic agis, quam faceres alicui Monarchæ ardentem postulans, ut dignaretur in sinu tuo accumulare lutum.

2. Considera, quomodo ad excitandam memoriam à Patre Cælesti non esse petenda nisi bona ejus majestati condigna, satis foret primò dicere *Pater noster*, & mox addere *Cælesti*, quia hic ejus est titulus usuratus: *Respicite volatilia Cæli &c. Pater vester Cælestis pascit illa.* Matt. 6. v. 26. Christus tamen diei hic potius voluit *quis es in cælis*, quam *Cælestis*, quare? ut magis assurgamus spiritu ab hac infima parte Mundi, in qua degimus, & quali eveniamur celeri volatu ad illam altiore, cellissimam scilicet Cæli Regiam, in qua imaginamur nobis quasi in sede propria habitare DEUM: *Ad te levavi*

Ecc ec 3

71

oculos meos, qui habitat in caelis. Pl.
 132. v. 1. Nemo est, qui nesciat DE-
 UM ubique habitare eodem modo.
Quo ibo à Spiritu tuo? ipse est in campis,
 in montibus, in maribus, atque in ipsis
 abyssis. *si descendero in infernum, ades.*
 Pl. 138. v. 8. magis tamen propriè di-
 citur esse in caelis. *Qui habitat in cae-
 lis, irridebit eos.* Pl. 2. v. 4. quia, sicut
 etiam spiritus noster, quamvis insit cu-
 ivis parti corporis animatae, quantum-
 vis infimæ, dicitur tamen peculiari
 modo inesse cordi & capiti tanquam
 principio vitæ rationalis, ita quantum-
 vis DEUS semper existat in quavis in-
 fimâ parte Universi, propriè tamen di-
 citur potius esse in Cœlis, *habitat in
 caelis,* æthereo scilicet, & Empyreo,
 quia ibi exercet operationes suas præ-
 cipuas, in Æthereo tanquam Monar-
 cha Naturæ, in Empyreo tanquam
 Monarcha eorum, quæ naturam tran-
 scendunt. *Habitaculum ejus sursum.*
 Deut. 33. v. 27. nisi quod spiritus noster
 contineatur corpore, in quo tanquam
 in domicilio suo versatur: DEUS au-
 tem non continetur; imò ineffabili
 quodam modo continet illa ipsa spatia
 vastissima, quibus illum comprehendi
 rudes imaginamur, & vastiore immen-
 sitate transcendit. *Elevata est magni-
 ficentia tua super calos.* Pl. 8. v. 2. Hoc
 interim est, quod præ omnibus aliis
 curandum, quoties te ad orandum
 componis, ut mentem viva fide de ter-
 ra elevas, & quàm pores, altissimè sub-
 vehas, eò scilicet, ubi Patet tam nobi-
 lis tanquam Monarcha ordinis natura-
 lis derivat influxus illos puriores, ma-

gisque propitios, qui in aëre ab-
 depluunt: sed etiam eò, ubi tanquam
 Monarcha Ordinis naturam super-
 gressi beatos facit tot Angelos, &
 Archangelos, tot Electorum classis,
 qui eum augustâ coronâ circumstant,
 illa enim est propria mansio, quam Pa-
 ter tuus tam bonus pro te quocumque
 ratam habet, si eam volueris. Hinc etiam
 Christus, cùm oraret, oculos suos
 caelum levabat: *Sublevatis oculis
 caelum dixit: Pater veni hora: clarum
 filium tuum &c.* Jo. 17. v. 1. ut dicitur,
 multò magis, cùm nos miserè homi-
 dum accedimus, representantem desu-
 bis quasi ex alto auscultantem semper,
 ut à terra abstrahamus spiritum, ut
 illi loquimur, quamvis modò ab-
 here inde corpus non possimus. Ita
 hæc prima est causa, quare Dominus
 noluerit hic dici: *Pater noster Cœlis,*
 sed *qui es in caelis;* ad excitandam
 præsentia vivaciùs fidem ipso orandi-
 nis initio, quâ credas DEUM esse in
 Cœlis esse quasi Patrem amantem, in
 in Regio suo throno nos exaudiri. *in
 calo sedes ejus.* Pl. 10. v. 5.
 3. Considera voluisse Christum
 ci potius *Pater, qui es in Cælis,* quam
ter Cælestis, non tantum ad excitandam
 fidem vivam, ut nunc diximus, sed etiam
 am spem oranti maxime necessarium.
 Perpicuum est, spem semper tantam
 suâ tendere ad ardua, excelsa, et
 tia; nam quæ in promptu sunt, petimus
 ramus: *Quod videt quis, quod sperat
 Rom. 8. v. 24.* Habentur pro jam pe-
 fectis. Itaque in hac sacra Oratione
 Dominica jam jam magna petuntur

in parte tuo Cœlesti, plurimum iu-
 vat eum tibi repræsentare in summo
 Cœlorum; sic enim statim intelligis,
 quod te vel solâ manu porrectâ secum
 levare possit ad sedes altissimas. *Mi-
 serere de summo, & accepit me, & assum-
 pti me.* Pl. 17. v. 17. neque dicas for-
 tasse, cum ille loco consistat ad eod sub-
 limi, facile fieri posse, ut ex ejus con-
 spectu penitus evanescas præsertim
 inter homines, & majores te, qui-
 busdam vivis, imò ob id ipsum spe-
 rare potes te ejus oculis non subducen-
 tum, quia loco consistit ad eod excelso.
In altis habitat, & humilia respicit. Pl.
 18. Quoniam sol locum obtinet
 tam arduum, nemo est in terra, qui
 distat, se perinde favorum ejus futu-
 rum participem. Sic ille sanè in mun-
 do unicus, nihil refert, fruuntur om-
 nes: tam fixis oculis ille sterculum
 respicit, quam innumeram multitu-
 dinem Palmarum, Cedrorum, Cy-
 pressorum, Platanorum, præ quibus
 ipse ille non minùs evanescit, quam
 Pygmaeus in populo Gigantum. *Sol
 immensus per omnia respicit.* Eccl.
 1. 16. Ecce igitur misellus times
 in tanto immensâ creaturâ, fortè futu-
 rum, ut DEUS te non discernat?
 discernit multo magis, quam sol ipse
 socrem illum tot inter plantas, imò
 quemadmodum sol, dum se ipsum tot
 plantis indulget, quarum integræ my-
 riades in terra germinant, interim
 non omittit etiam illi flori ita se im-
 perare, quasi in terra sit unicus, in
 quem splendores suos plenè effundat.
 Sic DEUS facit tibi, modò non po-

nas obstaculum, quod ipsum impe-
 diat. Et ideo quando illi dicis: *Qui
 es in Cœlis*, confide tantùm: non e-
 nim sine causâ vult, ut eum imagine-
 ris loco constitutum tam alto, & non
 uno templo vel sede conclusum, prout
 inter Judæos simplex turba eum ima-
 ginabatur aliquando, quæ proinde
 credebatur, quoties oraret, accurren-
 dum esse ad templum, ut ipsum in ta-
 bernaculo inveniret. Sursum eum
 habes in Cœlis: *In sole posuit taber-
 naculum suum.* Pl. 18. v. 6. in loco
 aperto, amplo, elevato, habes, in-
 quam, in parte, ubi te audiat, unde-
 cunque desideras, de plano, de monti-
 bus, piscinis, maribus, hortis, syl-
 vis, eod clamare latis est: *Clamabo ad
 DEUM Altissimum.* Pl. 56. v. 3.
 quippe cum ille non tantùm sit in sole
 positus, sed infinite solem ipsum tran-
 scendat, non est periculum, quin te
 habeat ubique & magis quàm sol ipse
 præsentem. *De Cœlo respexit Domi-
 nus: vidit omnes filios hominum.* Pl.
 32. v. 11. nec istud satis, quia sicut ex
 eo, quod loco constitutus sit ad eod ex-
 celso, consequens est, ut liberè prospici-
 at, quidquid vult, uti nos è turri
 quadam altissimâ facimus, ita etiam
 consequitur, ut possit, quare? quia
 nullius potestati subest. Pater tuus
 est in Cœlis, sine dubio tanquam eo-
 rum moderator. Quid igitur formi-
 des fatales siderum Aspectus more
 Ethnicorum, qui ideo inutilem pu-
 tabant omnem orationem? profus
 aliter res habet: *A signis Cœli nolite
 metuere, quæ timent Gentes.* Jer. 10.

v. 2. Magnus ille Pater tuus, in loco consistit, unde omnes infra se despicit, continetque causas, quas secundas vocamus, omnes Intelligentias, omnes sphaeras, omnes stellas, inferiores omnes potentias, & ideo quantum istarum ejus Decretis poterit obfistere, si ille te velit incolument? nulla sane. *In ditione tua cuncta sunt posita, & non est, qui possit tua resistere voluntati, si decreveris salvare Israel.* dicebat DEO in arumnis suis Mardocheus. Esther. 13. v. 9. atque hoc ipsum est, quod tu quoque sed compendio dicis, cum illi dicis. *Pater noster, qui es in Caelis.*

4. Considera, quomodo modus iste loquendi simul cum fide & spe pariter excitare in te possit Charitatem, quia fieri nequit, quin aliqua cum reflexione locum memorans, in quo residet Magnus Pater tuus, summè gaudeas de felicitate ipsius tam justa. Nullus Regum in illa Civitate esse dicitur, in qua versatur incognitus: in illa sola esse dicitur, in qua cognoscitur, amatur, aestimatur, coliturque obsequijs populi, qualis inter omnes praecipue est ejus Metropolis. Pater tuus totius Universi Rex est, ut nemo dubitat: imò ubique revera est tam in terra, quam in Caelo. at in terra dici potest esse quasi incognitus, adeo parum hic accipit obsequij supremae suae Majestati debiti, unde dicitur quodammodo potest ibi non esse, ubi est? in Caelis sursum, ubi revera pro eo habetur, qui est. *Omnes cognoverunt eum à minimo usque ad maxi-*

imum. Jer. 31. v. 34. & sic dicitur illi: *Qui es in Caelis, quis sentias in vocis es? sensus est: a cognitur, a amum, es collaudatus, es congratulatus, exaltatus.* quod cum dicitur, curantur re gaudendum tibi est! In et grande spatium dimetiatis, concoltura, in qua degis quasi filius exaltatus Coelum usque porrigitur, optantur Columbae, quibus eo peringas ut veniendum Patrem tuum amatum: sed non habebis, & idcirco iam affligeris anxie suspirans: *quod mihi tribuat, ut cognoscat aliam rem ego, & inveniam illum, & veniam que ad solium ejus?* Job. 13. v. 2. nihil refert. hic quoque erit officium Charitatis, & ideo tunc aptior movendum Dominum, ut orationem tuam exaudiat. filius ille, cui sedens Regem Patrem suum deus confidentem throno, cupere per tot gradus emitti in sinum & complexum Patris, sed vires non habent, quid igitur? cum aliud non poterit, plorare incipit, & ita dolentem solatur, quia plorando ipsam throno obligat, ut descendens de throno blandiatur. Idem tibi accidit in lachrymis, quas fundes videlicet in eodem loco consistentem adeo cantate verò adeo profundo, efficitur subito descendat ex amore, & te ad se evocet quasi filium jam tantum in eundem thronum, in quo ipse considerat, considerat Regni.

XX.

Sanctificetur nomen tuum.

Confidera, cū DEUM tuum in hac oratione Patrem appellas, æquum esse, ut in omnibus precibus, quæ offers, te genuinum filium deum ostres. porro quid aliud primo loco petat filius sapiens, probæque indolis, nisi quod Patri suo proferat? unde neque te primo loco aliud petere oportet à Patre tuo Cœlesti, nisi quod ipsi prosit: *Sanctificetur nomen tuum.* Hæc igitur præcipua est petitiō, quam facimus in hac excelsa oratione Dominicâ. quia in ista omni amore proprio exuti DEUM amamus propter DEUM, & non propter utilitatem aliquam, quæ ex eius amore in nos detiveretur. Ponitur autem in ipso principio, ut intelligamus hanc petitiōnem esse debere finem ultimam ceterarum, quæ sequuntur. cum petimus à DEO, ut regnum ejus adveniat, ut ejus voluntas fiat, ut pacem nobis tribuat quotidianam, ut culpas dimittat, aut ab his nos præservet, ut denique ab omni malo nos liberet, quid est, propter quod hæc omnia petere debemus, tanquam propter ultimam finem? an commodum nostrum? haud sanè, sed ipsius: hoc est agere more filiorum; non ut facere patres solent, ortum habentes è mari, quæ quantum aquæ inde hauriunt, tantum fordidè retinent quasi pro sagitta, sed ut flumina, quæ omnem illi

refundunt quasi tributariam. Vides ergo, ad formandam, ut oportet, istam petitiōnem, opus fore corde Seraphini, quod DEUM amat propter DEUM, nec amando gaudet, nisi quia amor ipse demum cedit in emolumentum DEI. Non es Seraphicus: sed ut sis, conari potes; & quomodo? si utaris hac oratione jaculatoriâ in cunctis operibus, quæ facis interdū, sed ex corde utaris: *sanctificetur nomen tuum.* hoc est jaculum amoris, quo quidquid muneris ad DEUM dirigis, sive pretiosissimum sit, sive vilissimum, quod habeas, eodem placet modo. *Vulnerasti me* (eodem modo) *in uno oculorum tuorum*, quæ res est summi pretij, *Et in uno crine colli tui*, quæ res est nihili. Cant. 4. v. 9.

2. Confidera DEUM non esse pacem in se ullius commodi, cū sit omnium dives. extra se duntaxat aliquo modo recipere illud potest. atque hoc est unicè gloria sua. quæ sicut meritò fuit ultimus finis, propter quem ille nos in mundo constituit juxta illud: *Omnem, qui invocat nomen meum, in gloriam meam creavi eum, formavi eum, & feci eum.* Creavi per creationem animæ, formavi per formationem corporis, & feci per compositionem tam nobilem, quæ resultat ex anima corpori unitâ. Ita. 43. v. 7. ita vult se esse ultimam finem omnium

Fff ff

ope-

operam, quæ suscipimus. quemadmodum merito omnis artifex gloriam suam vult esse finem ultimum rerum omnium, quas aliorum bono ipse elaborat. an ergo nihil unquam referemus ad gloriam nostram? avertat DEUS! omnia ad gloriam DEI. *Tibi Domine Justitia, id est gloria, nobis autem confusio facies.* Dan. 7. v. 7. atque hæc gloria a deo semper illi debita, ut ideo Justitia vocetur, hæc, inquam, est, quam ab ipso petimus hoc loco, quia solus ipse efficere potest, ut sibi detur, sicut par est, unde illam non petimus sub nomine glorificationis, prout etiam petere possemus, sed sanctificationis, quia hæc est gloria DEO maxime accepta. *Sanctus, sanctus, sanctus Dominus DEUS exercituum.* & si in terra voce concordia id omnes exclamarent, prout in cælo contingit, alio non foret opus. *Plena est omnis terra gloria ejus.* Isa. 6. v. 3. Porro nôsse oportet, vocem sanctificare, duplicem habere sensum in scripturis. Primus est facere sanctum, alter est tractare ut sanctum. priore sensu dicitur DEUS sanctificasse diem Sabbathi: *Benedixit diei septimo, & sanctificavit illum.* Gen. 2. quia eum servavit sibi. In posteriore dicitur mandasse, ut dies iste sanctificetur. *Memento, ut diem Sabbathi sanctifices.* Exod. 20. v. 8. quia iussit eum nos revereri ut suum. Jam verò nomen DEI non potest sanctificari primo sensu, quia in se ipso sanctior esse nequit, quam sit, est enim sanctus infinitè. *Sanctum nomen ejus.* Luc. 1. potest sanctificari secundo sensu. & quâ ratione? eâ ipsâ, quâ vole-

bat olim sanctificari Sabbathum. nunc vult sanctificari Dominum, quamcunque diem aliam DEO consecratam. Ista sanctificatur, cum venimus eas profanare per opera inlicita, vel indigna, vel iniqua, quæ contra sanctificationem negativam. *Conserva Sabbathum, ne polluat illud.* Isa. 58. inde sanctificantur per varias usque Religionis, quæ est sanctificatio positiva. simili proportione comparimus à Domino, ut nomen sanctificetur, petimus imprimis, ne mittat nomen suum profanatum, omnino, ludibrio haberi, prout faciunt infideles, qui nomen istud cum non communicant, etiam trunci, septuaginta, dissimilis orci monstris; & profanant tot etiam fideles, qui non hoc nomine demonum id blasphemare. Petimus deinde, ut faciat illud magis per actus Religionis, nam verò adorationis, amoris, & laudationis. En, quanto melius loquamur dicentes DEO: *sanctificetur nomen tuum,* quam si diceremus, *laudetur, festeretur, magnificetur, glorificetur.* Verbo hæc omnia complectimur, præterea iis utimur vocabulis, quæ sunt DEO gratissima. *Plena est gloria sancti ejus, & consistemini, superbia, memoria sanctitatis ejus, cuncta, non Providentia, sed sanctitas.* Ps. 29. v. 5.

3. Considera, quare hic comparimus à DEO, ut ipse sanctificetur, sacrum ejus nomen. *sanctificetur mentuum,* an fortè desiderandum est, ut dictis modis etiam magis

hinc qualem in solo nomine honoratur?
 est tunc *DEUS sanctus sanctificabitur.*
 sed ob hoc ipsum, quisquis
 desiderat tantopere honorari *DEUM*
 in nomine, ostendit se multo magis de-
 siderare, ut honoretur in persona. At-
 tamen non dicimus: *sanctificeris tu*
Patris, sed sanctificetur nomen tuum.
 quia bonus filius non solum tolerare
 debet, si videat Patrem contemp-
 tui labori in persona, sed nec in nomine,
 quod gerit. *Glorificabo nomen tuum*
meorum. Pl. 85. v. 12. praterquam
 quod nomini cuiusque solet plerumq;
 respondere laus, quae illi datur. si no-
 men habeat Magnifici, laudatur ob
 magnificentiam, si nomen habeat
 Mansueti, laudatur ob mansuetudi-
 nem, & sic de ceteris. Itaque cum o-
 pimus *DEO*, ut in ipso ejus nomen
 glorificetur, vel ipse in nomine, non
 desideramus eum glorificari utcumq;
 sed juxta quodcumque nomen, quod
 gerit, nempe Domini, Potentis, Provi-
 denti, Justi, Boni, Benigni, Sancti, & sic de
 aliis loquendo infinitis. Cognoscat,
 quia nomen tibi Dominus, Potens, Provi-
 dens &c. Pl. 82. v. 19. Hinc est, quod
 Palmista non contentus dicere: *Af-
 ferte Domino filii DEI, afferte Domino*
gloriam, adjungendum putaverit: *af-
 ferte Domino gloriam nomini ejus.* Pl. 18.
 hoc est, *gloriam debitam nomini ejus.*
 quia secundum omne nomen *DEO*
 proprium glorificari illum voluit: *se-
 cundum nomen tuum DEUS sic & laus*
tua in fines terra. Pl. 47. v. 10. Nihil o-
 minus dicere non debemus hoc loco:
sanctificetur nomen tuum potentis, no-
men tuum providentis &c. sed absolute

nomen tuum aliud adjungendo nihil. &
 quare? quia, ut desideremus glorifica-
 ri quodcumque *DEI* nomen, satis esse
 debet, quod sciamus esse nomen ipsi-
 us. Quando cupis *DEUM* glorifica-
 ri secundum nomen Potentis, Providi
 &c. forte cupis eum glorificari intui-
 tu beneficiorum, quae ut talis persona
 tua contulit. at in hac petitione tui pe-
 nitus debes oblivisci, & sic dicere Deo:
sanctificetur nomen tuum, id est, *tuum,*
ut tuum est, in super habitis aliis, quae
 possunt adjungi. hoc est agere tanquam
 filium, qui novit amare Patrem suum,
 ut oportet, & amare nomen ejus. *Glo-*
riabuntur in te omnes, qui diligunt no-
me tuum. Pl. 5. v. 12. *in te,* non *in donis tuis.*

4. Considera, quomodo filii, si sint
 amantes, non solum ardentissime cupi-
 ant gloriosum reddi nomen Patris
 sui, sed cupiant etiam se ipsos esse, qui
 pra omnibus id praesent. *Narrabo*
nomen tuum fratribus meis. Pl. 21. v. 23.
 unde videri potuit, ad demonst-
 randum Patris amantem filium non fuisse
 dicendum: *sanctificetur nomen tuum,*
 sed *sanctificetur nomen tuum,* vel cum omni-
 bus ceteris: *sanctificemus nomen tuum.*
 sed falleris: erat, & adhuc est dicendum
 semper: *sanctificetur.* quare? quia sic a-
 gis ad modum amantis filii. amans filius
 debet equidem desiderare, ut ipse super
 omnes Patris gloriam amplificet, sed
 non debet hoc desiderare super om-
 nia. super omnia debet desiderare, ut
 hoc fiat sive per se sive per alios: pri-
 mo per se, si tantum ipsi sit datum, sin-
 minus, saltem per alios. unde ve-
 rum non est, hic orantem dicere po-
 tius debuisse *DEO: sanctificem nomen*
tuum,
 fff ff 2

*num, aut sanctificemus, dicere debebas, uti nunc dicis: sanctificetur ad demonstrandum, te super omnia id desiderare, quod petis. an nescis te non posse modo quodam peculiari extollere Dominum, quin id redundet in honore tuum? Gloria hominis ex honore Patris sui. Eccl. 3. v. 13. quam primum igitur est, ut tibi facte imponat amor proprius, & in ipsa querenda gloria Patris te ipsum queras? imò quoties te ipsum queras, dum queras gloriam Patris? cuperes tu solus deinceps esse in mundo, qui DEI gloriam propages, tu primus, qui ad veram penitentiam adducas animas, primus in concionando, primus in interpretando, primus in docendo, primus in gubernando, primus, qui incedas semper pulcherrimis ornatus palmis: & agis tamen ut illi quondam adhuc rudes discipuli, qui soli in Mundo gloriosum reddere volebant nomen Christi, ejus virtute demones obsessis ejiendo corporibus: *Preceptor vidimus quendam in nomine tuo ejiens demones, & prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum. Luc. 9. v. 49.* non sic age, sed memor esto, Christum illico respondisse discipulis: *Nolite prohibere: qui enim non est adversum vos, pro vobis est. ibid.* atque ad eum iterumque dic DEO tuo: *sanctificetur nomen tuum. non sanctificem,**

non sanctificemus, sed sanctificemur. stud est, quod super omnia desiderandum, non ut tu sis, qui per omnia glorifices nomen DEI, sed ut nomen DEI ab omnibus glorificetur: de hoc stud pariter super omnia percontandum, hinc quoque, si forte, quantum ad te, bores pro tenuitate virium accipere illi procurare DEI gloriam, id est, succedat, non ideo tristandum, non ijiendum est animus: gaude petis innumeros esse in mundo sanctificatos, qui possint agere vices tuas, & agant, desidera. *Laudate nomen Domini, laudate nomen Domini. Psal. 113. v. 2. & 3.* solum videri possit potius dicendum fuisse DEO non *sanctificetur nomen, sed sanctifica*, quia solus DEUS renomini suo potest gloriam conferentem. *Da gloriam nomini tuo, Dominus non est dicendum sanctificetur potius quam sanctificetur. quippe DEUS vult gloriam, non à se habere, per nos vult eam adipisci. & nos dicere debemus communi vocibus sanctificetur, quæ vox tam nomen, quam nos includit, quia nos ad DEO nihil possumus ad eam gloriam, & DEUS à nobis de ne nobis nihil vult.*

* * *

XXI.

Adveniat Regnum tuum.

Confidera, quomodo post bonum Patris sui omnis filius geminus merito potest imò debet curam propriam, sed quodnam primò? quomòdò primò amare debet & aestimare? tale utique est hereditas. hoc enim est, quod ante omnia debetur ipsi ut filio. *Si filii, & heredes.* Rom. 8. & hoc est, quod ut filius ante omnia in tuto collocare debet. En igitur causam, quare, postquam Patri nostro cœlesti diximus: *santificetur nomen tuum, veli* Christus proximè subiungi: *Adveniat Regnum tuum.* quippe in æquum est post curam gloriæ Patris nobis quoque consulere, nihil herentius deliderandum, aut procurandam nobis est, quàm ut in tuto collocemus hereditatem, quæ filiis omnibus in Paterna Domo est consecutio ultimi sui finis. nec mireris à DEO fidenter nos posse petere ejusmodi hereditatem, non est enim eadem ratio hereditatis Cœlestis, quæ aliarum. si illic desideret filius hereditatem paratam sibi à Patre suo secundum carnem, ob hanc ipsam causam non meretur accipere. hoc enim aliud non est, quàm desiderare mortem Patris. Secus est in hereditate Cœlesti à Patre superno nobis preparatâ. hæc enim aliud demum non est, quàm ipso frui: *Dominus pari,* hoc est, *tota pars hereditatis meæ.* *Mat. 10.* videre ipsum, uniri ipsi, vi-

vere in ipso, atque adeò tantundem est petere ab ipso, ut ad hereditatem admittat, quantum est petere, ut concedat nos ipsi totâ simul æternitate conjungi. an non prurit tibi animus amore hereditatis tam splendida? ô hereditatem delectabilem! ô hereditatem opulentam! *Hereditas mea præclara est mihi.* Psal. 15. an non æquum tibi videtur omni momento eam postulare? *Adveniat Regnum tuum.* unde hic non dicitur DEO: *Veniamus ad Regnum tuum, sed Regnum tuum adveniat,* hoc est, *Regnum tuum veniat ad nos.* quia cum de hereditate agitur, ita debet agi. nunquam debemus velle prævenire hereditatem, sed expectare, dum hereditas nos præveniens ipsa appropinquet.

2. Confidera noluisse Christum, dum à Patre hereditatem petimus quoad substantiam, eam peti nomine hereditatis, sed Regni potius: *Adveniat Regnum tuum,* ut eam haberemus istius hereditatis aestimationem, quam habere par est. ne putes, dum heredes erimus Visionis beatæ, nos heredes fore exigui cujusdam boni, heredes Regni erimus, cui par non sit aliud, quod nempe proprium sit ipsius DEI, hoc est, Beatitudinis. *Heredes Regni, quod repromisit DEVS diligentibus se.* Jac. 2. v. 5. nos majorem in terra beatitudinem mente concipere non possumus, quam

Fff ff 3

quam

quam summi cuiusdam Regis. quia solum Regnum videtur status, qui bonorum omnium cumulum perfectum in se complectitur. *Status honorum omnium aggregatione perfectus.* Qui regnat, habet, quidquid desiderat, pecuniam, conversationem, aula obsequia, delicias, venationes, concentus musicos: unde DEUS cum Regnum daret Jeroboamo, ita illud circumscriptit: *Te autem assumam, & regnabis super omnia, quae desiderat anima tua.* 3. Reg. 11. v. 37. maxime verò qui regnat, beatus videtur, quia absolutus est Dominus populorum, atque de his pro arbitrio disponit. Verum ejusmodi beatitudo in terra oppidò imperfecta est. quis enim Rex ille tantus, qui non plurimis careat bonis, quae cuperet, & quin feriat à subditis inobedientiam, contumaciam, rebellionem, & mille perfidias saltem occultas? Regnare solius proprium est Paradisi. quippe DEUM ipsum cernimus, quantum vis Rex sit tam verus & universalis: *Rex omnis terrae DEUS.* Ps. 46. v. 8. tamen non ita in ea regnare, quin ejus mandatis plurimi luculentè refragentur. imò quot sunt bella, quae quotidie illi movent, vel ipsi filii cum Satana Rege tenebrarum federati? solum dici potest verè regnare in caelo, ubi beati omnes illi subjectionem praestant integerrimam, qualem extra caelum nullus praestat etiam Justorum. & magis regnabit, quando penitus everso Regno Diaboli pedibus habebit subiectos omnes refractarios, omnes rebelles. & cum pacificis filis in aeterna pace quietè regnabit. *In Sion*

regnabit DEVS tuus. Il. 32. v. 7. istud est propriè Regnum, quod petimus, dicentes DEO: *Adveniat Regnum tuum.* petimus illam beatitudinem supernam, quae efficitur, cum ipso cum ceteris seculis in caelo regnando quando habentes DEUM habemus, quidquid possumus desiderare, non Regnabimus profectò super omnia, quae desiderat anima nostra. videbitur, quae cum summa pace subditi non habent solum motus omnes inferiores, sed etiam damnatos omnes, & damnatos quos Christus Judex illo superest, nostrae subiciet potestati hinc venite benedicti Patri meo, paratum vobis Regnum à conceptione mundi. Mat. 25. v. 34.

3. Considera, dum tale Regnum a Patre petimus, fortè dici poterit, *veniat Regnum nostrum:* quippe illud Regnum, ut diximus, illa est beatitudo, quae ad nos spectat tanquam sibi consequenter petere illud potestatum nostrum, *paratum vobis.* Verò Christus dici voluit: *Adveniat Regnum tuum,* non *Adveniat regnum nostrum.* quia, quantum vis cultum futurum sit verè regnum non tantum nostris nostri Coelestis, sed & nostris sumus ejus filii adoptivi, astitimus ex praescripto sanctitatis, manebimus illud desiderare ut nostrum, ut ipsius Regnum. hoc est agere, non amare saltem principalem propriam utilitatis causam, sed amare, plus honoris possit Patri exhibere. Hinc, cum dicis hinc Domino: *Adveniat*

regnum tuum, nihil aliud cogitandum
magis quam regnum illud, quo DEUS
in te tantâ cum potestate tunc potie-
ret, ut nihil porro futurum sit, quod
DEO repugnet, aut ab ipso recedat, sed
regnum tibi vèdicet, quoad voluntatem,
phancasiam, intellectum, linguam, &
quancunque minimâ partem tui. *Re-
gnabit Dominus super eos in monte Syon
et hoc nunc & usque in seculum.* Mich.
4.7. hoc præcipuum est gaudium,
quo fruuntur in cælo beati, non quòd
sunt Reges, sed quòd videant DEUM
regnare super eos. idèd cum gratias a-
gunt Christo ob beatitudinem, quam
illis proprio sanguine comparavit, o-
mnes illi voce concordii dicunt: *Rede-
miti nos DEO in sanguine tuo ex omni
tribu &c. & fecisti nos DEO nostro re-
gnum, & Sacerdotes, & regnabimus su-
per terram.* Apoc. 5. v. 10. Primò agunt
gratias, quod facti sint DEO Regnum:
fecisti nos DEO nostro Regnum: quia
nimium plenâ cum potestate regna-
verunt DEUS super eos. deinde a-
gunt gratias, quòd & ipsi facti sint Re-
ges, sed Reges Sacerdotes, quales erant
Reges omnes populi electi, hoc est, ta-
les, qui thuribus aureis debebant Deo
semper offerre incensum laudis æter-
ni: *fecisti nos DEO nostro Sacerdotes,
& regnabimus super terram:* id est, Sa-
cerdotes etiam regnantes super terram.
regnantes super omnia, quæ simul cum
DEO cunctis seculis futuris habebunt
subiecta pedibus. ecce ut primò gau-
dent se esse DEO Regnum, deinde,
quòd etiam ipsi sint regnaturi. Ordini
tam pulchrum, quem sancti in

cælo servant, te pariter servare oportet
super terram. illi sine comparatione
gaudent magis esse se Regnum Dei
quam Reges: & idem tibi quoque de-
bet esse in votis, quoties præce supplici
dicis DEO: *Adveniat Regnum tuum.*
non tam ut regnes cum DEO, quam ut
DEUS perfectè regnet in te.

4. Considera, duas inveniri homi-
num classes in terra, qui non audent
sincero animo more aliorum hæc ver-
ba proferre: *Adveniat Regnum tuum.*
Prima est peccatorum obstinatorum,
altera Justorum imperfectorum, quo-
rum animus nimium affigitur vitæ illi
mortali. Non possunt ea proferre
peccatores obstinati; nam quid aliud
illi petunt, juxta genuinum verborum
sensum, cum hîc petunt à DEO, ut ad-
veniat Regnum ejus, nisi ut adveniat
decretoria damnationis sententia?
Convenit DEO perpetuum in omnes
Regnum non Justos tantum, sed &
peccatores. *Regnabit DEUS super Gen-
tes.* Pl. 46. v. 9. sed modo admodum di-
verso. super justos in cælo regnabit,
super peccatores in inferno. & sic etiam
Justi erunt Deo Regnum, quia super hos
omnes regnabit DEUS tanquam Mo-
narcha amoris super totidem Reges,
qui coronati ab ipso vicissim coronas
suas cum gaudio augusto ejus solio
submittent. Et peccatores erunt Deo
Regnum, quia DEUS super eos omnes
regnabit, sed tanquam Monarcha hor-
roris super totidem mancipia, quæ ab
ipso in æternum carcerem condemna-
ta frustra conabuntur excutere cate-
nas ferreas, & compedes ignitos, sub
quo-

quorum onere gementes miseri libenter mortem sibi consciscerent, sed non poterunt. & ideo en quid perant peccatores obstinati, quin advertant, cum perunt advenire Regnum ejus: *Adveniat Regnum tuum.* petunt advenire servitutem illam æternam, quæ ipsis debetur in barathro abyssi. *Va desiderantibus diem Domini!* Amos. 5. v. 18. Neque possunt verba ista proferre illi iusti tam imperfecti, qui vivunt nimium affixi vitæ suæ mortali; quæ enim fronte audent postulare à DEO, ut ejus Regnum adveniat, si in corde suo tam malè sunt constituti, ut in omnem æternitatem renunciarent cælo, modò DEUS illis concederet citra suam offensam æternum in hac terra degere. Itaque cum tu recitas orationem Dominicam, cogita tantisper, in quo statu verseris, quando petis à DEO, ut adveniat Regnum ejus. & si in peccato existas, time, & contremisce ob periculum, in quo versaris, si Regnum ejus appropinquet. *Appropinquavit in vos Regnum DEI.* Luc. 10. v. 9. & si nimium adhuc terræ adhareas, inde te avellere satage; quæ enim ratione fieri potest, ita te affici tugurio aut mapali rustico (si tamen tanti est terra cælo comparata) ut, illud ne deserere sit necesse, grave tibi sit in aliam migrare regionem quamvis remotam ad capeßendam possessionem Regni vastissimi, quod ad te hæreditatis jure spectat. Imò si hîc fores non grandis tantum, aut princeps persona, sed unus maximorum Regum, semper intra te

ipsum dicere oporteret, quod Christus aiebat: *Regnum meum non est hoc mundo.* Non dixit: *in hoc mundo*, sed *de hoc mundo.* Jo. 18. v. 36. reverà Rex erat non solum orbis mundi sed & hujus, hunc tamen nimè curabat, sed illum tantummodo que aiebat se illic esse Regem, & isthic, quia de Regno terrenis prorsus non capiebat solatia sed de cælesti gratiam. *Regnum meum non est hic.* si ita feceris, tu quoque affluens affectu summo possis dicere cum illa quàm in morte Patri tuo Christus verba ista adeò præclara: *Adveniat Regnum tuum.* in vira sensu deberrantis, ut pro se quoque veniat Regnum DEI, quemadmodum promissis. In morte sensu gratulatore ventum, uti par est, quando videtur jam jam propinquare.

5. Considera, etiã fortè contempe, ut non excutias peccatum, aut deponas affectum nimium, quo terram amplecteris, non ideo existimandum orationem Dominicam vel proflus in obitu tuo inutilem tibi fore, vel innoventem, idèò que omittendam, quia illam oras communi nomine, & semper in plurali numero, atque ininconveniens non est, quia si cogitas te non posse petere pro te hominid petis pro aliis, & exerces actum charitatis. Secundò quia in eo orationum materialiter, & sic exercetur solum actum charitatis sed & illius onis saltem externæ, qui actus materialis est devotis, ita in devotis est modo

Indefie, ut talis oratio nec inu-
lta tibi sit, quia spectato illo ipso cul-
tu externo tantum, qui est gratus Deo,
contere DEUM potes ad dandam por-
tionem gratiam, ut relicto statu illo

miserabili possis demum tu quoque
dicere non pro aliis duntaxat, sed
etiam pro te: *Adveniat Re-*
gnum tuum.
* * *

XXII.

Fiat voluntas tua sicut in caelo & in terra.

Considera quemcunque filium
multissime aspirare ad hereditate,
sed lege, ut ob exigua obsequia, qua
sunt Patri suo praestata, illa non ex-
citantur mereri debent plenam subiecti-
one, qua se in omnibus accommodat
voluntati Paterna: Proinde postquam
Patri nostro caelesti diximus: *Adveniat*
Regnum tuum, ea ratione postulantes
hereditatem, an non aequum tibi vide-
atur, ut mox etiam subjungamus: *fiat*
voluntas tua, ad omnia, quae vult, nos
promptos exhibendo: attamen non
dicimus Patri nostro: *faciamus volun-*
tatem tuam, ne eo modo plus nobis
imbuamus, quam oportet, dicimus:
fiat: sic enim majorem modestiam lo-
quentes ex una parte ostendimus
promptitudinem, quam ut liberi ha-
bemus exequendi voluntatem Divinam:
patre aliam necessitatem gratiam indica-
mus ad hoc ipsum praestandum. Porro
cum dicimus *fiat voluntas tua*, non pe-
timus duntaxat, ut *fiat a nobis*, sed ut
fiat a nobis, & fiat de nobis. Probus fi-
lius non solum facere tenetur, quid-
quid Pater sigillatim illi praecipit,
quando dicit: vade, aut veni, cessa lu-
dere exempli causa: sed debet prae-
terea

velle, ut de se fiat, quidquid vult
Pater dispositione quadam generali e-
iusdem, ut cum illum ad hoc contu-
bernum, ad hanc aulam, ad hoc genus
officii applicat. atque hoc est, quod
nos velle significamus per illud *fiat a*
Patre nostro, qui in caelo regnat. Im-
primis ut a nobis ejus voluntas fiat:
fiat a nobis voluntas tua, hoc est, ut exe-
cutioni dentur ejus mandata, ejus con-
silia, & inspirationes omnes internae:
In capite libri scriptum est de me, ut fa-
cerem voluntatem tuam. Ps. 39. Deinde
ut ejus voluntas fiat de nobis, hoc est, ut
ipse de nobis disponat in omnibus seu
prosperis seu adversis. *Veruntamen non*
mea voluntas sed tua fiat. Luc. 22. v.
42. an igitur putas te agere cum Deo
tuo tanquam Patre, & sic promereri
hereditatem, quam tibi parat, si tam
parum te subdis huic geminae volun-
tati, ut neutram adimpleas? *Qui fe-*
cerit voluntatem Patris mei, qui in caelis
est, ipse intrabit in Regnum caelorum.
Mat. 7. v. 21.

2. Considera primam voluntatem
e duabus, quas diximus, dici volunta-
tem signi, seu significatam: quia non
est voluntas determinationis circa o-
pera

pera à se requisita, sed solius desiderii manifestata nobis per præcepta, consilia, & alia ejusmodi signa, quibus ostenditur, quid à nobis ille cuperet. *Notas fecit filius Israel voluntates suas. Pl. 102.* Altera dicitur Beneplaciti, & est voluntas absoluta, quia DEUS omnino statuit disponere de nobis hoc modo potius quam alio, quin ullus ipsi resistat aliquando. *Omnis voluntas mea fiet. Il. 46. v. 10.* Prima voluntati, propriè loquendo, dicimus obedire. Alteri dicimus nos conformare. Ideo cum dicendo *fiat voluntas tua*, significamus, ut *fiat a nobis*, rogamus DEUM, ut omnino faciat nos perfectâ sibi præstare obedientiâ. *Doce me facere voluntatē tuam, quia DEUS meus es tu. Pl. 142. v. 10.* & cum significamus, ut *fiat de nobis*, penitus nos conformamus ad voluntatem ejus Divinam. *Non sicut ego volo, sed sicut tu. Matt. 26. v. 39.* Neque dicas hanc non tam esse petitionem, quam indifferentiam voluntatis: quia id ipsum, quod DEUS omnino agere decrevit ad salutem nostram, ut plurimum decrevit agere per nos, & speciatim interveniente oratione nostrâ, quam idcirco in hunc finem tam grandem interponimus. Et quando utrumque significamus, hoc est, ut *fiat a nobis*, & *fiat de nobis*, duo simul præstamus, petimus nempe perfectam obedientiam, & illi dedicamus integrâ voluntatis indifferentiam. En igitur, quàm excelsa sit ista oratio. dici potest quædam synopsis, vel quasi in aurum eliquata omnis simul sanctitatis substantia. Certum enim est ad obtinen-

dum regnum cælorum, quæ est laudabilis cuilibet parata, maxime laudabilis media esse virtutes omnes Charitatis, promptè suis usitatas temporibus, quasi totidem monetas utiles & variatas, atque, ut ita dicam, mimatas, patientiam, mortificationem, mansuetudinem, humilitatem, castitatem, continentiam, fortitudinem, ceterasque tantum numero, ut sine dubio superare omnes generis monetas, quæ vulgò habentur, porro quis non videt istas à DEO petere tam frequenter, quàm necesse nobis sunt, & sigillatim petere sine expressa nominibus, opus fore nobisolestissimum? Quid igitur JESU sapientia infinita? in unam committit, sed unam quasi auream monetam, que cunctis æquivalet, in adimplendâ & à DEI voluntate. & sic dum dicimus *fiat voluntas tua*, videmur non petere, nempe ut ejus voluntas impetratur, sed re ipsâ petimus in unam, quæ enim est voluntas Domini, illa ut virtutes illas omnes exerceamus more sanctorum? *Hæc est voluntas DEI sanctificatio vestra. 1. Thess. 4. c. 12.* hoc ut peteremus, effecit Christus. tu nihilominus non semper verbum ore circumfers, cum scias tam præcepta mandata?

3. Considera, quàm sit æquum te semper ore nostro versare hæc primo sensu, quo gratiam à DEO postulamus exequendi ejus voluntatem. *Inclinet corda vestra ad se, ut audiant in vis ejus. 3. Reg. 8. v. 18.* æquum est ob honorem, quem eâ executione reddimus. & est æquum ob utilitatem

quam ab illa executione bono nostro referimus. I. æquum est ob honorem, quem eâ executione DEO reddimus, quia primus honor, quem quilibet Pater à filio requirit, in obediendo consistit. *Quid vocatis me Domine, & non facitis, quæ dico?* Luc. 6. v. 46. unde Christus affirmabat hunc fuisse finem præcipuum, propter quem de cælis in terram descendisset, ut in omnibus faceret voluntatem Patris sui. *Descendens de celo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me, Patris.* Jo. 6. v. 38. Quidsi è contrariis tam malè esles comparatus, ut cum prius haud agrè faceres opus quoddam bonum, quale esset adire hospitale, jejunare, flagellare te ipsum, quæ tuo faciebas arbitrio, illico dein de amitteres animum faciendi, quia tibi mandatur? istud sanè non est Patrem honorare. II. æquum est pariter ob militarem, quæ in nos redundat: quia cum Pater maximè amat filium, mox rigorem hanc amplectitur, huic blanditur, huic favores suos impertit. Idem DEUS facit. *Inveni David filium Jesse, virum secundam cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.* Act. 13. v. 22. Cum è contrariis illi filii, qui semper volunt repugnare Patri, malè habeant, ad eò semper eos invicem collidit necesse est. & adhuc miraris neque unquam in pace vivere cum DEO? illi munus resistis. *Quis resistit ei, & patrem habuit?* Job. 9.

4. Considera, quàm æquum sit nos semper ore nostro verba ista versare: *fac voluntas tua*, in secundo sensu, quo

quo cupimus voluntatem DEI fieri in nobis. *Dominus est, quod bonum est in oculis suis, faciat.* 1. Reg. 3. v. 18. & id quidem duplici ex capite. I. ob honorem, qui hinc magno Patri nostro accedit. quippe dominium illud plenissimum, quod in nos ipsi libenter concedimus, demonstrat, quantum tribuamus ejus amori, potentia, misericordia, providentia, sapientia: *Dominus regit me, & nihil mihi deerit.* Ps. 22. v. 1. atq; iste maximè est honor, quæ à nobis possit accipere. Qui navigat, majorem nauclero ad clavum sedenti exhibere honorem non possunt, quàm si quieti in lectulo suo dormiant. Quædo eum sollicitè circumstant, scituri, cur nunc ad dextram, nunc ad sinistram potius stectat gubernaculum, ita eum offendunt, ut denique in furorem agant, majore ignominia non potes afficere Dominum, quàm si ab illo rationem, ut ita loquar, exigas sui regiminis. *Quare jejunavimus, & non aspexisti?* Il. 58. v. 8. an verè honorare illum cupis? semper, sed ex animo, dicas illi: *fac voluntas tua*, id est, tua, ut tua est, non aliam ob causam, quam equidem minimè requiro. II. æquum est ob utilitatem maximam, quæ in nos redundat, tanquam rudes filios, qui nisi liberè nos duci patiamur in omnibus à Patre, singulis passibus adimus periculum pereundi. Ovicula, quæ sola vagatur per nemora, trepida, pavidaque incedit. quare? quia ut ut stolidi non ignorat, quàm necesse sit se gubernari, tunc quæ incedit, cum pastoris sui vestigia sequitur. Idè nobis accidet. an securi incedere cupimus?

Ggg gg 2

pimus?

pimus? en modum: nempe ut instar simplicis oviculæ sinamus a DEO nos duci. hoc solum omnem tollere perturbationem potest. *Et ego non sum turbatus te Pastorem sequens.* Jer. 17. v. 16.

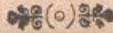
5. Considera, id velle, quod vult DEUS quocunque modo vel à nobis vel de nobis, tanti opus esse momenti, ut quàm fieri potest, perfectissimè sit exercendum. Ideo Christus præcepit, ut, cum Patri dicimus: *fiat voluntas tua*, in quolibet dictorum sensuum: *fiat voluntas tua*, semper adjungamus: *sicut in celo & in terra*. certè fieri nequit, ut voluntas DEI in terra perinde aestimeretur, & adoretur ab omnibus, sicut in celo, ubi cognitioni ex æquo responderet amor. nihilominus alium oportet designare scopum, ut illum quoad possumus, attingamus. *Excellentiorem viam vobis demonstro.* 1. Cor. 12. v. 31. Hoc autem est videre, quid sit in celo usitatum. In celo fit voluntas, quæ dicitur Beneplaciti. Voluntas signi fit ab Angelis maxime, qui ut nuncii indefelli semper adstant expeditis alis ad avolandum, quò mittuntur. *Benedicite Dominum omnes Angeli ejus, potentes virtute, qui faciis voluntatem ejus.* at quomodo ab ipsis fit ejusmodi voluntas? promptè? accuratè? non satis est. fit mero obediendi studio: *ad audiendam vocem sermonis ejus*, id est, non solum statim ac ipsi audiunt vocem, prout explicant nonnulli, sed ad hunc merum finem, ut audiant vocem, seu ut obediant voci, quem sen-

sum præfert omnibus. Bellarmino contra proprietatem verborum, ut in te habentur. Pl. 101. v. 10. nam Angeli non obediunt propter amorem, sed propter proprium, sed solum obediunt. Voluntas Beneplaciti fit ab Angelis duntaxat, sed ab omnibus simul beatis, quin cessent adorando. & quomodo etiam illa fit in spiritu, id est, cum summa adulatione intellectus, certò stantissima quovis genere esse optimum, quod vult DEUS, & fit cum summa resolutione voluntatis determinatè ad ipsam volendum ut optimum. *Ab sit anima mea post te.* Pl. 62. v. 9. iste mos est pulcherrimus etiam in terra executioni dandus. Nos in hoc terrarum obediunt non tam quæ promptè & accuratè, sed simul obediunt propter utilitatem, quam obediendo percipimus. hoc non est obedi ad modum Angelorum. Et non tam quando conformamur in terra voluntati Divinæ, sed simul cupimus, si possibile, aliter DEUM velle. Hoc est conformari ad modum beatorum. Beati non solum volunt, quod vult DEUS, sed ita volunt, ut si ipsorum positum esset potestate, nollemus DEUM velle, quàm re ipsa velle. Illa voluntas beatorum adeò est tractata in voluntatem Divinam, ut videatur distincta: *Qui adheret Deo unus spiritus est cum eo.* 1. Cor. 6. v. 17. est, quod beati, quantum vis non sunt beatitudine æquales, æqualiter sunt contenti. causa est, quia omnes amantes filii non solum volunt velle

in parte plus minuscule hereditatis, quam Pater singulis ab aeterno statuerit, sed nec desiderare quidem possunt, nec aliter statuerit. Id quod tu forte non satis intelligis, quia hic natura motibus vincit gratiam: at in Paradiso intelliges, ubi gratia superabit naturam. DEUS desiderare non potest, ut præ illo, quod voluit, aliud unquam voluerit circa quoscuque beatos: & sic beati, qui habent eundem intuitum cum DEO, nec ipsi desiderare hoc possunt. En igitur, quid Paradisum tantâ cumulet felicitate, brevis hæc sententia: *Fiat voluntas tua. amen*, - ut si inferno excludi posset propria voluntas, jam non esset infernus.

Cesset propria voluntas, & infernus non erit. ita si voluntas propria unquam pedem figere in Paradiso posset, nec Paradisus esset, quia non amplius regnaret quies illa summa, quæ ibi triumphat, quatenus in ea non invenitur nisi una sola voluntas Divina. Vocaberis: voluntas mea in ea. Isa. 6. v. 4. nolle cupis, quare cor tuum, cum posset esse quidam Paradisus voluptatis, & pacis, sæpe fiat infernus horroris & confusionis? inest illi propria voluntas. Confundetur Israel in voluntate sua. Os.

IO.V.6.

XXIII.

Panem nostram quotidianum da nobis hodie.

CONSIDERA, omnem Patrem, uti merito à filiis exigit obsequium debitum, si constitui hæredes velint, ita, quo commodius tale obsequium præstent, providere de alimentis quotidianis debere, maximè quando ipse per se ditissimus est, ipsi verò penuræ egeant. Porro quis ditior inveniri possit Patre nostro cœlesti, & qui filii sine ipso egeant magis, vel, ut melius dicam, miseri magis & mendici, quàm quidque nostrum? Itaque ut securum te reddat, ab hoc magno Patre tuo præbenda semper etiam tibi omnia alimenta, quibus opus tibi fuerit, ecce ut hic Christus, postquam tres primas petitiones absolvit, quæ in cœlo tan-

tum perfectè nobis concedentur, ad illa postulanda te invitatur, non quòd ipse Pater non sit per se promptus illa subministrare, sed ut agnoscere assuecas, ab illo solo demum omnia proficisci. Duplex igitur invenitur genus alimentorum. quedam corporis, alia spiritus. ista referuntur ad sustentandam vitam animæ, illa verò corporis. & sicut utrumque genus præstare debet suis liberis Pater terrenus, prospiciendo, quantum potest, corpori quidem de victu, vestitu, habitatione, & quidquid præterea illis convenit, ut vivant: animæ verò, quidquid convenit, ut bene vivant; ita longè magis præstare id debet cœlestis Pater. hinc

Ggg gg ;

est.

est, quod verba ista *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie* quidam interpretentur de alimentis spiritualibus, cum panis, quem unus Evangelistarum quotidianum vocat, ab alio dicatur super substantialis: alii de contrario interpretentur de corporalibus, cum panis ille, quem unus Evangelistarum super substantialem vocat, ab alio dicatur quotidianus. alii denique interpretentur utroque sensu, cum vocabulum ipsum in radice Græca, unde derivatur, utramque significationem admittat quotidiani & super substantialis. quorum sententiam ut certiorum etiam tu sequeris intelligendo per panem utrumque tam corporis alimentum quam animæ, tum quia bonus Pater utrumque dare tenetur, tum quia probus filius petere utrumque debet, tum quia verba omnia, quibus præsens formatur petitio, æqualiter aptari utrique possunt. Tu DEUM roga, ut det lumen cognoscendi bonum tuum, ne, dum à DEO hunc panem petis, illum petas, ut iumenta suum pabulum.

2. Considera imprimis verba ista nobiliore sensu, h. e. eo, qui determinat ad alimenta spiritualia, quid videbis? videbis illa hinc comprehendere nomine *Panis*. primò quia istorum alimentorum præstantissimum est cibus ille Eucharisticus, qui hoc nomine maximè notatur. *Hic est Panis, qui de celo descendit.* Jo. 6. v. 59. deinde quia hoc ipso nomine exprimentur cetera omnia ejusmodi alimenta, uti sunt exempli causâ verbum *DEL*, solatia, quæ o-

rationem comitantur, lumina, lactem, & præ omnibus auxiliis gratia, quæ dicimus actualia, quæ ut efficiantur incitamenta nos reddunt idoneos ad exequendum facile voluntatem suam, & in ea acquiescendum. Illa verò hinc alio nomine non petuntur, quæ *Panis*, non quod in se non sint actualia, sed quia ut talia petere non poterit, sed tantum ut apta ad conservandum spiritum, & conservandum *Panis cor hominis confirmat.* Ps. 115. Et hac ratione en ut Dominus ante omnia sustulerit appetitum suum immoderatum, qui multis mediis saginandi spiritum. facta non est accipere *Panem*. additur deinde *strum*, & ideo additur, ut utrumque rapacium anhelare ad panem suum alienum, sed contenti sumus proprio. hoc est, qui statui nostro sitentus. Vides fortè oculis parum benevolis aliorum quotidianum ad synaxin accessum, ab eodem contentiæ arbitrio iis concessum, qui tibi negat. invides sublimiora dona rationis, quæ advertis in aliis, illa tiones, intelligentias, ne dicam extases, raptus, revelationes, & verò prodigiosa quædam Gratia auxilia, quæ DEUS tibi non porrigit, ve quia non mereris, sive quia conditioni statûs non conveniunt. hoc est solum petere panem suum, sed contentus, quod DEUS dare tibi debet tanquam conveniens, nec competerere de ipso, quod aliis detur, est farina, tibi verò de furture. *Panem nostrum*, & tertium ad

gula) ita faciendum quoad omnia terrena bona, quæ postulamus à DEO, nec ista intemperanter usurpanda. *Utere quasi homo frugi his, quæ tibi apponuntur.* Eccl. 31. v. 19. II. dicuntur noster, *Panem nostrum.* quia de hoc ipso pane, quem antè diximus, non est perendus nisi noster. *Panem nostrum comedemus.* II. 4. v. 1. siquidem nimis multi sunt in hoc mundo, qui Panem expetunt alienum, quod si nec in Pane spiritali fieri convenit, minùs in corporali, qui adeò coarctatur. III. Dicuntur Quotidianus, *Panem nostrum quotidianum,* ut intelligas non esse faciendum ad instar epulonum, qui equidem non furantur, ceterum cumulare student, quantum satis sit pluribus atendis familiis, quibus nullus est in cibo parando labor. *Argentum thesaurizant & aurum, & non est finis acquisitionis eorum.* Baruc. 3. v. 18. Hoc non est velle alimenta, sed redditus. si præterea nõsse velis, cur panis iste, qui significat alimenta corpori destinata, non solum quotidianus, sed & super-substantialis appelletur, causa est, ut discas, quis sit finis, ob quem hæc ipsa alimenta à magno Patre tuo petenda sint. Non sunt petenda, ut corpus duntaxat conserves, quæ est substantia inferior, sed sunt petenda, ut corpus iis conservatum, firmatumque serviat spiritui, quæ est substantia superior, adeoque super-substantia vocatur. IV. de hoc pane dicitur: *da nobis,* non dicitur *dona.* quia hæc ipsa bona corporis, si solum ut alimenta petuntur, & quidem relata ad finem tam bonum,

qualis est, ut corpus serviat spiritui cum fiducia petenda sunt. an minus fortè DEUS debita alimenta neget ut filio, dum ea etiam beatus concedit? *Dat jumentis escam ipsorum & pullis corvorum invocantibus eos.* Pl. 146. v. 9. ò quantum illi facit gratiam, dum parùm confusus ipsorum queris illicitas, sufficit, ut tibi promereri gerendo te pro filio merito otioso, ceterum illi suppeditare modice alendi. V. dicitur *Manna* dicitur etiam quoad istud alimentum, primò ut intelligas quantum currendum ad DEUM, pro ut filii bene morati, qui non nisi panem sumunt ex abaco, sed petuntur deinde ut petas sine sollicitudine crastinum. sicut panem petunt filii, quos modò diximus. si illi peterent pro die altero, ostenderent non satis fidere, quoties ad mancurrerent, toties eundem panem venturos. *Manna dabitur populo in dies: an ideo petatur quadraginta unquam desinit?*

4. Considera, quomodo in temptatione aliàs tam salubri duo hæc genera facillè possint evitare, quasi scopulum ex partibus oppositis, sed pariter damnosissimum, scilicet & pauperes. si dives fueris, tibi scopulum; quia persuadere tibi res superfluum fore, si quotidie eorum nem istam frequentes. *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie,* quæ visum tibi est non ad dies duratur, sed propemodum secula. *Annus habes multa bona posita in anno plerumque*

Abundant cellaria, abundant horrea. quid igitur necesse est dicere DEO more pauperum: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, sive per panem intelligantur alimenta spiritalia, quorum copiam habes, sive intelligantur corporalia? verum an non agnoscis errorem? si multa habes, perdere etiam multum poteris, & momento quidem. Itaque situr quotidie facillimè potes perdere, quod quid possides, ita quotidie roganda est DEUS, ut illud tibi conferret. tenens saltem, quatenus honeste satisfactioni sufficit. Neque tamen idcirco mutanda est forma, & tanquam ad vite dicendum DEO: *conserva*, quia DEUS totidem momenta tibi dar, quod possides, quot momentis illud conservat, ne pereat. & scilicet, quod optas. necessitas tibi imponitur etiam quotidie: *sistendi tibi DEO* tanquam miserum, tanquam mendicium, ut petas tantum panis, quantum tibi alendo sit satis. si pauper fueris, ecce iterum scopulum, sed oppositum, qui erit, si laborare non sagas in lucrando pane tuo quotidiano, sed petendo tantum, certus te obtinuerum, quod petis. at numquid ista malignis derementia est? nullus Pater,

dum alit filios, fovère vult ortum, ut diximus, sed sublevare, præbendo vires ad laborandum. Neque dicas, si equidem laboro in lucrando pane meo quotidiano, quid juvat illum petere? quia nisi peteres, inutilis foret labor tuus. Possit DEUS immittere grandines, imbres, procellas, quæ labores tuos pessumdarent, ita laborare quidem posses sed non lucrari. Cùm igitur dicis DEO: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, quocumque sensu dicas ex his duobus, quos exposuimus, sive in utilitatem spiritus, sive in utilitatem corporis, eâ petitione non cupis esse exemptus à lege universalis, quæ dicit: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo*. Gen. 3; v. 19, sed petis, ut sudores tui fructuosi existant, quantum tibi necesse est ad vivendum: parum enim proderit plantari à te arborum, & rigari, nisi DEUS interiorem de cælo dederit fecunditatem: *Neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat, DEVS*. 1. Cor. 3. Ut adeò videas, quamcunque dives aut pauper fueris, semper eodem modo verba ista dicenda DEO: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, quorum vi alimenta tibi præbentur.

XXIV.

Et dimitte nobis debita nostra.

Considera, quomodo Pater, qui ex se ipso summum meretur honorem, & propter curam meretur, R. P. Pauli Segneri *Mamma Anima.*

quam de filiis habet maximam, non solum quia hæreditatem illis parat tam præclaram, sed alimenta quoque congrua

Hhh hh gra

grua & perpetua, dignus equidem foret eâ reverentiâ filiorum simul omnium, ut pro re nullâ unquam illi darent causam offensæ. sed istud fieri nequit, saltem moraliter. tanta est corruptela Generis humani. Ideo Christus probè gnarus nos, ut ut obstricti sumus Patri nostro Cœlesti, velut mente capros non semel gravissimè eum offensuros, voluit per particulam *Et præcedentem* petitionem, quâ panem petimus quotidianum, jungere præsentem, quâ petitur condonatio debitorum, ut insinuet conjunctionem maximam, quæ invenitur inter innumera beneficia, quæ DEUS nobis præstat, & ingratitude, quâ nos illi respondemus. Attamen macte animo, quia expedito isto *Et* aded infausto mox progreditur Christus ad nos instruendos de modo petendi à DEO remissionem tanti momenti, non sine summa securitate eam consequendi, si corde sincero petiverimus. Aliàs cur nos doceret petere, si, quod petimus, consequi non daretur? *Petite, & accipietis.* Puta ergo nos hæcenus in ista oratione tam pulchrâ egisse cum Patre nostro Cœlesti tanquam filios innocentes, dum post magni sui nominis honorem desideratum illâ ardenti prece: *sanctificetur nomen tuum,* petivimus, uti debebat, primò hæreditatem nobis promissam, dicendo *Adveniat Regnum tuum,* deinde meritum internum illam obtinendi, dicendo: *fiat voluntas tua.* & tû mediâ tam interna quàm externa, dicendo: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* nunc ordimur a-

gere cum ipso tanquam filii relictos, nullus enim Pater solum debet curam filiorum, dum filii stant, sed etiam postquam de filiis & sunt infirmi. Imò hoc maxime debet esse gaudium veri Patris, non perire filios aberrantes. Id quod monstravit decantatus ille Pater evangelicus, qui majore lætitiâ celebravit reditum filii prodigi, quàm occurrere sequium filii sui innocentis. *Mortuus est, & sepulchrum, quia hic filius mortuus erat, & revixit.* Ideo magis concipe fiduciam cogitans, quæ DEO dicis verba ista plena auctoritate: *dimitte nobis debita nostra, quia tu dimittimus debitoribus nostris, ut tibi dicere.*

2. Considera tunc nos petentes debitorum esse alicujus, cum illud jure est debitum, sicut ultimus respicimus. quodnam autem est jus, quod DEUS in nos habet ut Patrem, ut quavis occasione tanquam filii ejus beneplacitum petamus nostro. unde quoties in hoc debita magna summa debitorum est culpa scilicet & pœnæ pro peccatis liciti. Magna hæc debita sunt debita quæ à DEO remitti tibi possunt, ut petis: *Dimitte nobis debita nostra,* ut petis, ut remittat tibi solum peccatum nec petis, ut remittat solum peccatum, ut tanquam Pater amantissimus utramque remittat, quævis culpam, prout desiderat, qui vult, deinde pœnam. Porro petentes, ut tibi ejusmodi debita remittant nisi more usitato, quo possunt,

debitum culpæ, necesse est, si remissionem promptam obtinere velis verbis presentibus (quæ vim non habent eam conferendi per se, uti Sacramenta, sed impetrandi) necesse est, inquam, ut in corde simul habeas veram pœnitentiam ad id necessariam, verumque propositum. Et quoad debitum pœnitentiae oportet dare DEO debitam satisfactionem, tum confitendo malum commissum homini, qui ejus vices in terra agit, tum pœnas ob id impositas admittendo, an credis fortè hoc multum esse? an non intelligis, qualia ista sint debita. Debitum minimæ culpæ veniale à te contractæ tantum est, ut si carnes Calites, & res simul ceteræ creature DEO maximè acceptæ condignis oblationibus vellent compensare, inde de celo descendentes, ut pro te offerant solennissima sacrificia, in hanc vallem lachrymarum, ut pro te jejurent, pro te flagris se cædant, pro te orare nunquam desinant, nullis unquam seculis compensarent. & quæ causa est? quia DEUS magis odit minimam culpam venialem patratam in mundo, quàm amat omnia obsequia rerum conditarum simul juncta. quid demum est, filios omnes, quotquot sunt, in domo convocare, ut venerentur & honorent Patrem? Id præstant, quod debent; imò minus semper præstant, ac si vel minus offendat, nimium quantum obligationi suæ adversatur, & sic nulla est proporcio. *Quasi pannus menstruatus verseris in iustitia nostra.* Isa. 64. Et debitum pœnitentiae tantum est, ut æstimari non possit nisi ab eo, qui ad id exol-

vendum in inferno attinetur, vel in purgatorio usque ad novissimum quadrantem. & tibi res tanti videtur, quòd DEUS à te exigat ad condonanda debita, ut sincero corde retractes delictum, ut in secreto confitearis Sacerdoti, sed exactè, & ut aliquam pœnam subeas pro salute tua injunctam: Gratiâs age JESU Christo, quòd, cum ipse pro te satisfecerit operibus valoris infiniti, omnem etiam impetraverit remissionem, sine qua nihil planè efficeret. Unde cum dicis DEO: *Dimitte nobis debita nostra*, cogita, quid dicas, ne putes te perere à DEO aliquid, quòd nullo staret pretio. verum enim est veniam, quam obtines in præfens petitione istâ, nihilo tibi stare. sed ô quanti stetit Christo DEI filio, dum ipse pro omnium communi bono se immolavit. *Dedit redemptionem semet ipsum pro omnibus.* 1. Tim. 2. v. 6.

3. Considera, hanc magnam petitionem fuisse à Christo ad duos potissimum fines directam, ad tollendam scilicet hominibus præsumptionem simul & desperationem, quæ sunt duæ tremenda præcipitia, unum justis, alterum peccatoribus. Possunt quidam eò pervenire audaciæ super terram, ut sibi persuadeant non esse, cur veniam à DEO Patre unquam postulent. *Nunquam mandatum tuum præterivi.* Luc. 15. v. 29. Alii eò possunt pervenire consternationis, ut desperent unquam se eam posse consequi. *Major est iniquitas mea, quàm ut veniam merear.* Gen. 4. v. 13. Ecce igitur tam his quàm illis provisum in hac pulchra oratione.

Hhh hh 2 Do.

Dominica. Est ista primùm Apostolis, deinde in Apostolis commendata ceteris omnibus, quorquor Christiano nomine censentur. *sic orabitur.* & est iussa recitari quotidie, unde oratio dicitur quotidiana, recitari publicè, recitari privatim, recitari in quocunque loco mundi. Nemo igitur de se ipso præsumat, quippe quamcunque laudatus existat, dicere tenetur DEO non solum pro aliis, sed pro se quoque, (prout jam plura docuerunt Concilia) *Dimitte nobis debita nostra.* Sola Virgo dicere potuit non pro se, sed pro aliis: & si dicere pro se potuit, ideo potuit, quia ipsa quoque egit ad modum Christi, qui per charitatem sua esse iudicavit omnia debita generis humani. ceterum quis est in hoc orbe terrarum, qui se possit eximere è magno syllabo debitorum? *si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* 1. Jo. 1. v. 8. non solum non est humilitas, ut S. Augustinus notat, sed neque est veritas. Potest fortè contingere, ut eo temporis articulo, quo præsentem orationem recitas, non sis obnoxius ulli debito quòd modò consecutus sis Indulgentiam quandam plenariam, per quam tibi omnia ad minutissimum usque nævum remissa sint. sed quis ejus rei securitatem tibi præstat, nisi delapsus de celo Angelus revelet? Itaque nec tunc orare desine eodem modo, quia certus de debito, sed non perinde certus de remissione debiti. *De propitiato peccato noli esse sine metu.* Eccl. 5. v. 5. Deinde sicut nemo, qui orationem recitat

Dominicam, debet præsumere, tanquam desperare, modò recitacione tantum, prout etiam pharisei more quam garritu suo eam doceri solentari, sed ex imo cordis. & quantum poterat omnibus præcipi, ut eodem modo dicerent semper DEO: *Dimitte nobis debita nostra,* si inveniri possint debita adeò exorbitantia, adeò enormia, ut tali prece quamvis antea præsentatâ obtinenda venia non omnino aliter res habet. veniam præter ergo te obtenturum pro certis. *Omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me.* Mat. 18. v. 32. & ecce refutatos duarum hæresum errorum unum Joviniani, qui dicebat, gratia in Saero Baptismatis lavacro accipitur, reddi hominem imperatorem. & alterum oppositum Nestor, qui dicebat eam gratiam peccatorum remissionem recipere non posse. Utroque falsissimum est. Baptizatis Christus imposuit, ut quotidie dicerent, *Dimitte nobis debita nostra.* Possunt ergo peccata contrahere post Baptizatum & remissionem consequi.

4. Considera, quomodo dubium hic possis, utrum peccator, qui recitat debet animum penitendi, etiam recitare hanc orationem possit. quoniam enim hæc verba dicit: *Dimitte nobis debita nostra,* dicere illa debet, prout docent Concilia, non pro aliis tantum, sed etiam pro se. quare autem recitare statuat verbis memoratis quomodi peccator? fortè ut sibi remissionem suam debita sive culpa, sive peccati non obstante voluntate sua obtineat

quam habet, perseverandi in vita ma-
li. si hoc illi esset propositum; preca-
tio foret tam effrons, quam sacrilega,
& adeo quis dubitet illi ab oratione
cessandum, quia oraret contra intenti-
onem Christi, quæ erat, ut hic petere-
mus remissionem debitorum, non im-
penitentiam. at si ipse non obstante vo-
luntate suâ induratâ in malo non perit
a DEO, ut sibi remittantur sua debita
in illo statu debitoris obstinati non sa-
tisfacere, sed ut possit se præparare ad
deserendum hunc statum; tunc potest
orare, & orare quidem non solum abs-
que peccato, sed cum emolumento
suo, quia non petit remissionem præ-
sentem, quæ repugnet statui, in quo

versatur, sed futuram tantum, quæ
non repugnet. hinc est, quod saltem,
cum orationem dicis Dominicam,
quantuscunque sis peccator, desidera-
re debeas, ut desinas esse peccator,
Hoc nî facias, diabolus es in carne hu-
mana, & jure tibi applicas sententiam
illam formidabilem Proverb. 28. v. 9.

*Qui declinat aures suas, ne audiat legem,
oratio ejus erit execrabilis.* non dicit,
qui non audit legem, prout facit omnis
peccator, qui legem non adimplet, sed
ait: *qui declinat aures, ne audiat*, prout
faciunt perversi, qui velut aspides ob-
turant aures suas, ne ipsis veniat
voluntas adimplendi.

* * *

XXV.

Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

Considera, si quidquam est, quod
maximè curandum patri nime-
roze familie, illud esse, ut omnes sui
sint in pace concordēs vivant. *Ecce
quàm bonum & quàm jucundum habi-
tare fratres in unum.* Pl. 132. v. 1. *Bo-
num*, quia affert commodum, *Jucun-
dum*, quia affert gaudium. aliàs ubi do-
mus cum pace, quam habet, paradus
videretur, pace sublata, quasi scenâ con-
versa, de paradiso transit in infernum.
Hinc est, quod, cum abunde sit Patri
nostro Cælesti ceteras petitiones ora-
tionis Dominicæ comprehensas quam-
cunque amplas absque conditione si-
bi exhiberi, in hac solâ, quâ remissio-
nem petimus peccatorum, contrarium

fecerit. vult quippe, ut hanc remissio-
nem equidem petamus, sed eâ lege, ut
pariter nostris id fratribus præstemus.
*Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos
dimittimus debitoribus nostris.* hæc par-
ticula *sicut* hîc non adducitur DEO
quasi regula remissionis, quam ab ipso
desideramus: aliàs nos miseris! longè
plura sunt debita, quæ ille dimittit no-
bis, quàm nos dimittamus, aut possi-
mus remittere proximis nostris. nos
non remittimus nisi centum denarios,
prout in parabolâ dicitur Evangelicâ,
& ipse dimittit facillè decem millia ta-
lentorum; quod sine comparatione
majus est. deinde quoad modum,
DEUS nostra nobis debita dimittit a-
Hhh hh ; more

more imenso, & nos proximis nostris limitato. DEUS cum promptitudine, nos cum fastidio. DEUS eum gustu, nos cum repugnantia. DEUS tantâ cum animositate, ut in profundum maris demergat, ne iterum se obijciat oculis. *Projiciet in profundum maris omnia peccata nostra.* Mach. 7. vers. 19. nos tantâ levitate, ut semper quasi supernarent: adeo difficulter eorum deponimus memoriam. Non est igitur illud *sicut* Deo exhibitum à nobis quasi regula; sed mera conditio, adeoque non implenda primùm, sed quæ vel impleta jam est, vel nunc impletur. unde dicere non oportet: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimitemus debitoribus nostris*, sed *sicut dimittimus*, ne agas ad modum impostoris, qui si gratiam accipiat antè quam impleat conditionem, vel eam non implet, vel in ea implenda cunetatur. Quod si tamen velis talem particulam *sicut* non solum esse conditionem, sed & regulam (pro ut videntur plurimi Patrum intelligere) non est existimandum, quod sit regula perfectionis, sed proportionis. Non est regula perfectionis: quid enim nos sumus terræ vermiculi, ut velimus DEO legem præscribere quoad modum operandi perfectè? debemus nos ab ipso legem accipere, & non dare. *Estote perfecti, sicut & Pater vester celestis perfectus est.* Matt. 5. v. 48. Sed est regula proportionis, quia pro ratione amoris, quo nos dimitemus proximis nostris, DEUS dimittet nobis, si nos nihil amplius egerimus, quàm quod omni rigore debemus, quod est

condonare injurias, idem DEUS nobis, si insuper pro injuriis beatis reddamus extraordinaria, speciosa abundantia; eodem modo DEUS nos se geret. *In quâ memoria fueritis, remittetur vobis.* Marc. 9. vides ergo, qualis vox sit hoc *sicut*, quæ va equidem, sed talis succi, ut dicitur reger illi digerendo non sufficeret.

2. Considera dubium non est quin rectissimè ponatur hæc particula *sicut*, nihilominus videri posse, quod re eam per modum pacti tacite intelligi, et si non exprimas, vel exprimitur ut conditio necessaria ad obtinendam à DEO veniam; & hæc verbis jam satis requirebatur à Christo. *Cum stabitis ad orandum, dimittite si liquid habetis adversus aliquem, vel Pater vester, qui in caelis est, dimittet vobis peccata vestra.* Marc. 11. videtur ut regula proportionis, & hæc que satis fuit insinuata in illa sententia Christi: *In quo juraveritis, si non caveritis, judicabimini.* Marc. 11. Quid igitur proderat exigere præter hanc particulam tantâ expresse appoi, ut nec semel in vita recitari set Oratio Dominica, quin significaretur, tam disertè & determinatè protestaremur Domino nos igitur quid proderat? plurimum proderat quia, cum in Oratione Dominica ponitur à DEO, ut tua tibi debita remittat, & dimittet nobis debita nostra, vel eam & dispositus ad ea tuis debitoribus mittenda, vel non es dispositus, ut ad jungis, *sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*.

nobis nostris, maximo erit incitamen-
 to ad ea cum amplitudine remittenda,
 quia illud *sicut tibi* tunc offertur ut
 Regula, & admonet eam proportionem,
 qua tu remittis, illa tibi remissum tibi.
 si non es dispositus, adjunctum *sicut*
 te obligat ad colligendum te ipsum.
 quia tunc representatur ut conditio
 necessaria, admonetque, nisi omnem
 compleveris conditionem, non vanum
 hortat, sed stultum esse sperare
 gratiam. Ad hæc dic quæso: quam
 non erubescendum, si toto die tum
 privatim tum publice recitans oratio-
 nem Dominicam memineris te pro-
 fano facere contrarium illi, quod ipsi
 DEO te facere affirmas? si in libello
 applici, quem Principi tuo repræ-
 sentas, advertas te in mendacio de-
 prehensum, præsertim ex eo genere
 mendaciorum, quæ faciunt subrepti-
 tium, ita rubore suffunderis, ut, si
 honoris studiosus fueris, cuperes vel
 in ipsa recitanda abditâ te recondere. & ta-
 men non dubitas toties perere à Deo,
 ut tibi dimittat, eò quòd tu quoque
 dimittas proximo tuo, cum id, quod
 ponis, adeò sit mendax. Si hoc mo-
 do procedas, mereris sanè, ut, quo-
 tæsa orationis Dominicæ verba at-
 tingis: *Sicut & nos dimittimus debito-
 ribus nostris, omnes demones circum-*
stantes inclaiment: mentiris, menti-
*ris, non est ita. nos scimus jam tor-
 tementes, quibus huic vel illi nec sa-*
larem quidem impertiveris, ne dum
alia majora civilitatis officia, & gra-
tia, quæ omnibus alijs in signum pa-

cis exhiberi solent, & tu affirmas te
 condonare?

3. Considera, quomodo ad effu-
 giendam exprobrationem tam justam,
 tortè dicturus sis, te in recitanda ora-
 tione Dominicâ velle transilire verba
 ista tam molesta, quæ te faciunt adeò
 manifestè mendacem. putâne hoc esse
 novum consilium? Cassianum le-
 ge, & videbis ita jam olim quosdam
 facere solitos in orando superstitiosos
 magis, quàm Religiosos. Coll. 9.
 cap. 22. Cave ergo, ne unquam eos
 velis imitari. Enimverò an credis
 Patrem Cælestem, cum quo loqueris,
 adeò esse obliviosum, vel distractum, ut
 non illico advertat saltum, quæ fecisti in
 recitanda oratione suâ? Scit, quid
 tacendo prætermittas, & scit, cur præ-
 termittas. neque dicas id te facere. ex
 reverentia, ne mentiaris DEO tantæ
 Majestatis, quippe si DEUS tantæ
 Majestatis te movet, ne coram ipso
 mentiaris dicendo te condonare, cum
 non condones, cur igitur te non mo-
 vet ad obediendum condonando? non
 est reverentia, sed pudor, dum agno-
 scis statum miserabilem, in quo versa-
 ris, nec tamen tantum habes animi, ut
 illo te liberet. Itaque sic age: dic
 verba memorata, & dic ea integrè, uti
 par est. & si tunc tali existente fragili-
 tate tuâ nondum possis mutare ani-
 mum, desidera, ut possis. hoc modo
 si non actu condones, habebis saltem
 propositum condonandi. quod qui-
 dem faciet, ut proferens verba ista *fi-*
ent & nos dimittimus debitoribus no-
stris,

stris,

fris, non mentiaris, non solum, quia profers communi nomine (quod si sufficeret excusationi, utique non omnes Sancti tantis eos clamoribus terrent, qui dicunt identidem, & non adimplent) sed etiam quia, si non attigisti terminum, saltem es in via condonandi. Pessimum foret, si nec haberes ejusmodi desiderium, ne habere admodum curares. quo casu quid dicam? ut profus omittas recitare orationem Dominicam, cum eam mutilare non deceat? absit. Sed dico, ut recitaturus protesteris coram DEO, te id facere non nisi communi nomine Reipub. Christianæ) cum tu ut talis & privato nomine petere nondum possis tibi peccata dimitti, cum ejus amore non dimiseris tuo proximo.

4. Considera, quantumvis hoc, quod est dare veniam, sit conditio necessaria ad eandem à DEO obtinendam, non idcirco etiam esse sufficientem, prout olim putabant nonnulli. quia nisi simul deseras artes malas, nisi famam restituas, cui illam abstulisti, nisi reddas facultates, ceteraque præfles Divinâ lege imposita, certum est DEUM non dimittere tua tibi debita, quantumvis tuis debitoribus dimittas sua. hoc enim discrimen est in sacris paginis inter promissa, quæ dicuntur affirmativa, quale foret illud: *qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* & negativa quale est oppositum: *Qui vero non crediderit, condemnabitur.* Mat. 10. v. 16. quod negativa illimitate sumantur, & ideo certum sit ad

damnationem satis esse, quod credas: at affirmativa semper ligantur cum ista limitatione, cetera non desint. & sic vides ad rem non sufficere, ut credas, & baptizeris, prout voluit nostri temporis hæretici, præterea requirit, ut opereris deinde ex more Credentium vivas ut Baptizatus. Idem fit in nostro. Si debitoribus tuis remittas sua debita, clarum est non tibi dimitti. hæc est enim conditio assertionis negativa: *si non dimiseris hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra.* & ideo illa est. Sed non idcirco sufficit permovendum DEUM, ut tuis debita remittat, quod tuis jam dimiseris debitoribus. hæc est enim conditio enunciationis affirmativa. *dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester delicta vestra.* Mat. 6. & idcirco ligatur cum limitatione, quam dicitur, ut etiam cetera adimpleris castus, sincerus, sobrius, misericors, quis dubitet hoc solum, quod ignoscas, non sufficere saluti? imo men ne putes Christum facere pro se speciosa magis quam utilia, cuius letantopere & tot modis incertum est, dum obtinendi veniam à DEO esse, ut & ipse proximo condonatus *Dimitte & dimittemini.* quantumvis enim veniam dare proximo tantum sanè sit opus se ipso sufficiens ad obtinendam à DEO, est tamen ad hoc ceptum DEO, ut ejus iniqua

moveatur ad immutanda corda hominum modis etiam portentosis, proinde videre est in S. Joanne Gualberto, ad ea compungenda, convertenda, & speranda, ut facile implerent reliqua, quae requiruntur ad obtinendam à DEO veniam. Cum è contrario negasse veniam causa fuerit, ut DEUS à se propulsaret, qui jam jam pulcherrimam martyrij palmam prensabat, prout accidisse ceruimus infelici. Sa-

XXVII.

Et ne nos inducas in tentationem.

Considera Propositum esse lapidem Lydium, ad quem examinetur penitudo, priusquam acceptetur à caelo ut aurum obrizum. Ita ut si Patri nostro tam bono videri velimus, dolere de injurijs, quas irrogavimus exhibere necesse est, sed secundò, propositum efficax, quod concedimus, illas non amplius irrogandi: hoc enim lapide probatur. *Deprecatio pro peccatis recedere ab injustitiâ.* Eccli. 35. v. 3. Id verò in calu nostro melius exequi non possumus, quam si eandem rogemus, ut arceat à nobis, quod quid rursus potest inducere ad peccandum. cum possimus equidem cavere, ne nos ultro incidamus in occasiones peccandi de novo. *Observabo me ab iniquitate meâ.* Ps. 17. v. 24. potro facere non possumus, ut non ipse in nos incidant. Ne pu-

R. P. Pauli Segneri *Manna Anima.*

resergo, quando dicimus hie DEO: *Et ne nos inducas in tentationem*, nos perere, ut nullo unquam modo tentemur, primò quia hoc possibile non esset, cum vita ipsa sit campus certaminis: *Tentatio est vita hominis super terram.* Job. 7. v. 11. secundò, quia non foret utile, cum tentatio commoda afferat infinita illi, qui eam novit superare. *Omne gaudium existimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis.* Jac. 1. v. 3. Tertio, quia nec foret conveniens, cum abhorreret ab omni ratione velle esse ab omni certamine exemptum, & tamen coronari. *Hoc autem pro certo habear omnis, qui se colit, quod vita ejus, si in probatione fuerit, coronabitur.* Tob. 3. v. 21. Petimus ergo non ita tentari, ut in tentationem incidamus, sicut aves, cervi, capreoli, & alia ejusmodi animalia in rete incidunt,

lii ii

dunt,

dunt, ut hereant. *Et ne nos inducas in tentationem.* & sic te ipsâ petimus à DEO præservari non à quocunque genere tentationis univertim, sed ab ijs sigillatim, quibus DEUS prævidet nos succubituros sive voluptate inescatos, prout avibus contingit, quæ pro uno grano milii' reti capiuntur, sive patiendo fatigatos, prout accidit cervis, capreolis, & alijs feris animalibus, quæ quòd resistere jam non possint amplius venatoribus persequentibus, laqueis se implicant, atque hoc colligitur ex modo, quo loquimur hîc DEO, dum illi dicimus: *ne inducas.* In alijs tentationibus, quæ bono nostro cedunt, non succumbimus, sed stamus fortiter quasi superiores retibus: & ideo dici nequit in eas nos inducere. In eas inducit, quæ sunt perniciosæ, non quòd aliquando studio nos impellat, sed quòd permittat incidere. non enim ignoras idiomate Divino ita de DEO nos loqui: modo scilicet humano. Dicitur DEUS indurare cor nostrum, cum prævidet, nisi opportunè tale subministret auxilium efficax, nos indurandos, & indurati permittit: *Indurasti cor nostrum, ne timeremus te.* II. 63. v. 17. Dicitur nobis excacate oculos, quando excacari nos permittit: dicitur aggravare aures, quando aggravati permittit: dicitur denique facere, ut aberremus à præceptis suis, quando aberrare permittit: *Quare errare nos fecisti Domine de vijs tuis?* II. 63. v. 17. Ita præsentis loco tunc dicitur DEUS inducere in

rentationem, quando induci nos permittit: *Induxisti nos in laqueum.* 65. v. 11. Hæc igitur proprie dicitur esse mens tua, cum dicitur Dominus: *Et ne nos inducas in tentationem.* unquam tentationem illam perire, quæ te prospicit capiendum. Et sic rite loquamur, duo hic postulant, nempe demum ad unum reducuntur, nempe tamen duo, primum, ne inducas in tentationem, hoc est, ne contemnas, & hac ratione petis à peccato prævari. Secundum, ne tentationem illam patiaris, in qua prospicit temptatione debilitatem tuam fatetur, & voluntatem, quam habes patrem cadendi.

2. Considera duas esse tentationes perniciosas, internas quædam, & externas. Priores in nobis contingunt ex innata Concupiscentia, quæ inest. Posteriores oriuntur ex volentibus, quæ sunt extra nos. Præcedunt provenire à Carne, quæ motibus suis infestationibus duo ipsam nempe ut nos abstrahat à bono, & quod alias Spiritus aspiraret, & in malum nos pelliciat. *Quisquis tentatur à Concupiscentia pertractus est illecebræ.* Jac. 1. v. 14. *Pertractus à bono, illecebræ ad malum.* Posteriores dicuntur venire à Mundo, eundem finem habet propositum, quem Caro collimat, nempe tentandi à bono, & incitandi ad malum, non perinde ut Caro uno modo pertractat. Caro non nisi blanditijs nos pergitur, ut Dalila Samsonem. Ma-

dios blanditiis simul & persecutionibus
 Saul Davidem. blanditiis qui-
 busdam, representando cuncta bona sua
 tribus grata, persecutionibus vero,
 oculis obijciendo probra, carceres,
 crucces, & horridum arumarum ap-
 paratum. Ita est, duo isti pernicio-
 sissimi Tentatores minus haberent vi-
 rium, nisi validissimum haberent ex
 inferno subsidium. & sic ad nos ten-
 tandos non est sola caro, nec mundus
 solus, sed utrique sociatur diabolus.
 qui partem pariter habet suam in ut-
 roque genere tentationis internæ, &
 externæ. Internæ quidem, itentidem
 castigando carnem, ut blandiatur spi-
 ritui, iisdem verbis, quibus ore Phil-
 isteorum Dalila dicebat: *Blandire vi-
 ritum.* Externæ vero augendo nunc
 fraudes, nunc iras Mundi pro ratione
 temporis, & agitando in perniciem
 bonorum, prout agitabat Saulem in
 perniciem Davidis. *Exagitabat eum
 spiritus nequam.* 1. Reg. 16. v. 14. Et sic
 demon reverâ per se nihil potest, tan-
 tum potest, quantum concitare in te
 potest Carnem & Mundum. Quo po-
 tere, id tibi ratum, fixumque esto, pri-
 mam curam habendam, ut te contra
 carnem defendas: hæc enim est Ten-
 tationis domesticæ, quæ nec momentum
 te deserit, nec solum sinu te fovet, ut
 Dalila Samsonem, sed intimis ipsa hæ-
 ret visceribus. alteram, ut te contra
 Mundum vincas: hic enim est, qui te
 proximè circumstat, ita, ut quocunque
 te vertas, timere necesse sit, quemad-
 modum olim Davidi contigit, quem
 Saul per campos, per urbes, per do-

mos, per cavernas, & ex omni parte in-
 sectabatur. Tertiam, ut contra dor-
 monem te defendas, qui, si caveas à
 carne, prout facere Samsonem oport-
 tebat, & si à Mundo te custodias, uti
 faciebat David, parum habebit virum
 ad te vincendum. Neque putes,
 quancunque studio coneris cautè
 incedere inter tres istos crudelissimos
 insidiatores, inutile futurum, si conti-
 nuò dicas DEO: *Et ne nos inducas in
 tentationem.* quia quantumvis custo-
 dias te ipsum, ô quanta nihilominus
 necessitas assistentis DEI! adeò assidua
 sunt tentationes, quæ omni momento
 supervenire possunt, quin advertas, a-
 deò vehementes. *Vigilate & orate,
 ut non intretis in tentationem.* Mar. 14.
 v. 38. non satis est vigilare, necesse est
 orare, prout contra prædones facimus,
 à quibus se servat, qui vigilat simul, &
 vicinorum implorat auxilium exclamando:
 Prædones, Prædones.

3. Considera, quanta sit dementia
 tua, si non expectes, dum insidiatores
 isti tam maligni ipsi immineant, ut te-
 reri concludant, sed eos ipse ultro ve-
 neris. *Numquid cades avus in laqueum
 terre absque aucupo?* aiebat Micheas
 tanquam de re, quæ fieri nunquam
 possit. 3. v. 5. & hoc tamen toties con-
 tingit, quoties non expectatâ tentatio-
 ne illi ultro occurris. *Cades in laqueum
 terre absque aucupo.* & quando hoc
 contingit? quando ipse te ingeris in
 gravem aliquam occasionem præva-
 ricandi. scire igitur oportet, eo casu
 frustra te supplicare DEO. *Ecce nos in-
 ducas in tentationem.* numquid enim
 hoc

hoc est DEUM ludere, si peras, ne te si-
nat incidere in tentationem, tu verò
sponte tuâ illam ipse accersas? Non
ergo, si rite perpendas, hæc oratio id
spectat, ut homo evadat è retribus, in
quæ ipse se induit, curiositatis, libidi-
nis, vel recreationis suæ causâ, sed ab
illis, quæ contra voluntatem occur-
runt, qualia erant, quæ Davidi tende-
bantur. *Prævenereunt me laquei mor-
tis.* 2. Reg. 22. v. 6. quia ceterum lex
est certissima, quòd qui ultro in rete se
immittit, more Samsonis, in eo hæreat.
*Immisit in rete pedes suos, tenebitur plan-
ta illius laqueo.* Job. 18. v. 9. Quis avi-
bus cõdoleret si sensu & ratione polle-
rent, quia discernere laqueos, nec
tamen vitarent: Eatenus illis condole-
mus, quatenus sunt omnes bestiola
simplices, quæ nesciunt, quò vadant,
cum tam lætæ properant ad rete. *Atus
festinat ad laqueum, & nescit, quòd de
periculo anima illius agitur.* Prov. 7. v.
23. Quis miseretur ultro irritantis
crabrones? Quis provocantis viperas?
aut è cavernis suis elicientis panteras?
*Quis miserebitur omnibus, qui appropi-
ant bestiis?* Eccl. 12. v. 13. Nemo sa-
nè, jam verò ita tu facis, cum quæris
tentationem: *Appropias bestiis.* provo-
cas contra te tuos Tentatores, & vis
deinde ut tui misereatur Dominus,
cum illi faciunt insultum, teque præ-
servet? scilicet, quando in hunc mo-

dum possis orare magnâ cum fide
impetrandi, quod petis, ceteri præva-
cacio non te quæsiyerit, sed tu oratio-
nem? quando ad amplectendam
causationem motus fueris sine bono, hæc
est, ita exigente ratione manens, ut
natura obedientiæ, aut lege Christi
prout factum in Judithâ, quæ contra
tro quæteret, in tentorio suo impet
Holofernem, merito nec obliqua
ne dicere DEO suo potuit: *Da mihi
animo constantiam, ut contemnam
& virtutem, ut everiam illum.* Iudith.
9. v. 14. quia illuc ibat ad liberandum
populum suum, at extra hoc casum
quæras tentationem, quomodo
bis DEUM, ut ab illâ te præsternam
nem? *Qui amat periculum, in
periculo.* Eccl. 3. v. 27. Non dicitur
periculum, qui illi se obicit
sine, sed qui hoc sine utilitate non
eo si tu sine utilitate quæras tenta-
tionem, quæ est rete tuum, & cum pro-
ris ac ludas, ne peras deinde, vitæ
vet, ne intres. *Et ne tentatus
tentationem,* hoc enim est ad illam
miracula, solum ut possis liberè
dulgere genio. Et hoc postea
jam non est perere amplius, nec
mittat incidere in tentationem
tentare ipsum. *Non tentatus
num DEUM tuum.* Mat. 4.

v. 7.

* * *

* * *

XXVII.

Sed libera nos à malo. Amen.

Considera in ultimis duabus petitionibus, quæ hanc proximè præcesserunt, unice nos supplicasse Patri nostro Cœlesti, ut nos liberaret à malo, quas proinde Interpretes etiam Deprecationes appellarunt, uti præsentem, potè in hoc differunt orationes deprecationibus, quòd illæ dirigantur ad impetrandum bonum, istæ ad vitandam malum. *Exaudi orationem meam Domine, & deprecationem meam.* Ps. 38. v. 13. *Orationem pro bono, deprecationem à malis.* Dicendo: *Dimitte nobis debita nostra,* petebamus exolvi peccatis præteritis, & pœnis, quas eorum causâ incurrimus. Dicendo: *Et ne nos inducas in tentationem,* petebamus servari à peccatis futuris, & à pœnis, quas eorum causâ poteramus incurrere. Quid ergo superest, ut addamus: *sed libera nos à malo.* quasi nil horum fuisset postulatum? tantum superest, quàm si diceremus: *sed libera nos ab omni malo.* Quippe ultra liberationem à peccatis, & quæ his respùdent, pœnis restat petere liberationem pariter ab aliis malis cõpluribus, quæ nos Temporalia dicimus, quibus velut totidem tribulis in hac vita etiam illi vivunt obnoxii, qui sunt ob integritatem quasi de terra virgine: malis certè, quæ sunt similia tribulis non afflictione tantum sed numero, quia aliqua sunt à natura, ut ignorantia, morbi: alia à consilio, ut persecuciones privatae, quas patimur,

seditiones, schismata, bella publica: & alia, nostro loquendi modo, à casu, ut incendia, inundationes, bonorum cessationes, tempestates, terræ motus, sterilitates, & alia ejusmodi, à quibus bonus Pater noster liberare nos cupit, ne virgulta tam noxia ira occupent cor nostrum, ut impediunt fructum pro DEI gloria peritandum, sed ut plurimum liberare cupit non nisi exoratus à nobis. *si conversus populus meus deprecatus me fuerit &c. ego exaudiam de celo, & sanabo terram eorum.* 2. Par. 2. v. 14. unde per singulos anni dies tot ab Ecclesia constitutz sunt preces: & sic quoad substantiam tres istæ petitiones postreime respiciunt totidem alias, quæ præcesserunt ad petendum, quidquid est boni. Cùm dicimus DEO, ut nostra nobis debita remierat, petimus ab his liberari, quæ proximè opponuntur adeptioni hæreditatis nostræ, seu beatitudinis Cœlestis, peccatis scilicet, & pœnis, quorum sumus rei. atque ideo petitio ista: *Dimitte nobis debita nostra,* illam respicit: *Adveniat Regnum tuum.* Cùm dicimus DEO, ne nos inducat in tentationem, petimus ab his liberari, quæ proximè impediunt executionem Voluntatis Divinæ, & ejus amorem, tentationibus scilicet, quibus nos succubituros prævidet, si earum insultum permittat. Et ideo hæc petitio: *Et ne nos inducas in tentationem,* illam respicit: *Fiat voluntas*

lunaria. Et cum denique DEO dicimus, ut nos liberet ab omni malo, petimus liberari ab his, quae adversantur subministratiioni alimenti nostri quotidiani tum spiritualis, tum temporalis, innumeris scilicet adversis casibus, quibus subjacet vita hominum, atque ideo ista petitio *sed libera nos à malo* correspondet illi: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*. nisi malis dicere hanc ultimam petitionem esse quasi epilogum omnium precedentium: ita, ut tantumdem sit hic dicere DEO: *Sed libera nos à malo*, ac petere tacite, ut concedat omnia bona haecenus petita, nec permittat incidere potius, uti par esset, in mala opposita. Hinc est, quod Justus, quoties dicit DEO: *sed libera nos à malo*, id faciat summam animi demissione, agnoscens se dignum non uno tantum vel altero, sed omnibus planè malis, & quidem ut malis.

2. Considera, si restringamus hanc petitionem ad illa sola mala vel natura, vel consilii, vel casus, quibus omnes in hac vita etiam innocentissimos subiectos esse diximus (quae videtur omnium optima interpretatio) non esse existimandum, quod DEUS ab illis tunc solum nos liberet, quando facit ab illis esse immunes, sicut nominatim innocentem Loth dicitur liberasse à subversione infamis Pentapolis: *Liberavit Loth de subversione urbium, in quibus habitaverat*. Genes. 19. v. 29. Liberatio, qualis haec est, plena & integra obtineri non potest in hac valle lachrymarum, à quocunque genere ma-

lorum. Unde si ad hanc accideris cum dicis: *sed libera nos à malo*, teres citò hinc transire ad *Panem* ubi nec fames, nec sitis, nec fornicatio, nec quidquam malorum non confidit taxat vel casus, sed neque natura, neque creatura liberabitur à servitute corruptionis. Rom. 8. v. 21. Itaque si optere liberationem à malo, quae conueniat huic miseræ vitæ, in qua degimus, ut gloriam patiendo lucremus, non hanc solum pete integram, sed perfectam, sed illam, quam DEUS eundem ordinem sapientissimi iudicis suæ potius eligit. Etenim an putas illi non superpetere aliorum modos, nisi hunc unum, qui nobis convenientem? imò ut illi superfunt isto nobiliores. I. unquam malum iis solatis, quæ faciunt, ut cito feramus, id, quod Jacobo patitur, cui fugienti ab ira fraterna totum cœlum magnificis confortans promissis, & vel ipsum cœlum apertum in ostentans. II. malum illi contemplantando aliis bonis, quod petebat Danieli, quæ tempore captivitatis in molettissima fecit invenire gratiam conspectu Regum, qui captivum timebant. III. Illud ipsum malum contemendo in majus bonum, ita Jobo accidit, cui sua venditio felicitatem emendat. Cum igitur hic dicis DEO: *sed libera nos à malo*, non debes, ut ita dicam, ligare manus omnino postulatæ, sed minus illud mali particularis tibi mittat, quia nescis, quid tibi mittaturum sit. *Memento, quod syon deserta est, quia nescis, quid tibi mittaturum sit. Memento, quod syon deserta est, quia nescis, quid tibi mittaturum sit.* Job. 36. v. 24. *sed libera nos à malo*

non petere, ut eonodo te liberet, quem gloriæ suæ aptiorem agnoscit. si dicitur te velit penitus ab illo malo liberare, quatenus nullo modo immittit, sit benedictus: *Confitebor nominum tuorum, quoniam liberasti me a rugientibus preparatis ad escam.* Eccl. 51. v. hoc si nolit, illo modo te liberet, ut ipsi videatur iustus: *In iustitiâ tuâ liberamur.* Pl. 30. v. 2. Potest in eo malum te solari, ut vix sentias, sicut Jacobo accidit: atque hoc est malo tollere non affligendi. *Superabundo gaudio in tribulatione mea.* 2. Cor. 7. v. 4. Potest compensare aliis bonis æquivalentibus, quæ faciunt illud oblivisci, aut contemnere, quasi nihilum, uti fecit Daniel. atque hoc est malo tollere non affligendi simul & nocendi. *In precibus vocati, in multis bene disponuntur.* Ier. 29. v. 4. Potest denique malum illud vertere in bonum, uti fecit Iosepho, quod est Divinae Sapientie artificium proferendum, quo facit, ut ipse sensus moleste redundet in gaudium, & damnum in utilitatem. *Vos cogitastis de me malum, sed DEUS vertit illud in bonum.* Gen. 50. v. 20. unde hic nota, quomodo oporteat loqui DEO. non est dicendum: *Libera nos à tribulatione, sed libera nos à malo,* quia ipsa tribulatio sæpe vertitur in majus bonum, quam foret solum non tribulari. quomodo non est, cur petas, ut te liberet à tribulatione, quam averfariis, sed ut te liberet à malo duntaxat. *Dominus castigat te ab omni malo.* Pl. 20. aliàs periculum erit, ne facias illorum more, qui stultè confundunt cum bono

malum, & cum malo bonum. *Va qui dicitis malum bonum, & bonum malum.* Isa. 5. v. 20. Ceterum meminisse debes, summum bonum, quod in hac terra colligitur è malis, in eo versari, ut patienter assuescas tolerare. *Tribulatio patientiam operatur,* Rom. 5. v. 3. Ideo cum DEUS in malis, quæ sustines, hoc tibi bonum concedit, aliud ne quæras, quia cum hoc solo dici jam potes ab omni liberatus malo.

3. Considera, cum in hac sacra Oratione Dominicâ petantur à Patre æterno res ad eam excellens, videri meritò fuisse terminandam illâ clausulâ Ecclesiæ usitatâ: *Per Dominum nostrum JESUM Christum filium tuum, & non illâ unius simplicissimi Amen,* quæ talem vim dare precibus non potest, qualem daret altera, in qua interponuntur memoria & merita JESU Christi, ad efficiendam orationem DEO gratiorem, ut ipse Christus, qui hanc orationem ore proprio formavit, aliter disposuit, nempe ut finiretur hoc solo vocabulo *Amen.* nec mireris primò, quia, cum ipse crebrò hanc orationem recitare sit solitus, cum Apostolis, & altâ voce, prout multis placet Doctoribus, videbatur non adeò convenire, ut ipse se nominaret quasi precatorem, & advocatum ad id obtinendum, quod à Patre suo Cœlesti etiam pro se postulabat, quanquam non pro se, ut se, sed pro se ut Capite corporis mystici, quod dignatus est cum suis constituere fidelibus. Deinde quia Pater statim

tim

cum agnoscit verba, sensum, stylum, dictata filij: unde superfluum erat meminisse filij in petitionibus, quæ fiebant Patri non tantum ejus jussu sed & modo præscripto. Potius dubitari possit, quare orationem suam hac voce *Amen* voluerit terminari. Sed nec id absque consilio factum. *Amen* Hebræa vox est, sed sensus tam varij, ut nunquam sit Latine versa, quia inveniri non potuit vox planè æquivalens. ut tamen breviter dicamus: quando est in principio sermonis, vim habet affirmandi, quam proinde toties Christus usurpavit, cum agere constituit de veritate magni momenti. *Amen dico vobis*, id quod non erat jurare, ut vulgus putat, sed solum asseverare. quando non in principio, sed in fine ponitur, duplicem vim habet, primò confirmandi dicta, approbandi, & acceptandi. ita cum olim legabantur maledictiones contra transgressores. Divinorum præceptorum fulminata, debebat collectus populus ad harum quamlibet respondere *Amen*, & cum legabantur benedictiones observantibus data, debebat pariter respondere *Amen*. Quando respondebatur *Amen* ad maledictiones, sensus erat illas concordi voce confirmari, approbari, & acceptari. Quando respondebat *Amen* ad benedictiones, sensus erat illas insuper desiderari, unde in psalmo scribitur: *Benedictus Dominus DEVS Israel à seculo usque in seculum.* & præterea subjungitur: *Et dicet omnis populus fiat, fiat,* hoc est, *Amen, Amen*, ut est in He-

bræo. Ps. 105. v. 48. Quod non est quàm exprime effusum & vehementissimum desiderium, quale fuit, quod olim præcipue Antistes S. Cyprianus expressit, ut audita mortis sententiâ, quæ ab ipso ce contra ipsum tanquam Christotorem pronunciabatur, etiam ipsa tantâ voce respondit: *Amen*. Quæ quanti pretij hoc *Amen* existat, hoc que cum nos quoque in fine orationis Dominicæ *Amen* dicimus, quid dicimus volumus? dicere volumus, *Impleat Dominus omnia petita vestra.* Ps. 19. Et ideo demum veritas etiam vim habet colligendi totum spiritum, ita, ut, si forte in oratione septem petitionum, quas DEO ro- buimus, diverimus animum, distracti fuimus, istâ clausula ostendamus errorem, quæ intelligitur quasi adjecta singulis, quæ septem- ties iterare necesse sit, sufficienter eam collocare in fine tantum ad modum subscriptionis vel sigilli, quæ simul omnes firmantur. & in ea pe- vi eam facis?

4. Considera hoc *Amen* etiam tu- tis fervire. quia licet nullus scire deberet esse tam agrestis & rusticus, non probè sciat, quid in singulis petitionibus Dominicæ petitionibus petatur à Deo, nihilominus quoniam dolor plures est invenire. quæ de- sã omnis indoctus auignorat, petendi saltè & cõfuso modo sciat, quæ à DEO petit Ecclesia, rationi consentaneum esse, pronuncians *Amen* intentionem suam illa cor- cur

in quibus spiritus & ingenii plus in-
 Quod si faciat vivâ fide, perinde
 ut quis alius impetrat, quidquid pe-
 terit, sicut ille rusticus impetrat, qui
 unum libelli supplicis, quem Principi
 porrigit, non assequitur, sed solum
 concitatur id se vehementer cupere
 sibi concedi, quod in eo per alios, qui
 aliam & peritiam habent, exposuerit.
 Hinc est, quod S. Paulus praeceperit
 quondam orationes publicas in Eccle-
 sia saltem omnes non fieri voce vel idi-
 omate ignoto, & quod intelligi ne-
 queantur Ministri, qui tenent locum
 oratorum, eos incitare ruto possent ad
 respondendum Amen. Ceterum si
 benedixeris spiritu, qui supplet locum i-
 gnorantiae, quomodo dicet Amen super tuas
 benedictiones? quoniam quid dicas, ne-
 scit. 1. Cor. 14. v. 16. De reliquo ne
 praesides tibi inutiles orationes illas

in Ecclesia approbatas, quas non intel-
 ligis. satis est, quod dicere cum ejus
 Ministris possis Amen, sed ex animo.
 Non sunt inutiles ad movendum DE-
 UM, quia quantumvis non intelligas
 pretium gemmarum, quas illi offers,
 uti intelligeret peritus quidam asti-
 mator margaritarum, amethystorum,
 Achatum, Adamantum, satis ipse in-
 telligit, & ideo perinde gratas habe-
 bit, prout gratas habet preces vel ipso-
 rum infantum. Ex ore infantium, &
 lactentium perfecisti laudem. Pl. 8. v. 3.
 nec inutiles sunt ad daemones terren-
 dos, uti non sunt inutilia ad terrendos
 serpentes verba incantatoris, quae pro-
 fert cum intentione ad incantandum
 requisita, quamvis non eodem
 modo eorum sensum qui-
 vis intelligat.

* * *

XXVIII.

Sic ergo orabitur: Pater noster &c.

Considera, quantumvis ille, cui
 dicitur cum idiotis Amen, non
 amittat fructum orationis tam Di-
 vine; alium tamen praeterea ab
 eo colligi, qui bene intelligit, & qui e-
 um non solum recitat more vulgari e-
 jus petitiones ore tenus percurrendo,
 sed in singulis mentem figit, apum in-
 stat, cum floribus insident, & cogitan-
 do repetit, ruminatque, & meliorem
 quasi succum extrahere nititur. Itaque
 cum vox ista orare duplicem habeat
 R. P. Pauli Segneri *Manna Anima.*

sensum, illum strictiorem, qui est sup-
 plicando petere. *Orate pro persequen-
 tibus vos.* Matt. 5. v. 44. & alterum
 latiore, quo nos facere orationem di-
 cimus: *Ascendit in montem solus ora-
 re.* Matt. 14. v. 24. æquum est crede-
 re, Christum, cum hic dixit disci-
 pulis: *sic autem orabitur.* non voluisse
 illis dicere duntaxat: ita vos petetis.
 sed insuper: ita vos petentes medita-
 bimini. Postquam igitur fusiore o-
 rationis Dominicæ explicatione didi-
 cisti, quodnam sit propositum oratio-
 nis

Kkk kk

nis

nis tam pulchrae, quae disciplina, quae methodus non solum universim, sed quoad partes singulas, facile erit ea in dies nutrire spiritum, imò ejus uti petitionibus nunc pro remedio malorum, nunc pro adjumento, nunc pro solatio, quasi totidem essent preces jaculatoriae in unam pharetram collectae, & pro occasione, ac viribus brachiorum vibranda. Tres sunt ordines in via Domini, Incipientium, Proficientium, & Perfectorum. Incipientes, qui tunc deserunt peccatum, cum dicunt: *Pater noster, qui es in caelis*, debent proferre vocem illam *Pater* cum pudore maximo, sed & fiducia. Proficientes cum sensu fiducia & amoris. Perfecti cum sensu Amoris & Admirationis, & sic in omnibus petitionibus trahere quisque debet in utilitatem suam, quod magis nutrit, prout in eodem prato faciunt animalia, quae tunc primum incipiunt gustare herbas, quae quae adulta magis, atque firmioris sunt roboris. de quo ordine tu es? de quocunque sis, semper juvabit nosse modum, quem usurpare quisque debet in statu proprio.

2. Considera, si plus participes de statu Incipientium, spectandum esse, quodnam vitium in te magis dominetur, & juxta id illam petitionem magis amandam, quae plus confert ad illud promptè debellandum. si dominetur superbia, dic sepe DEO, ipsius nomini, & non tuo debet gloriari, & ideo illud solum sanctificandum: *sanctificetur nomen tuum*, si dominetur Ava-

ritia, dic illi, tenolle ea in hunc mundum, in quibus Mundani Regna in fundant, sed anhelare tantum ad Regni Coelestis: *Adveniat Regnum tuum*, si te torquet Invidia, dic hoc inde fieri, quod non satis possit Voluntatem Divinam custodire, habere legem illam aeternam, quantum impleri velit. *fiat voluntas tua sicut in caelo & in terra*. Illud si quem vult, dicit, & extollit, vult te ipsum nihil metens, nihil quam, nisi quod elemosinae DEO datur. si Gula te vexet, dic te ne quidem dignum solo quotidiano, qui toties pro DEO ventrem tuum, uti facit, qui non scendo alium finem non habet, ut illi satisfaciat, sed hanc paupertatis loco te postulare. *Pater noster quotidianum da nobis hodie*, ut in dolo tuo satisfacias, sed exortibus ad serviendum DEO, indignabundus, & durum dicitur non succedere aliis, dic *Deo dimitte nobis debita nostra, sicut & dimittimus debitoribus nostris*, quando has preces, & restituit quam facis, domabis leam, & obpavam consuetudinem, quam conasti in vitis carnis, faciem tuam ipsam, pariter continuo dicit DEO. *Et ne nos inducas in tentationem*, est enim tentatio, quae in paucis omni culpa transire solet, in exiguo usu functionum, quorum vincite finas ab Acedia, dicitur

DEO at te praeservet à malo, hoc est, ab otio, quod origo dicitur omnis mali. *Sed libera nos à malo.* Hoc enim verò, hoc malum est, à quo ut omnino libereris, meritò curandum, quod tot generat mala. *Multam malitiam docuit enostit.* Eccl. 33. v. 29.

3. Considera, si plus participes de bono Proficientium, spectandum esse, et quam virtutem magis afficiaris, aut prior existas, atque huic insistendum, non ut ceteras negligas, sed ut tibi proficundo seervat. in quo illa reluceant vella aurum, pyropi, & margarita, quem admodum splendidum è serico textum iis servat, qui opus Phrygium acu elaborant. si fidem vivam in te sentias, desiderare oportet, ut eam DEUS tibi angeat, & in alios diffundat, & sic omnes certatim conspirent ad quaerendum solum honorem Divinum. *Sanctificetur nomen tuum.* si spes gloriae futurae te animet, ut velis multa agere & pati pro DEO, dic ipsi, nullam hic, sed omnem ibi à te depolci mercedem: *Adveniat Regnum tuum.* Si charitas in corde tuo signum extulit, & eius ambit plenum dominium, ut omnis extinguatur Amor proprius, solus vivat Divinus, identidem illi dic: *Fiat voluntas tua, sicut in caelo & in terra.* si te in agendo Prudentia delectet, quae exigit, ut in omnibus necessitatibus propriis tam corporis quam animi neque nimis parum cures praesentia, neque nimis anxie futura, dicere a se laetice: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* si ames videre Iustitiam ex aequo servari, neque velis more

multorum in aliena domo cum omni rigore, in tua non sine miseratione exerceri, dic: *dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* si juvet sic agere, ut Temperantia liberum exerceat imperium in appetitus tuos incompósitos, in eos maxime, qui consurgunt à carne tuà rebellis, saepius repete: *Et ne nos inducas in tentationem.* Et si cupias tolerare fortiter adversa, imò ea ultro provocare propter DEUM, dic, ut te servet à malo: *Sed libera nos à malo,* non ab eo malo imaginario, quod est multa pati, sed à solo & vero malo, quod est pati cum impatientia.

4. Considera, si felici sorte tibi datum est aliquantum assurgere ad statum magis conspicuum Perfectorum, fieri non posse, ut de DEO cogitans summo bono non exardescas ad optandum illi, quidquid accipere potest boni, sed quidnam accipiet boni summum bonum? Proinde cum amor tuo satisfacere nequeas, desiderabis, ut saltem omnes concordibus animis tecum illum ament. & cum tot homines ingrati tot inter beneficia, quae quotidie accipiunt, ne quidem cogitent cum laudare, sylvas, montes, maria cum rebus ceteris creatis sensu & ratione carentibus invitabis, ut illorum suppleant defectum, eum laudantes sigillatim, & invicem clamantes: *Sanctificetur nomen tuum.* sed quò amplius laudare DEUM cupies, eò magis cognosces illum esse omni laude majorem. & ideo illico excitabitur in corde tuo vivum desiderium illic enten-

tendi, ubi solum pro merito laudatur. *Adveniat Regnum tuum*, sed quid iuvat id tantopere desiderare ad modum illius, qui dicebat: *Cupio dissolvi*? nondum venit hora, necesse est exulem in hac terra versari, ubi omnes DEUM tuum offendunt, quin eò vadas, ubi eum quilibet satagit continuò laudare. Hoc igitur solum habes solatii, quòd dicas DEO: *Fiat voluntas tua*, quid autem ita vivere equidem poteris, sed non poteris non languere. inò dum voluntas tua liquefecerit, ut tota semper misceatur, & immergatur Voluntati Divinæ, prout contingit voluntati Beatorum, sicut in celo & in terra, ita fractum & debilitatum te senties, ut ad eum conversus identidem genus aliquod fulcimenti postulare compellaris: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*. Verum est, præcipuum fulcimentum non fore pignora illa amoris, quæ DEUS afferet suavitæ presentis, cum ad orandû accedis, non lumina, non illustrationes, non panem, quem DEUS dare tibi ubiq; potest satiando te lacrymis: *Pane lacrymarum*. Ps. 79. v. 6. sed unicè illum, quo tibi ad aras frui conceditur. Itaque sicut Beati ibi Paradisum suum habent, ubi præsens ipsis est Rex gloriæ, ita tu habebis, ubi Rex gloriæ ipse adest, quamvis dissimulatâ personâ. Et quamvis ibi quotidie illum habeas, quotidie denuò habere cupies, ad eò suis te donis, atque deliciis cumulabit. sed quò magis augentur istæ ejus deliciae, & dona, eò etiam augentur magis

tu: debita amandi: hic vero formidat est dolor, quòd cognoscatur quantum deficere in ejusmodi debita adimplendis. unicum tunc erit examen, quòd dicas DEO: *Dimittite debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*, adeò, ut si forte non habeas, qui te offendat, quæ te debere tantisper cupias, si forte non habes, quòd possis reddendo bonum pro malo hoc illi præstare, quòd probrum tuum continuò DEUS obprobret. Et tamen tolerabilis esse labor tuus, si, tam parùm cum ames, ut certo tibi posses polliceri, nunquam fore, ut eum etiam plura quæ te noxâ offendas. sed quis sciet tibi præstare? semper meminerit, ut verfabuntur illæ rethoræ, quibus Satanæ. & quàm pronum est, ut que iis falli? inò quis sciat, an non se fefellerit, persuadens à te amare DEUM, cum non ames? hic tibi obstatum erit, quidquid agis bonitatis interna, cognitiones, illustrationes, ipsa unio tui spiritus cum Divino, ut sape videbitur, ad cor loquens, ut addas ad deceptionem, in qua vivis, et probando tibi dicere: *Et tu probrum amorem mei?* quod quidem non rictet, ut jam jam quasi ad diffidendum propendens aliud non possis multiplicare, ne unquam permittere te gravi tempestate submergi. Et nos inducas in tentationem. ut hinc lumen affulgeat, quod te illustrat, instar illius famosi, quod lucere per gangantibus solet, nempe, nihil est

terra: cui aquiescas, nisi pati pro Deo. atque ideo immittat sanè ille tibi eas tentationes, quas debet iudicat, si ve- lit, & tribulationes, & arumnas, & crucis etiam internas, quamvis istæ tibi sint gravissimæ omnium: modò autem eas te liberet à malo, quod so-

lum in terra desiderare non licet, ne quidem amore ipsius, ut vel momen- to ab eo disjungaris. *Sed libera nos à malo.* Atque in hac fiducia ita respiciat cor tuum, ut quasi jam prospiciens portum minus agere non possis, quàm ut dicas *Amen.*

XXIX.

Vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis: & ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus Regnum, ut edatis, & bibatis super mensam in Regno meo. Luc. 22. v. 28.

1. Considera paradoxum videri, quòd, cum Christus Apostolis Paradisum promittat, Regnum tam grande, de hoc aliud non habeat dicere, nisi ibi comesturos & bibituros super mensam suam, quantum placet. *Et ego dispono vobis Regnum, ut edatis, & bibatis &c.* An ergo aliud in cælo non fiet, quàm ut edamus, & bibamus? imò istud nec fiet quidem. *Regnum DEI non est escæ & potus*, ut dicebat Apostolus ad confundendam ingluviem Cerinthi, qui contrarium docere in Ecclesia voluit. Illic extinguetur omnis ferculorum & vini appetitus. *Non esurient, neque sument amplius.* Ap. 7. v. 16. quo posito quale gaudium foret his uti? esse hoc querere remedia finito jam malo. Cum ergo Christus hunc usurpavit modum loquendi, ideo fecit, ut explicaret Apostolis adhuc rudibus beatitudinem Cælestem representatam sub imagine convivij omni-

bus familiari. Convivium est pastus deliciarum, quæ penetrant viscera hominis intima, lætus, lautus, præbens opportunitatem convivis prohibito se satiandi. Talis erit, sed in genere suo longè altiore, beatitudo Cælestis: *Satiabor, cum apparuerit gloria tua.* Pl. 16. v. 15. Erige igitur phantasmata tua jam purgata & defæcata à materia, & imaginare tibi in Paradiso convivium quidem, sed Spiritus, quale est, quod hominibus promittit DEUS, non Mahometes. *Torrente voluptatis tua potabis eos.* Pl. 35. v. 9.

2. Considera fieri posse, ut Rex aliquis multos nobiles habeat in aula sua Regia solennis convivij hospites, sed hinc non consequi, ut adhibeat mensæ propriæ, *super mensam suam.* Est is honor singularis, quem certè Assuerus in suo convivio non præstitit immenso populo, quem invitabat in Susa à maximo usque ad minimum. *Esth. 1. v. 5.* solum quibusdam præstitit

Kkk kk 3

tit

tir optimatibus, *Qui videbant faciem Regis, & primi post eum residere soliti erant.* Esth. 1. v. 14. Cùm igitur Christus jam morti vicinus hïc dixit Apostolis, se ipsis quasi testamento disposuisse Regnum suum, hoc est, determinasse, destinasse, cùm declaratione expressã illos semper accubitu-ros secum ad mensam suam, *Dispono vobis Regnum, ut edatis & bibatis super mensam meam,* haud dubiè significare voluit, se cuilibet eorum habiturum honorem specialem diversum ab eo, quem proportionem servatã ceteri essent accepturi convivã quidem, sed differentibus collocati mensis. Iste igitur verus est verborum sensus, futuros scilicet Apostolos è beatis Domino suo propiores, & in ipsius Regno sessuros ad mensam, sicut in Iudicio Universalì confidebunt in thronis similis potestatis, ut cum ipso iudicent humanum genus. Unde, cum ipsis dixisset Christus: *Dispono vobis Regnum, ut edatis & bibatis super mensam meam in Regno meo,* mox subjunxit quasi ad explicationem honoris non omnibus communis, *& sedeat is super thronos judicantes duodecim tribus Israel.* Tu ergo quid dicis, qui tam parùm soles venerari hos Apostolos benedictos ijs etiam diebus, quos Ecclesia eorum cultui specialiter designavit? Isti sunt, qui in die Iudicij te judicabunt unã cum Christo, & nunc in Paradiso ejus sunt familiares, gratiosi, intimi quocunque sensu, & tu curas tam parùm? Dici nequit, quantum boni continuò impetrare ti-

bi possint, modò in tempore illius uti possis favore. quare? ob eam sam sedem, quam obtinent. Quod plurimum possunt apud Principem prodesse alijs, illi ferè sunt, quos debet mensã suã convivas. atque hoc est, quod innuere Christus voluit de Apostolis, cùm dixit in Cælo mensam suã accubitu-ros, innuere, inquit, eosdem quoque aptiores fore, ut de voluntate suã disponant. *Et Dominus conviva Regis,* ideo additur, *honoratus super omnes amicos eius.* Dan. 14. v. 1.

3. Considera, quæ sit causa, ob quam Christus dixit Apostolis, *sedeat tam altè elaturum.* Causa hinc tam fideles se præstiturum in suis adversitatibus & ærumnis, peccatorum illi verterint, more alieno, timore furoris Hebræorum vel turbabantur amplius, vel non tam sequebantur. *Vos estis, qui permissis mecum in tentationibus, quàm ista præclara dos est, non desere Domini in Adversis.* Multa volunt illi propè assidere ad mortem. *Est amicus socium mensæ, sed percontari mendicantem:* *Et non parum nebit in die necessitatis.* Eccl. 6. v. 3. Quia ergo Apostoli è contentamento perstiterunt in mendicitate, *Permanerunt in die necessitatis,* ideo Christus disposuit, si deinde regnaret, esse habiturum socios mensæ, cum tunc universalis sit regula, qui vult gaudere cum Christo, debet prius carere pro cum Christo. *Sicut socij passionum vestris, sic eritis & consolationis.* 2. Cor.

Nota interim stupendam an-
 theliam. *Vos estis, qui permansistis
 mecum in tentationibus meis, & ego
 dispono vobis regnum.* an inveni po-
 tuit major inæqualitas, quam qua in-
 ter duos hocce terminos adeo oppo-
 sitos intercedit: *vos mecum, Ego vo-
 bis:* an ergo, quod servi tam viles pa-
 rum fidelitatis ostenderint in toleran-
 dis adversis Domino tam digno, iste
 quasi pares sibi reddat in dominio? &
 hoc tamen est, quod Christus ait. *Vos
 estis, qui permansistis mecum in tenta-
 tionibus meis, & ego dispono vobis re-
 gnum, ut edatis & bibatis super mensam
 meam in Regno meo.* & quomodo dis-
 pono? sicut *Disposuit mihi Pater meus.*
 hoc est, dispono ad commodum ve-
 strum Regnum meum, quemadmo-
 dum Pater meus mihi disposuit, cum
 eodem scilicet amore, eadem celsitudi-
 ne, eadem beatitudinis substantiâ,
 quæ consistit in cernendâ facie Divinâ,
 nisi, quod Pater mihi disposuerit per
 naturam, & ego vobis per gratiam.
*Dispono vobis, sicut disposuit mihi Pa-
 ter meus regnum.* Quis igitur lenius
 tuus de modo isto remunerandi, quem
 vides usitatum Christo? numquid ac-
 cenditur in te desiderium illum comi-
 tandi, illi adherendi, illum proximè
 consecrandi, quocumque ferat crucem
 suam? Iste sunt ejus tentationes, ejus
 afflictiones, persecutiones, penurie,
 quæ hoc loco tentationes vocantur,
*permansistis mecum in tentationibus
 meis,* quia illis experiri & probare
 ipsum Pater voluit, non ut cognosce-
 ret, qualis esset, sed ut Mundus co-

gnosceret. quæ causa est, cur tenta-
 tiones Christi non essent ordinariæ,
 sed graves, omnisque generis: *Ten-
 tatus per omnia.* Certum est pares il-
 lis nunquam sustinuisse Apostolos, sed
 aliquâ ex parte tantum, hinc Christus
 non dixit: *Vos estis, qui pertulistis me-
 cum tentationes meas,* sed solum dixit:
*Vos estis, qui permansistis mecum in ten-
 tationibus meis.* & tamen pro tantillo
 tantum rependit premium. ò te stul-
 tum, nî servias Domino tam bono.

4. Considera mirum videri posse,
 quod Christus dicat Apostolis ipsos sibi
 tam fideles in suis ærumnis exitisse:
*Permansistis mecum in tentationibus
 meis,* cum constet se in passione suâ ab
 illis maxime desertum. *Omnis relicto
 eo fugerunt.* Matt. 26. v. 56. Nihil-
 omnius hic primò observare oportet,
 cum Christus hoc dixit, nondum eam
 desertionem accidisse, quia id dixit,
 cum in procinctu staret, ut confurgens
 ab ultima cœna morti occurreret.
 unde neque presentem tunc habuit
 Judam perfidum proditorem suum,
 qui sub medium cœnæ jam exiverat
 eanaculo, ut executioni daret infame
 pactum. *Cum ergo accepisset ille buc-
 cellam, exivit continuo.* Jo. 13. v. 30.
 & hinc discet, nos non judicari à Chri-
 sto, nisi secundum presentem Justi-
 tiam, in qua nos invenit. Erant A-
 postoli, quibus loquebatur, omnes fi-
 deles usque ad eam horam, ideo etiam
 tanquam de fidelibus loquebatur.
 Ita est, paulò post omnes illum erant
 relicturi, prout se probè scire mon-
 strabat, quando mox iter aggressus,
 ver-

versus hortum, illis contestatus est omnes profugituros à se instar ovium, quæ vident pastorem suum in montibus repentino turbine humi prostratum. *Omnes vos scandalum patiemini in me ista nocte: scriptum est enim: Percutiam pastorem, & dispergentur oves gregis.* Matt. 26. v. 3. Sed quid? si omnes tunc fugerant, omnes quoque post eam dispersionem ex animo ad ipsum erant redituri, sicut oves, cum pœnitentes propositi redeunt ad Pastorem cessante turbine denuò surgentem à terra. Et quia Christus non amplius reputat culpas, quæ calidis lacrymis deploratæ jam sunt, ideo hoc loco ita loquebatur Apostolis, ut ostenderet eas culpas non obstitisse, quò minus executioni daret alia consilia, quibus eorum utilitatem spectabat. deinde an nescis, quòd, qui digressus ab aliquo mox revertitur, juxta leges non censeatur digressus? *Mulier, si brevis est ad virum reversa, non dicitur discessisse.* Quare, cum Christus

non ignoraret Apostolos illico ad se redituros post fugam, hic patitur loqui de illis voluit, uti fecisset, si non quam ab illo fuissent discessuri. In malo tuo unquam discedas à Christo, neque tu ulla parere inducias, *tardos converti ad Dominum.* Eccl. 5. v. 9. & tum bono esto animo: qui non obstante tali discessione in te restabit, quasi fidelissimè semper tecum perstitit obsequio. *Viri estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis, & ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus Regnum, ut sitis & bibatis super mensam meam in Regno meo.* Dices te sperare nuptias in Paradiso mensam tam sumptuosam & splendidam, quis est illa, ad quam sedent Apostoli. Quid? an à circo illic in Cælo non sufficit, quòd habebis? *Beatus, qui manducavit panem in Regno DEI.* Luc. 14. v. 15.

XXX.

Sit autem omnis homo tardus ad iram. Ira enim viri Justitiam non operatur. Jac. 1. v. 19.

1. **C**onsidera, quam frivola sit excusatio tua, cum dicis, si facile exardescas in choleram, aliter te non posse, naturam tuam esse ferventem. Si hoc valeret, non deberet S. Jacobus lege tam universali hic præcipere omnibus, ut ad iram sint tardi. *Sit an-*

tem omnis homo tardus ad iram, sed distinguere sexum à sexu, statum à statu, & unam naturam temperantem ab altera. Dum ergo nullum omnium hominem excipit à lege, figuram est quemlibet id posse atsequi per gratiam, ut de natura triumphet, per

triumphavit in se David, qui licet naturam haberet fortè etiam præ tuam servidam, & plenam Spiritu, exercere potuit actus mansuetudinis tam hereticos nunc erga Saulem, nunc erga Semei, nunc erga alios hostes suos, ut eorum intuitu sub vitæ exitum rogaret DEUM, sibi quoque esse proprium: *Memento Domine David, & omnia mansuetudinis ejus.* Ps. 131. v. 1. nōstin' ergo, unde sit, quod non æquè tuam quoque possis vincenaturam? quia pugnam detrectas. ficeciā tu, quod hic ipse Rex sanctus, qui ajebar: *Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non converter, donec deficiant.* Domare statue motus illos Cholerae inordinatos, qui in te prævalent, non transeat ullā dies, quā non circa illos modo quodam peculiari examine te ipsum, ne contemnerere affluēcas. Si advertas, dum in actu ipso versaris, quamprimū a-ctum elice contrarium, qui melior occurrer, vel submissiois, vel excusationis, quo retractetur. Argue eorum quemlibet coram DEO omni vespere, cum intentione suo tempore dolenter confitendi. Dole, propone, pete à DEO præ omnibus, ut concedat non ita labi continuò. hæc, inquam, omnia fac cum perseverantia, & tum videbis, an domitā naturā rebellī non possis tu quoque demum dicere cum Davide: *Magnificavit Dominus facere nobiscum, facti sumus lerantes.* Ps. 125. v. 1. Quid putas voluisse Apostolum, cum dixit: *Pax DEI exultet in cordibus vestris:* R. P. Pauli Segneri *Manna Anima.*

Coloss. 3. Voluit, ut pax ejusmodi in te pareret aliquando lætitiā propriam victoris: *Pax DEI superet in cordibus vestris;* ita plures alij legunt. Signum igitur est, quod ista pax DEI, quæ aliud non est, nisi tranquillitas morum, affabilitas, benignitas, mansuetudo, possit superare inimicā suam, superare Iram.

2. Considera Iram non esse ex eo genere affectionum, quæ vitia dicuntur, uti est Gula, Acedia, Superbia, Invidia, & alia ejusmodi. Affectus est naturalis omnibus communis etiam Sanctis. hinc est, quod Irasci, nisi aliunde vitietur, non sit peccatum. Scimus vel ipsum Christum non semel Pharisæis iratum. *Circumspexit eos cum irā.* Mar. 3. v. 9. & violatoribus sacri Templi ita fuit iratus, ut factō è funibus flagello etiam propriā manu inde eos eijceret. Peccatum est irasci contra rationem, hoc est, vel illi, cui irasci non oportet, vel prius, quā oportet, vel magis, quā oportet, vel in eo, in quo non oportet. Iram ergo militem esse cogita nobis datum à DEO, ut militet Rationi. Si absque istā se non moveat ad agendum, illi obediat, illam veneretur, bonus est miles: tunc reus est, quando eam contemnit. Et ecce, quæ causā sit, cur hic non dicat S. Jacobus, *Ne irascaris,* solum dicit, ut sis *tardus ad iram,* quia quantumvis Ira miles sit generosus, non tamen quavis horā ejus adhibenda est opera, sed solum in casibus necessitatis extrema: quippe quā generosus

rosus est, tam est fervidus, & sic tam facile non est, ut regatur, postquam in auxilium rationis vocatus est, quam ut non vocetur. Sæpenumero ille Joabum imitatur, qui accepta à Davide Domino suo mandata circa temerarium Absolonem exactissimè & ad unguem servavit, eum scilicet arriendi, custodiendi, adducendi, sed non occidendi: *Servate mibi puerum Absalon.* cum dein ad rem ipsam ventum esset, se Davide ipsa Sapientior rem putavit, & non obstantibus pactis tribus acutissimis lanceis cor filij rebellis trajecit, ut Patri ipsius eò certius stabiliret regnum. Sic Ira facit, quando jam armis instructa est, facilimè transgreditur limites sibi à Ratione præscriptos ceu nimis angustos. & hinc S. Jacobus præcipit, ut eà lentè utaris: *Tardus ad iram,* hoc est, *ad iram adhibendam.* quia non omnes eam nõrunt intra limites cõrrecere. Dic, quæso te, quoties motus es zelo ad condemnandum aliquod scandalum, quod notasti, & demum excessisti, exiguâ cum reverentiâ loquendo de superiore, qui debebat impedire, nec impedivit? Verùm Ira non solum tunc mala est, quando transgreditur imperium à Ratione acceptum, sed etiam quando illud non patienter expectat, Petri instar, qui in horto Domini percontatus, liceretne manû armis admove: *Domine si percutimus in gladio?* subinde non expectato responso strinxit ferrum, & percussit *servum Principis sacerdotum.* Itaque in hoc casu quid agas? quamptimum

refrena: *finite usque huc.* Luc. nisi illico frenaveris, peccas, quoniam vis, antè quàm rationem auscubas.
3. Considera, sicut S. Jacobus dicebat, ut omnis homo in turbis iram, ita dicere potuisset, ne sit velis eoque magis, quod hoc modo loquendi jam aliquando sit usus Sapiens in Ecclesiaste c. 3. v. 10. *non sis velis irascendum.* Attamen hoc non dicebat Jacobo. Vultur non modo non sis velox, sed *tardus ad iram.* in veteri lege paulò plus indulgetur certis quibusdam propensionibus naturæ, nondum enim erat illi peritæ vigor, quem Christus in nova morte sua nobis promeruit. & hinc paulò major dabatur campus, quoniam illa tota erat è minis, tempestatibus, turbinibus, correptionibus composita, & ideo sæpe necesse fuit excutere iram. Sed talis non est Lex nova, Lex est amoris. atque hinc, quando duo filij Boanerges, Jannes & Jacobus volebant ignem in hereticos cælitus delabi, quia recepto hospitio Christum renuebant. *Domine vis dicimus, ut ignis descendat in celo. & consumat illos?* Carnaliter objurgavit dicens, nescire ipsos, qui Spiritu impellerentur: *Et conversus increpavit illos dicens: nescitis, cujus Spiritus estis, ut hac ratione concluderet jam præteritisse tempus illud. Filius hominis non venit annuntiare, sed salvare.* Luc. 9. & sic hinc faciebat antiquis non esse ad irascendum præcipitem: *Ne sis velox ad irascendum.* nunc requiritur, ut sit

Tardus ad iram. Ne igitur tibi per-
suaideas, te, quod Christianum decet,
agere, si etiam ad iustè irascendum sis
propius & facilis, quia zelus, qui reve-
ri aliud non est nisi Ira sancta, quæ su-
stinere non potest, in mundo trium-
phare iniquitatem, debet equi-
dem esse fortis, sed suavis, qualis
scilicet Christi fuit. unde scriptum
est, nec tristitiam, nec turbulenti-
am in illo animadvertam: *Non erit tri-
stis, neque turbulentus.* non tristitia,
quia hæc illorum est propria, qui vi-
res non habent finem suum conse-
quendi, non turbulencia, quia hæc est
propria illorum, qui equidem conse-
quuntur finem sed non sine strepitu.
Ii. 42. v. 4. & sic vides, quomodo
Christus, cum maxime effervuit,
quando scilicet templo expulit ejus
violatores, quos diximus, zelum o-
stendit fortissimum simul atque suavif-
simum. fortissimum, quia obrinuit,
quod volebat. Suavissimum, quia
talis exiit, sive actum ipsum, sive
modum, sive modum spectes. Si actum
spectes, noluit illos sceleratos occide-
re, ferire, concutere, sed fugare tan-
tum. Si modum consideres, alio non
est usus, nisi flagello defuniculis: si
modum, tantum usus est modestia simul
& Majestate, ut nullus ejectorum eum
non veneraretur, tantam æquitatem
amantem & amabilitatem, ut circumstantes
ad eum actum non solum non expa-

vescerent, sed statim accurrerent, ro-
gaturi, ut à suis languoribus sanaren-
tur. *Et accesserunt ad eum cæci, & claudi in templo, & sanavit eos.* Matt.
21. v. 14. O quoties tu zelum esse pu-
tas, ob quem omnem perdis dulcedi-
nem, cum vides, vel audis defectus
alienos! sed non est ita. Ira est natu-
ralis, quæ falsis prætextibus ratio-
nem aggreditur, nec quiescit, donec
extorqueat litteras securitatis ampli-
simas, etsi subreptitias, & coactas, ut
pro libidine, ceu forerzelus, possit
evagari.

4. Considera duas esse partes zeli,
una est punire injurias DEO illatas,
altera impedire. Punit vituperan-
do delinquentem, reprehendendo,
objurgando, castigando etiam acerbe.
Impedit admonitionibus privatis,
quas adhibet, precando pro ipso, pa-
tiendo, pœnas ultro susceptas DEO
offerendo. Tu promptissimus es
quoad priorem partem zeli, quæ su-
periorum est propria, negligentissimus
quoad alteram, quæ communis est
omnibus. quale hoc signum? signum
est, non esse verum zelum, quem ha-
bere te credis. Ira est sub zeli nomi-
ne, fortè etiam Ambitio & Superbia,
quæ eum præterdir. Adimple prius,
quod zelus habet humile & mode-
stum, & tunc magis illi fidere pote-
ris, cum te stimulat ad id, quod ha-
bet speciosum.

Ira viri Iustitiam DEI non operatur.

11. **C**onsidera, quæ sit ratio, quâ S. Jacobus tibi nititur persuadere, ut sis tardus ad iram adhibendam, pro ut ostensum est in meditatione præcedente, nondum finitâ, ut in duos dies divideretur pabulum, quod uno sumptum facile oneraret. Ratio est, quia Ira nunquam operatur quidquam boni. *Ira enim viri Iustitiam DEI non operatur.* Primâ fronte videri hoc potest cum exaggeratione dictum: sed expende voces, & cum videris, quàm sint iustæ, disce demissè venerari locutionem Divinam. Certum est cuncta bona, ad quæ suis operationibus tendit Ira, reduci ad unum genus Iustitiæ, nempe vindictivæ. Attentè considera, & videbis hoc illam poscere, nempe vindictam, quamvis non semper poscat iusto titulo, sine, modo, aut tempore iusto seu opportuno. Quibus politis, in ijs operibus vel Ratio Iræ, vel Ira Rationi prævalet. Si Ira prævalet Rationi, verum est illa opera Iræ tribui tanquam causæ principali, & ideo aliquam excusationem habere tanquam impetu potius quàm cum advertentia facta. Sed non sunt opera Iustitiæ, quia Iustitia non est, in qua non observantur sigillatim omnes regulæ rationis. Et sic in tali casu benè pronuntiavit S. Jacobus, cum

dixit: *Ira viri Iustitiam DEI non operatur*, dum insuper operatur *contra Iustitiam*. Quod si contra in operibus Ratio prævalet, tunc est illa esse opera Iustitiæ, sed sunt opera, quæ tribuuntur Iræ, tunc causa est minùs principalis, tribuuntur rationi, cum in eorum genere, ut constat, actiones tribuuntur causæ principali, Duci non militi, Pœniti non magistratui, Domino, non Ministro, Architecto, non opifici. Sic etiam ad rem nostram divine pertinet, ut S. Jacobus, cum dixit: *Ira viri Iustitiam DEI non operatur*, quia non est *Ira viri*, quæ tunc operatur *Iustitiam DEI*, est Ratio viri, quæ utitur in liberta est, quis non videt, quamquam sit, ut sis tardus ad iram, et si bonum moveri videaris, modoque bonum quippe quod in eâ non debeat in limam collocare, sed in Ratione: hoc est, in quocunque negotio, et tunc proximæ gloriæ Divinæ, non debes propuè spectare illum zelum, quem tenet illum impetum, illum impulsum, sed cui plus subest, illud debetum Rationis, aliàs sæpe putabiste facere opera zelosi, & facies furiosi.

2. Considera, quare nihilominus S. Jacobo non fuerit satis dicere: *Ira viri Iustitiam non operatur*, sed aliquando insuper voluerit *Iustitiam DEI*. Ratio

est, quia Iustitia humana, ut recta sit, debet, quoad fieri potest, reddi similis Divinae. Hoc posito, si etiam ira viri esset illa, quae operatur Iustitiam, saltem operari non potest Iustitiam illi similem, quam operatur Ira DEI, nec quoad modum operandi, nec quoad actum, non quoad modum; quia Ira Divina, si ita possit appellari, non est aliqua affectio, qualis est Ira humana, sed simplicissima voluntas puniendi eum, qui meruit. & ideo semper operatur Iustitiam suam cum serenitate, pace, quiete, tranquillitate summâ, cum ejusmodi voluntas nullam DEO offerat vel minimam perturbationem. *Tu autem Dominator virtutis cum tranquillitate iudicas.* Sap. 12. v. 18. at Ira humana, ut constat, est aliqua affectio animi, & quidem vehementissima, quae nunquam surgit sine magna commotione sanguinis & spirituum circa cor, unde emittuntur vapores ad mentem usque, quam facillime inumbrant, & ideo vix unquam est sine gravi totius hominis perturbatione. *Conturbatus est in ira oculus meus, anima mea, & venter meus.* Pl. 30. v. 10. & en, quomodo Ira viri non possit quoad modum operari Iustitiam similem Divinae, quia non potest operari tranquillè, sed neque talem operari potest quoad actum, quia, dum Ira Divina non est nisi, quam diximus, simplex voluntas puniendi, locum relinquit misericordiae, quantum voluerit, exercenda etiam, quando utitur Iustitiâ, unde Iustitiam Divinam magna semper comitatur miseratio. *Numquid continebit in*

ira misericordias suas? Pl. 76. v. 10. Ac in Ira viri locum non habet miseratio, eam respuit tanquam omnino sibi contrariam, donec assecuta sit terminum, qui ipsi justus videretur. *Ira non habet misericordiam, nec erumpens furor, non Ira desuens, sed ira erumpens.* Prov. 27. v. 4. Et idcirco Ira viri operari non potest, nec quoad actum suum, Iustitiam similem Divinae, hoc est, Iustitiam, cui misceatur misericordia, sed vult plenam, atque perfectam. Ut adeo verissimum temper sit, quod *Ira viri*, non solum *hominis*, sed & *vir*, hoc est, hominis etiam summè digni, non operetur *Iustitiam DEI* nullo modo, solo Christo excepto, qui equidem fuit verus homo, sed & verus DEUS. Itaque, si fieri posset, oprandum esset homini, ut posset sine Ira omnem suam operari Iustitiam, prout illam propriè operatur DEUS, sed quia ob perfectionis defectum raro illam exerceret magno cum vigore, imò ut plurimum foret languidus, segnis, remissus, Iram sanè in auxilium advocet, cum necesse est, sed advocet, quam minimum potest, sit tardus ad iram, hoc est, ad iram adhibendam, ut exercere possit Iustitiam quam simillimam Divinae, id est, placidam, & misericordem, misericordem quoad actum, placidam quoad modum.

3. Considera, quomodo omnis superior, maxime religiosus, qui aliis debet esse norma perfectionis, deberet semper habere in cellula sua descripta haec verba: *Ira viri Iustitiam DEI non operatur*, quia ita semper ante oculos posita securum facerent, ne unquam

pateretur excidere animo. Teneatur
 ille, quantum potest, satagere, ut Iusti-
 tia sua sit similis Iustitiæ DEI, cuius vi-
 ces agit, ideo caveat, ne unquam Ira
 vel mentem turbet, vel manum gravet.
 Rarò contingit emendari subditum eâ
 pœnâ, quam videt injungi à superiore
 cum Ira hominis, hoc est, cum tali in-
 ordinatione, tali severitate, ut commo-
 tionem indicent. Tunc emendatur,
 quando advertit se equidem puniri,
 sed absque ira. *Supervenit mansuetu-
 do, & corripimur.* Pl. 89. v. 10. quod
 tunc contingit, quando notat, si à su-
 periore castigetur, ideo hoc fieri, ne
 defit officio velut alter Elias puniendi
 filios errantes, idque faciat modis sua-
 vibus, & pœnis moderatis. Id autem
 tempore Iræ oppidò difficile est. Itaque
 si superior existas, tunc nunquam pœ-
 nam ullam injunge, expecta, dum sub-
 fidat ira quamvis justissima. Nec op-
 ponas exempla Phinees, Moysis, Mara-
 thias, qui in summo suo furore etiam
 festinârunt ad necem peccantium, quia
 imprimis notandum est, id eos fecisse

in casibus gravis scandali, qui ex-
 bant promptum remedium, quibus
 lum esse potuit, quod magnanimi-
 teret terrorem. Deinde ne peccati
 in his casibus operatos ut homines
 solius luminis naturalis, operati sunt
 instinctu quodam & clara luce co-
 sti, quæ illis tunc significabat volun-
 tem Divinam. atque ideo illorum tu
 non erat *Ira viri*, erat Ira altioris spi-
 ritus, qui incitabat ad operam
 magis quam imitanda maxime boni-
 tatis, quales nos sumus. Quod si su-
 perior non sis, sed merus subditus, non
 idcirco omittendum, quin sentias
 superiore tuo etiam iram, quæ tibi
 rùm consentanea rationi videtur
 id quoque status tuus à te tempore, at-
 rascaris, & si te puniri cogit, tu
 ira viri. *Non vos defendere debent,
 sed date locum ire.* Rom. 12. v. 19.

Tunc
 das locum iræ superioris, quo-
 do suum illi cursum reus-
 quis, nec te op-
 ponis.

